

Papeški svet
za pastoralo migrantov in potujočih

NAVODILO
KRISTUSOVA LJUBEZEN
DO MIGRANTOV

Cerkveni dokumenti
109

Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih
NAVODILO KRISTUSOVA LJUBEZEN DO MIGRANTOV

**Papeški svet
za pastoralo migrantov in potujočih**

**NAVODILO
KRISTUSOVA LJUBEZEN
DO MIGRANTOV**

Družina
Ljubljana
2005

CERKVENI DOKUMENTI 109

Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, NAVODILO S KRISTUSOVA LJUBEZEN DO MIGRANTOV. Naslov izvirnika: Päpstlicher Rat der Seelsorge für die Migranten und Menschen unterwegs, INSTRUKTION ERGA MIGRANTES CARITAS CHRISTI, Città del Vaticano 2004. Prevod: Jože Lebar. Redakcija in uvod: Rafko Valenčič. Lektorica: Marija Bratina. Oprema: Lucijan Bratuš.

Zbirko CERKVENI DOKUMENTI izdaja Družina, d. o. o. Urednik: Rafko Valenčič. Uredništvo: Trubarjeva 80, 1000 Ljubljana. Uprava: Družina, d. o. o., Krekov trg 1, 1000 Ljubljana, SLO. Za založbo: dr. Janez Gril.

Tisk: Tiskarna Formatisk, d. o. o., februarja 2005.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

253-054.6/.7

NAVODILO Kristusova ljubezen do migrantov / [pripravil] Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih; [prevod Jože Lebar; uvod Rafko Valenčič]. - Ljubljana : Družina, 2005. - (Cerkveni dokumenti, ISSN 1318-1262 ; 109)

Prevod dela: Instruktion erga migrantes Caritas Christi

ISBN 961-222-549-4

1. Pontificio consiglio della pastorale per i migranti e itineranti
217958400

TUJCI ALI DOMAČINI NA SVETU?

UVODNA BESEDA

Selitve so trajna značilnost človeške vrste. Poleg številnih opredelitev, s katerimi označujemo človeka, kot na primer, da je animal rationale, homo socialis, faber, tecnicus, ludens, culturalis, religiosus, symbolicus, semanticus, ens numinosum, transcendentale ... (G. B. Mondin, A. Trstenjak), bi ga lahko označili tudi kot homo vagus. Človek je popotnik, ro-mar, klatež; prihaja in odhaja, se za hip ustavi in gre spet naprej, živi med domom in zunaj njega. Ko se zdi, da se je ukoreninil v nekem kraju, ga spet ujamejo silnice v svoj tok in odplavijo zdaj v zaželeno zdaj v nezaželeno smer.

1. Vzroki in razsežnosti

Razsežnosti, ki jih izražajo človekove selitve, ni mogoče izraziti z nekaj stavki. Razsežnosti je toliko, kolikor je vzrokov. Kot nomad je človek iskal hrano zase in svoje črede, kot nabiralec je iskal sadove, kjer jih je lahko dobil, kot posestnik je zakoličil svoje ozemlje, da bi ga varoval pred drugimi, ali pa je odhajal, da bi si nabral potrebnih dobrin ali se naselil v bogatejšem okolju; kot bojevnik je iskal prostor svobode pod soncem, kot izgnanec in klatež se je podal po poteh sveta, da bi zaslužil za boljši kos kruha, si ohranil življenje; bežal je pred tirani in lastnimi strahovi, odhajal, da bi spoznal nove kraje, ljudi in navade. Danes hiti delati, da bi si lahko privoščil potovanje in si nabral novih izkušenj; politične, ekonomske in druge grožnje ga silijo, da zapušča domovino in odhaja v neznano. Ko se je že zdelo, da so zunanje prisile izgubile svojo moč, so z novo močjo udarili na dan isti vzro-

ki: iskanje dela in zaslužka, beg pred negotovostjo, vojnami, naravnimi nesrečami in terorizmom.

Selitveni ali migracijski tokovi so del človeške zgodovine. Poznal jih je pračlovek, pokopane kulture in civilizacije, stari in novi vek, plemena in narodi, dežele in celine. V selitvenih tokovih in dogajanjih lahko vidimo kruti determinizem in neizogibno zlo, ki ogrožata človeštvo, lahko pa – brez nainvnosti – v njih prepoznavamo nedoumljivi božji načrt: poklicanost človeškega rodu k edinosti, nov klic k solidarnosti, pot k uresničitvi velike družine narodov, vse to ob upoštevanju dostojanstva in pravic posameznega človeka. Na te dimenzije stvarnega, zgodovinskega, humanističnega in teološkega pomena nas opozarja Navodilo, ki ga imamo v rokah. V njem bomo našli veliko več, kot bi pričakovali. Res je, da ne smemo enačiti milijonov tujih delavcev, ki prihajajo z južne poloble in iz nerazvitih dežel v razvite deleže severne poloble, z nekaj sto člani raznih skupnosti potujočih nomadov ali igralcev (npr. Romov, cirkuških igralcev). Miselnost tistih, ki so morali zapustiti svoje domove zaradi revščine in nesreč, zaradi gospodarskih in političnih vzrokov, je drugačna od miselnosti drugih, ki so – tako kot npr. Romi – rojeni na poti, na kateri tudi umirajo. Pastoralna nima več pred očmi zgolj pripadnikov krščanske vere, marveč je poklicana označevati (pričevati) vsem ljudem. Vsi in vsak posameznik je vreden prijazne človeške besede, bližine in pomoči pa tudi pastoralne skrbi. Cerkev je namreč »vesoljni zakrament odrešenja« (C 1). Brez izjem, privilegijev, omejitev, simpatij ali antipatij je dolžna živeti in izkazovati božjo ljubezen in naklonjenost človeku, skupinam, narodom: beguncem in priseljencem, revežem in klatežem, nomadom, popotnikom in turistom ...

2. Odgovor Cerkve na nove razmere

Ob vprašanih migracij so se v Cerkvi v zadnjih stoletjih rodile številne pobude. Spomnimo se družbeno in gospodarsko razgibanega 19. stoletja, ko je obljubljena dežela, Severna Amerika, pritegnila veliko Evropejcev, tudi Slovencev. Z izseljenci so odhajali duhovniki, ki niso mogli dopustiti, da bi bili verniki v tujem svetu oropani bližine in pomoči Cer-

kve. Slovenske razmere je skrbno spremljal katoliški tednik *Zgodnja danica* (1848–1905). Ob skrbi za izseljence lastnega naroda se je tedaj med Slovenci močno poživila tudi misijonska zavest do ljudi drugih narodov. Skrb za izseljenke in priseljence, tudi za vernike različnih katoliških Cerkva, odseva iz Zakonika cerkvenega prava (+1917), ki priporoča župnije na temelju narodne, verske ali kake druge pripadnosti.

Čas med svetovnima vojnama so zaznamovale hude gospodarske razmere, ki so sprožile nov val preseljevanja. Še huje je bilo po 2. svetovni vojni, ko so poleg gospodarskih nastopile tudi hude politične razmere in potegnile za seboj tisoče beguncev. Z apostolsko konstitucijo *Exsul Familia* (1952) je Pij XII. začrtal glavne linije povojne izseljeniške pastorale, ki je več desetletij uspešno odgovarjala na tedanje izzive. Tudi poznejši cerkveni dokumenti, kot so *Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu* (1965), *Navodilo za dušno pastirstvo izseljencev* (1969), *Splošno navodilo za pastorcijo turizma* (1969), *Cerkev in človeška mobilnost* (1979), so obravnavali navedena in druga podobna vprašanja. V tej zvezi je treba omeniti tudi revijo *Naša luč* (1951), ki že desetletja opravlja pomembno nalogo med slovenskimi zdomci in izseljenci.

Ne gre pozabiti, da je v povojnih letih tudi turizem postal program in stalnica bogatih in revnih držav, iz katerih in v katere so prihajali ljudje, žejni novih spoznanj in doživetij. Predvsem pa je danes pereče vprašanje beguncev, ki prihajajo zaradi ekonomskih in političnih razlogov v evropske in ameriške države z Juga in Vzhoda. Pomembno delo v lajšanje stanja beguncev opravlja Jezuitska služba za begunce – Europa, ki deluje tudi v slovenskem prostoru.

Vsi omenjeni izzivi so se v zadnjem času ne samo pomnožili, marveč so pokazali doslej neznane razsežnosti in oblike. Migracijski procesi niso omejeni le na posamezne države, iz katerih prihajajo in v katere prihajajo migranti, globalizacija je zajela vse celine, srečevanje kultur in religij se dogaja brez omejitev in zadržkov. Nihče tega ne more in tudi ne poskuša ustaviti. Še več: razvoj čedalje bolj spodbuja takšna srečanja in jim daje nove razsežnosti. Človeštvo odkriva, da se tako rojevajo ne samo nove povezave in razmerja

med narodi in kulturami, državami in celinami, marveč se oblikuje nova podoba človeške družine, širi se vesoljno bratstvo in odgovornost za skupno prihodnost.

Cerkev ni brezbržna do teh dogajanj. Njeno delo je, vsaj na prvi pogled, najprej v reševanju in blažitvi stisk, ki ob tem nastajajo: boj proti revščini in izkoreninjenosti enih, nerazumevanje in sebičnost (izkoriščanje) drugih. Cerkev daje tudi pobude za ustanovitev karitativnih, vzgojnih in drugih ustanov, ki se bodo s temi vprašanji ukvarjale na sistemski in prostovoljni (volonterski) ravni. Vendar to ni dovolj. Stanje in razvoj današnjih migracij zahteva temeljitejšo refleksijo in skupno delo vseh dejavnikov: družbe in Cerkve dežel, od koder migracije prihajajo (domače dežele) tiste, kamor prihajajo (dežel gostiteljic); prav tako sodelovanje migrantov, ki niso in ne smejo biti zgolj objekt obravnave, marveč dejavni oblikovalci svoje prihodnosti.

3. Teološke in pastoralne utemeljitve

Humanistični in teološki pristop, ki je lasten Cerkvi, odkriva v pojavu migracij globlji pomen – tako v njihovem začetku, razvoju in cilju. Bog, ki je stvarnik in začetnik človeškega rodu, je razlil bogastvo svojega življenja, različnosti in darov na vse človeštvo. Zdi se, da se ljudje zaradi vsega tega pogosto več ne razumejo. Zato s svoje strani hrepenijo po edinosti, komunikaciji in ustvarjanju novih vezi. Tako se pred našimi očmi zarisuje določena shema: iz izhodiščne točke (ta je Bog) se rojeva bogata paleta različnosti (narodov, kultur, izročil), ki teži k prvotni edinosti in harmoniji (ena človeška družina). Brez dvoma se v sedanjem razvoju, kljub težavam in porodnim bolečinam, kažejo obrisi tistega sveta in občestva, v katerem bo »Bog vse v vsem« (1 Kor 15,28). K temu na svoj način prispeva svoj delež tudi pojav migracij.

Ko dokument navaja svetopisemske primere, tako na primer iz Stare zaveze izraelski narod, ki sprejema obljubljeno deželo kot domovino, izgnanstvo pa kot preizkušnjo in kazen, iz Nove zaveze pa Kristusa, ki je deležen tako rojstva v hlevu in izgnanstva v tujino kot tudi veselja družine in doma v Nazaretu, navaja besede apostola Pavla, da je »naša domovina v nebesih« (Flp 3,20), prav tako besede apostola Pe-

tra, da smo na zemlji »tujci in popotniki« (1 Pt 2,11). Navaja tudi zahteve evangelijske ljubezni, ki sprejema tujce, skrbi za lačne in žejne, obiskuje bolne in zapornike itd. (prim. Mt 25 sl.).

Ista ljubezen se kaže tudi v tem, da Cerkev ponudi migrantom pastoralno oskrbo. Ta presega pripravljenost, delo in napore posameznika; biti mora sistemsko urejena, kar pomeni načrtovana, celovita in stalna. To lahko zagotovi le širša skupnost, kar Cerkev je in kar je tudi njena naloga. Oblike in strukture pastoralne oskrbe migrantov se spreminjajo in dopolnjujejo glede na potrebe migrantov in zahteve vsakokratnih razmer. Na tem področju je Cerkev storila pomembne korake. Migrantom je že doslej omogočila tako imenovane personalne župnije (ali katoliške misije) glede na narodnost ali obred. Podobno je Cerkev skrbela tudi v za druge kategorije vernikov: delavce, vojake, pomorščake, študente, izobražence, umetnike, razne poklice, bolnike, zapornike, turiste, pomorščake, nomade ... Danes ima pred očmi zlasti ogromno število beguncev, ki so iz različnih razlogov zapustili domovino.

Čeprav Cerkev meni, da so imele njene pobude pomembno vlogo v dosedanjih pastoralnih prizadevanjih, išče tudi novih načinov, ki jih zahtevajo razmere. Vsem ljudem (katoličanom, drugače verujočim in neverujočim) priznava ne samo pravico, da ostanejo v domovini ali se izselijo, marveč da se tudi kot verniki (katoličani, kristjani) svobodno vključijo v versko življenje svojega naroda ali obreda v personalni župniji (katoliški misiji) ali pa v versko življenje župnije novega domovališča. Kakor so prebivalci (verniki) kraja, kamor migranti prihajajo, dolžni le-te sprejemati z bratsko odprtostjo, tako so tudi migranti dolžni spoznati in upoštevati jezik, kulturo, izročilo in zakone nove domovine. Pravice namreč vedno obsegajo tudi dolžnosti. V tej zvezi cerkveni dokumenti zagovarjajo integracijo, ne pa asimilacijo migrantov v nove razmere.

Posebno mesto imajo v spremljanju migrantov in njihovi pastoralni skrbi izseljenski duhovniki, ki po narodnosti in obredu pripadajo migrantom in vodijo katoliške misije (župnije) za migrante. V primeru njihovega pomanjkanja naj bodo duhovniki krajevne Cerkve, kamor so priseljenci prišli, usposobljeni za takšno delo med migranti. Gre za konkretno služenje Cerkve človeku, ki je tudi v takih razmerah »pot Cer-

kve« (Odrešenik človeka, 14), skrb za človeka, za njegov duhovni in časni blagor, pa je pomembna dejavnost predevangelizacije in evangelizacije.

Posebno vprašanje odpira dejstvo, da sodobne migracije omogočajo srečevanje različnih kultur in verskih izročil. Za kristjane je to izziv, kako biti oznanjevalci evangelija z doslednim življenjem po veri in pričevanjem življenja drugače mislečim. Evangelizacija s tem dobiva nove razsežnosti in naloge, pa tudi možnosti. Tudi za priseljence je to izziv, saj si morajo ob skrbi za zvestobo lastnemu verskemu in kulturnemu izročilu prizadevati tudi za ustrezno včlenitev v novo družbeno in kulturno okolje. Ne smemo prezreti nevarnosti, ki jih prinašajo nekatere verske in kulturne razlike, zlasti islam; ta ima glede nekaterih temeljnih vrednot in življenjskih modelov drugačna stališča, in na primer ob poroki med katoliško in muslimansko stranjo stvari dojemata dokaj integracijsko in enostransko.

Dokument bodo s pridom uporabljali pri svojem pastoralnem delu ne samo duhovniki, službujoči med izseljenci in zdomci v raznih deželah sveta in Evrope, marveč tudi krajevne Cerkve teh dežel. Evropska zveza, katere članica je od leta 2004 tudi Slovenija, se že srečuje s številnimi vprašanji, ki zadevajo predvsem gospodarske, politične in pravne vidike, Cerkev pa se srečuje z novimi vprašanji na področju ustrezne pastorale, ekumenskih in medverskih odnosov. Cerkev je s tem Navodilom objavila svoja stališča in ovrednotila dosedanje prakso, ki je v marsičem indikativna ali vsaj poučna tudi za civilne ustanove. Poklicana je, da v sedanjih razmerah stori še več za vse, ki so lačni in žejni pravice, ki so revni in zapuščeni, ki nimajo strehe in toplega doma, ki so izgnanci in ubežniki, tujci in popotniki ali pa tuji delavci in turisti. Kakor nekdaj se tudi danes Kristus enači z njimi, kristjani in ljudje dobre volje pa se po njih srečujejo s Kristusom. Tudi to je milost in kairós našega časa.

Rafko Valenčič
urednik

Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih

NAVODILO

KRISTUSOVA LJUBEZEN DO MIGRANTOV

ERGA MIGRANTES CARITAS CHRISTI

PREDSTAVITEV

Današnja migracijska gibanja so največja vseh časov. V zadnjih desetletjih se je ta pojav, ki danes zadeva okrog dvesto milijonov ljudi, spremenil v bivanjsko resničnost naše družbe in s socialnega, kulturnega, političnega, verskega, gospodarskega in pastoralnega vidika predstavlja čedalje bolj zapleteno vprašanje.

Navodilo Kristusova ljubezen do migrantov («Erga migrantes caritas Christi») želi – ob upoštevanju novih selitvenih tokov in njihovih posebnosti – pastoralo migrantov prilagoditi sedanjim okoliščinam. Minilo je že 35 let, odkar je papež Pavel VI. objavil *Motu proprio Pastoralis migratorum cura* (15. avgusta 1969), Kongregacija za škofe pa *Navodilo za dušno pastirstvo izseljencev* (*Instructio de pastore migratorum cura* »Nemo est«, 22. avgusta 1969).

Navodilo je odgovor Cerkve na nove pastoralne potrebe migrantov, ki jim želi pomagati, da bi svoje migrantske izkušnje spremenili ne le v priložnost za rast v lastnem krščanskem življenju, ampak tudi za novo evangelizacijo in za poslanstvo. Nadalje hoče to navodilo pripeljati do natančne upoštevanja v *Zakoniku cerkvenega prava* (1983) in v *Zakoniku kanonov vzhodnih Cerkva* (1993) vsebova-

nega pravnega reda, da bi tako na ustrezen način odgovorili na posebne potrebe čedalje večjega števila emigrantov katoliških vzhodnih Cerkva.

Sestava današnje migracije poleg tega zahteva obravnavanje tega pojava z ekumenskega vidika, kajti mnogi krščanski migranti niso v popolnem občestvu s katoliško Cerkvijo. Zaradi čedalje večjega števila migrantov drugih religij, zlasti islama, na tradicionalno katoliških področjih in seveda tudi nasprotno, pa to zahteva tudi potreba po medverskem dialogu. Končno se kaže prvenstveno pastoralna potreba kot dolžnost, da pospešujemo dušno pastirstvo, ki je zvesto izročilu in ki je hkrati odprto za nove razvojne poti, tudi glede na naše pastoralne strukture. Slednje morajo biti sposobne zagotoviti občestvo med posebnimi dušnimi pastirji in klerom kraja, ki migrante sprejema in je slej ko prej odločujoč pristojni organ skrbi Cerkve za migrante.

Dokument po krajšem naštevanju nekaterih vzrokov današnjega migracijskega pojava (nastanek globalizacije, demografski preobrat, zlasti v zgodaj industrializiranih deželah, čedalje večji prepad med severno in južno poloblo, širjenje spopadov in državljanskih vojn) izpostavlja hudo pomanjkanje, ki ga na splošno prinašajo selitve za posameznike, zlasti za ženske in otroke kakor tudi za družine. Ta pojav odstira etično vprašanje iskanja novega mednarodnega gospodarskega reda za pravično porazdelitev zemeljskih dobrin, pri čemer je mednarodna skupnost predstavljena kot družina, ki jo sestavljajo različna ljudstva in za katero velja mednarodno pravo. Zatem navodilo razvija jasen biblično-teološki referenčni okvir, ki migracijske pojave vpleta v odrešenijsko zgodovino kot znamenje časa in božje navzočnosti v zgodovini in v človeški družbi glede na univerzalno občestvenost.

Kratek zgodovinski *pregled* potem potrjuje skrb Cerkve za migrante in begunce v njenih dokumentih: od *Exsul Familia* (1952) do 2. vatikanskega koncila (1962–1965) in navodila *De pastoralis migratorum cura* (1969) kakor tudi do nadaljnjih kanonskih predpisov. Ta pregled kaže pomembne teološke in pastoralne dosežke. Nanašajo se na človeka kot središče obravnavanja in na obrambo pravic migrantov, na cerkveno in misijonsko razsežnost same migracije,

na vrednotenje pastoralnega prispevka laikov, ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja, na kulturne vrednote v evangelizaciji, na zaščito in pravilno gledanje na manjšine tudi znotraj krajevne Cerkve, na pomen cerkvenega dialoga *navznoter in navzven* (ad intra, ad extra), in končno na specifičen delež, ki ga lahko migracije prispeva k svetovnemu miru.

Druge točke, kot so nujnost »inkulturacije«, podoba Cerkve kot občestva, poslanstva in božjega ljudstva, vedno pomembna specifična pastoralna za migrante, dialogsko-misijonarska dolžnost vseh udov mističnega Kristusovega telesa in iz tega izhajajoče dolžnosti kulture sprejemanja in solidarnosti do migrantov, uvajajo analizo specifično pastoralnih vprašanj, na katera je potrebno odgovoriti, ko gre za katoliške migrante tako latinskega kot tudi vzhodnega obreda oziroma za migrante, ki pripadajo drugim Cerkvam ali drugim religijam na sploh, posebej islamu.

Dalje Navodilo natanko navaja ali poudarja pastoralno in pravno opredelitev dušnih pastirjev, posebej izseljeniških duhovnikov in njihovih narodnih ravnateljev (koordinatorjev), škofijskih/eparhijskih duhovnikov, redovnikov, laikov, laičkih združenj in cerkvenih gibanj. Na njihova prizadevanja navodilo gleda in jih obravnava z vidika vzajemne, občestvene pastoralne.

Nadaljnja pomembna pastoralna značilnost, ki jo dokument predstavlja in predlaga krajevnim Cerkvam, je integracija pastoralnih ustanov (tako že obstoječih kot tudi predlaganih) in cerkvenega vključevanja migrantov v redno dušno pastirstvo – ob popolnem spoštovanju njihove upravičene različnosti in njihove duhovne ter kulturne dediščine, tudi glede oblikovanja konkretne katoliške Cerkve. Ta integracija je bistven pogoj, da lahko postane dušno pastirstvo za migrante in skupaj z njimi pomemben izraz vesoljne Cerkve in *misijonskega poslanstva* (missio ad gentes), bratsko in miroljubno srečevanje, skupna hiša in šola sprejete in soudeležene skupnosti, prostor sprave, ki so jo izprosili in prejeli, vzajemnega in bratskega sprejema ter solidarnosti kakor tudi pristne človeške in krščanske spodbude.

Navodilo se končuje z navedbo dopolnjenega in natančnega *Pravilnika pravno-pastoralnih navodil*, ki v primerni govorici opozarja na dolžnosti in vloge dušnih pastirjev in različnih cerkvenih ustanov, ki so skrbijo za pastoralo migrantov.

Stephen Fumio kard. HAMAŌ
Predsednik

Agostino MARCHETTO
naslovni nadškof Astigia
Tajnik

UVOD

POJAV MIGRACIJ V DANAŠNJEM SVETU

Človekova mobilnost kot izziv

1. Kristusova ljubezen do migrantov nas sili (prim. 2 Kor 5, 14), da se vnovič lotimo vprašanj, ki zadevajo ves svet. Na ta ali oni način se danes ves svet sooča s pojavom migracije na družbenem, gospodarskem, političnem in verskem področju. Vrh tega ta pojav zavzema čedalje trajnejšo in vse bolj strukturirano razsežnost. Migracije so mnogokrat posledica človekove svobodne odločitve, pogosto pa je njihov vzrok zunaj človeka, v prizadevanju za gospodarske in tudi kulturne, tehnične in znanstvene cilje. Tako je pojav migracije večinoma zgovorno spričevalo družbenih, gospodarskih in demografskih neenakosti tako na območni kot tudi svetovni ravni, neenakosti, ki pospešujejo emigracijo.

Pojav migracij ima korenine tudi v pretiranem nacionalizmu, v številnih državah naravnost v sovraštvu do narodnostnih manjšin ali vernikov verskih manjšin, v načrtnem ali nasilnem zapostavljanju le-teh kot tudi v meščanskih, političnih, etničnih in celo verskih spopadih, zaradi katerih krvavijo vse celine. Ti povzročajo čedalje večje tokove beguncev in izgnancev, ki se pogosto mešajo s tokovi migrantov. Prizadete so tudi družbe, znotraj katerih se soočajo različne etnične skupine, ljudstva in jeziki, kjer prav tako obstaja nevarnost za nasprotja in spopade.

2. Toda migracije pospešujejo tudi vzajemno spoznanje in dajejo priložnost za dialog in skupnost, če ne celo za integracijo na različnih ravneh, kot papež Janez Pavel II. izrecno pravi v poslanici za svetovni dan miru 2001: »Mnoge civilizacije so se s prihodom priseljencev še bolj razvile in obogatile. V drugih primerih se kulturne razlike domačinov in priseljencev sicer niso integrirale, toda z vsakdanjim

vzajemnim spoštovanjem oseb in s sprejemanjem oziroma prenašanjem različnih navad so dokazale sposobnost za skupno življenje.«¹

3. Sedanje migracije so za nas izziv, ki zaradi povezave z gospodarskimi, družbenimi, političnimi, zdravstvenimi in kulturnimi področji kot tudi z vprašanjem varnosti zagotovo ni zlahka obvladljiv. Gre za izziv, ki ga morajo vsi kristjani sprejeti; ne gre zgolj za njihovo pripravljenost ali osebno karizmo nekaterih izmed njih.

Tako želimo omeniti velikodušni odgovor, s katerim se mnogi može in žene, združenja in ustanove odzivajo na trpljenje tolikšnih množic, ki ga povzročajo selitve, se zavzemajo za pravice migrantov ne glede na to, ali so v migracijo prisiljeni ali ne, in jih branijo. Takšno zavzemanje je na poseben način plod tistega sočutja Jezusa, usmiljenega Samarijana, ki ga Sveti Duh prebujata v srcih ljudi dobre volje povsod, tudi zunaj same Cerkve, ki »ponovno živi skrivnost svojega božjega ustanovitelja, skrivnost življenja in smrti.«² Naročilo, ki ga je Gospod zaupal svoji Cerkvi, da oznanja božjo besedo, je namreč od vsega začetka prepleteno z zgodovino preseljevanja kristjanov.

Zato smo se odločili, da pripravimo to *Navodilo*, ki želi odgovoriti predvsem na nove duhovne in pastoralne potrebe migrantov ter njihove izkušnje čimbolj spremeniti v orodje dialoga in oznanjevanja krščanskega sporočila. Ta dokument se poleg tega spoprijema z nekaterimi pomembnimi in sodobnimi zahtevami. Naj spomnimo na potrebo, da ustrezno spoštujemo novo zakonodajo obeh veljavnih zakonikov, to je *Zakonika cerkvenega prava* (ZCP) latinske Cerkve in *Zakonika kanonov vzhodnih Cerkva* (ZKVC). Obravnavamo tudi posebne zahteve čedalje številnejših emigran-

¹ Janez Pavel II., Poslanica za svetovni dan miru, 1. januarja 2001: Dialog med kulturami – civilizacija ljubezni in miru, Družina, Ljubljana 2001. Prim. tudi Janez Pavel II., Apostolsko pismo *V začetku novega tisočletja*, CD 91, Ljubljana 2001.

² Papeški svet za pastoralo migrantov in turistov, *Pismo škofovskim konferencam Cerkev in človeška mobilnost*, 8 (Prim. Rafko Lešnik, *Cerkev in mobilnost današnjega človeka*, v: *Cerkev v sedanjem svetu* 12, 1978, 182–183).

tov vernikov katoliških vzhodnih Cerkev. Ravno tako je treba gledati na pojav z ekumenskega stališča, kajti v migracijskih tokovih so tudi kristjani, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo. Zaradi čedalje večjega števila migrantov drugih religij, predvsem muslimanov, pa je potrebna tudi medverska obravnava tega pojava. Končno je treba spodbujati pastoralno, ki bo odprta za nove razvojne oblike v naših pastoralnih ustanovah, hkrati pa bo zagotavljala skupnost med sodelavci v posebnem dušnem pastirstvu in v krajevni hierarhiji.

Mednarodne migracije

4. Vse obsežnejši pojav migracij je dandanes pomemben sestavni del tiste rastoče soodvisnosti med državami in narodi, ki pospešuje proces tako imenovane globalizacije.³ Slednja je sicer odprla trge, ne pa tudi meja; odstranila je ovire za prost pretok informacij in kapitala, ni pa tudi v enaki meri odstranila ovir za svobodno gibanje ljudi. Nobena država ne more uiti posledicam te ali one oblike migracije, ki je pogosto tesno povezana z negativnimi dejavniki. Sem štejejo demografske spremembe, ki so opazne v zgodaj industrializiranih deželah, povečana neenakost med severno in južno poloblo, obstoj protekcionističnih ovir v mednarodni trgovini, ki državam v vzponu ne dovoljujejo, da bi svoje izdelke po konkurenčnih pogojih ponujale na trgih zahodnih držav, in končno vse pogostejši spopadi in državljanske vojne. Vse te danosti bodo prav tako v prihodnjih letih porajale nadaljnje dejavnike za nove valove in velik porast migracijskih tokov (prim. Janez Pavel II., *Cerkev v Evropi*, CD 103, Ljubljana 2003, 87 in 115 /odslej CuE/; Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Pastores gregis*, Roma 2003, 67 /odslej PaG), četudi bo vdor terorizma na mednarodni ravni iz varnostnih razlogov izzval ukre-

³ Prim. Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Cerkev v Evropi*, CD 103, Ljubljana 2003, 8; Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Pastores gregis*, v: L' Osservatore Romano, 17. 10. 2003, št. 69 in 72.

pe, ki bodo omejevali svobodo gibanja migrantov. Ti sanjajo, da bodo v tako imenovanih deželah blaginje, ki sicer potrebujejo delovno silo, našli zaposlitev in varnost.

5. Ni torej presenetljivo, da so migracijski tokovi migrantom prinesli nešteto težav in trpljenja in jih bodo tudi v prihodnje povzročali, četudi so migranti zlasti v nedavnih časih in v določenih okoliščinah pogosto doživljali spodbude in so uživali določene ugodnosti, ker so pospeševali gospodarsko rast tako dežele gostiteljice kot domače dežele (zlasti zaradi denarnih nakazil emigrantov). Številni narodi ne bi brez prispevka milijonov priseljencev dosegli tega, kar so dosegli.

Trpljenje zlasti prizadene priseljene družine in ženske. Ženske, ki se pogosto zaposlujejo kot nekvalificirane delavke (hišne pomočnice) znotraj sive ekonomije, so velikokrat oropane temeljnih človekovih in sindikalnih pravic, če že ne postanejo celo neposredno žrtve žalostnega pojava, ki je poznan kot »trgovina z ljudmi« (trgovina z belim blagom) in danes ne prizanaša več niti otrokom. To je, žal, novo poglavje suženjstva.

Četudi ne pride do takšnih skrajnosti, je treba poudariti, da tujih delavcev ne gre obravnavati kot blago ali zgolj delovno silo in tudi ne kot kakšen drug proizvodni dejavnik. Kajti vsak migrant ima neodtujljive temeljne pravice, ki jih je treba v vsakem primeru spoštovati. Prispevek migrantov k gospodarstvu dežele gostiteljice je poleg tega vezan na možnost, da migranti lahko pri svojem delu uporabljajo lastno pamet in sposobnost.

6. V tem pogledu je Mednarodna konvencija o varstvu pravic vseh delavcev migrantov in njihovih družinskih članov – konvencija je začela veljati 1. julija 2003 in Janez Pavel II. je njeno ratifikacijo toplo priporočil⁴ – zbirka pravic, ki migrantom omogočajo zagotoviti omenjeni prispevek, zaradi česar listina zasluži priznanje zlasti s strani tistih držav, ki jim migracije prinašajo največ koristi.⁵ V ta namen Cerkev spodbuja ratifikacijo mednarodnih pravnih li-

⁴ Prim. Janez Pavel II., Nagovor ob angelovem češčenju (6. 7. 2003), v: *L' Osservatore Romano*, 7.–8. julija 2003, 1.

⁵ Glede pravic migrantov v civilni družbi, kakor jih razume cerkveni nauk, prim. Janez Pavel II., *Okrožnica O človeškem delu*, CD 13, Ljubljana 1981, 23.

stin, ki ščitijo pravice migrantov, beguncev in njihovih družin, tako da tudi v svojih različnih ustanovah in združenjih ponuja tisto *zagovorniško vlogo (advocacy)*, ki je danes čedalje pomembnejša (npr. zbirni centri in domovi za migrante, ustanove za humanitarne storitve, dokumentacijski uradi in socialne službe itn.). V resnici so migranti dostikrat žrtve nezakonitega novačenja in kratkoročnih pogodb s slabimi delovnimi in življenjskimi razmerami, pri čemer se srečujejo s telesnimi, besednimi in celo spolnimi zlorabami; delajo po cele dneve in pogosto nimajo dostopa do zdravstvene oskrbe in običajnih oblik zavarovanja.

Namesto da bi ta brezupni položaj mnogih tujcev vzbujal splošno solidarnost, pogosto povzroča bojazen in strah. Priseljenci (imigranti) so mnogim breme, obravnavajo jih z nezaupanjem, v njih vidijo celo nevarnost in se čutijo od njih ogrožene. To pogosto izziva izraze nestrpnosti, sovražnosti do tujcev in rasizem.⁶

7. Čedalje večja navzočnost muslimanov, kot sicer tudi vernikov drugih veroizpovedi, v deželah s tradicionalno prevladujočim krščanskim prebivalstvom pa že spada v obsežnejše in bolj zapleteno poglavje o srečevanju različnih kultur in dialoga med verstvi. Po drugi strani pa gre tudi za močno navzočnost kristjanov v deželah z večinskim muslimanskim prebivalstvom.

Zaradi tako razširjenega migracijskega pojava, ki je povsem drugačen kot v preteklosti, bi migracijski politični ukrepi, omejeni zgolj na nacionalno raven, bore malo zalegli. Nobena dežela si namreč ne more več predstavljati, da bi danes sama reševala vprašanje migracij. Še manj učinkoviti bi se izkazali čisto politični restriktivni ukrepi, ki bi po svoje imeli še hujše posledice; tvegali bi, da bi z njimi povečali ilegalne prestopne meja in bi naravnost pospešili dejavnost kriminalnih združb.

8. Mednarodne migracije so torej, če jih razumno presojamo, pomemben strukturni dejavnik družbene, gospodarske in politične stvarnosti današnjega sveta. Njihova šte-

⁶ Prim. *Poslanica za svetovni dan miru*, 1. januarja 2003, v: *L' Osservatore Romano*, 2.–3. decembra 2003, str. 7.

vilčna razsežnost kaže potrebo po čedalje tesnejšem sodelovanju med deželami njihovega porekla in sprejema, ki mora vsebovati tudi ustrezna določila za usklajevanje različnih pravnih redov. Namen vsega tega je zaščititi potrebe in pravice izseljenih oseb in družin kakor tudi družb gostiteljic migrantov.

Hkrati pa pojav migracij sproža tudi etično vprašanje, namreč vprašanje glede novega mednarodnega gospodarskega reda za pravičnejšo porazdelitev zemeljskih dobrin, katere razrešitev bi nemalo prispevala k zmanjšanju in zajeziitvi migracijskih tokov pretežnega dela prebivalstva, ki se otepa s težavami. Iz tega izhaja tudi potreba po učinkovitejšem zavzemanju za uresničitev izobraževalnih in pastoralnih sistemov, naravnanih na vzgojo za »svetovni pogled«, to pomeni za videnje svetovne skupnosti kot družine narodov, ki ima – oziraje se na splošno skupno blaginjo – konec koncev pravico do zemeljskih dobrin.

9. Današnje migracije poleg tega nalagajo kristjanom nove naloge evangelizacije in solidarnosti in jih pozivajo k poglobljanju teh vrednot, ki jih delijo z drugimi verskimi ali svetnimi skupinami in ki so za zagotovitev skladnega sožitja neogibno potrebne. Prehod od monokulturnih v multikulturne družbe se potemtakem lahko izkaže kot znamenje žive božje navzočnosti v zgodovini in v človeški skupnosti, kajti ponuja ugodno priložnost za uresničenje božjega načrta o univerzalni skupnosti.

Nov zgodovinski kontekst v resnici označujejo tisoči obrazov drugačnosti in, nasprotno kot v preteklosti, raznolikost postaja v večini držav samoumevna. Zato so kristjani poklicani, da poleg duha strpnosti, ki je velika politična, kulturna in tudi verska pridobitev, izpričujejo in uresničujejo spoštovanje do identitete drugega, tako da, kjer je mogoče in primerno, živijo v sožitju z ljudmi različnega porekla in kulture, tudi glede na »spoštljivo oznanjevanje« lastne vere. Zato

⁷ Prim. Pastoralna konstitucija *Cerkev v sedanjem svetu* (1965) 22, 30–32; Dogmatična konstitucija *o Cerкви* (1964) 1, 7, 13; Odlok o *laiskem apostolatu* (1964) 14; Janez XXIII., Okrožnica *Mir na zemlji*, I. del: Papeški svet *Cor unum* in Papeški svet za pastoralo migrantov *I refugiat: una sfida alla solidarietà*, v: *Enchiridion Vaticanum* 13 (1991–

smo vsi poklicani h kulturi solidarnosti,⁷ h kateri je cerkveno učiteljstvo večkrat pozvalo, da bi skupaj prispeli do resnične človeške družbe. To je naporna pot in k hoji po njej vabi Cerkev.

Migracije znotraj države

10. Zadnje čase so se v različnih državah znatno povečale migracije znotraj državnih meja, zlasti v Afriki in Latinski Ameriki. Gre bodisi za prostovoljne migracije, kot so preselejevanja s podeželja v velika mesta, bodisi za prisilne, ko gre za izpraznitev določenih območij ali pa za migrante, ki so na begu zaradi terorizma, nasilja in trgovine z mamili. Domnevajo, da se danes pretežni del migrantov po vsem svetu giblje znotraj lastne države in v povezavi s sezonskimi nihanji.

Pojav te mobilnosti, ki je povečini prepuščena sama sebi, je pospeševala nagla in neurejena rast mestnih središč, ki niso pripravljena na sprejem tolikšnih ljudskih množic. Zato so nastale obrobne mestne četrti, kjer so življenjske razmere s socialnega in z moralnega vidika kritične. Ta pojav namreč migrante prisili, da se naselijo v okolju, ki je povsem drugačno od kraja njihovega porekla in tako povzroča znatne človeške težave kot tudi veliko nevarnost socialne izkoriščenosti s hudimi posledicami za verske in kulturne tradicije etničnih skupin.

Migracije znotraj države bodo seveda še naprej v milijonih ljudi vzbujale veliko upanje, ki jo, žal, pogosto navidezno in neuresničljivo. Migranti pri tem izgubijo zavetje družine in odidejo v pokrajine, ki se razlikujejo v podnebjju in običajih, čeprav je jezik pogosto isti. Ko se potem vrnejo v domači kraj, prinesejo s sabo drugačno miselnost in različen življenjski slog in ne tako poredkoma tudi drugačen svetovni nazor ali versko gledanje, različne moralne vedenjske oblike. Tudi ti so izziv za pastoralno delovanje Cerkve, ki je mati in učiteljica.

1993) 1019–1037; Papeška komisija *Iustitia et pax*, *Self-Reliance: compter sur soi*, v: *Enchiridion Vaticanum* 6 (1977–1979) 510–563; Papeški svet *Iustitia et pax*, *La Chiesa di fronte al razzismo*, v: *Enchiridion Vaticanum* 11 (1988–1989) 906–943.

11. Današnje okoliščine zahtevajo torej na tem področju s strani pastoralnih delavcev in skupnosti, ki jih sprejemajo, skratka s strani Cerkve, prizadevno pozornost do priseljencev in njihovih potreb po solidarnosti in bratstvu. Tudi po migracijah znotraj države kliče Sveti Duh jasno in roteče, naj se zopet in z vsemi močmi zavzamemo za evangelizacijo in ljubezen, in sicer z izdelanimi oblikami sprejemanja in pastoralnega delovanja, ki morajo biti trajne in pripravljene do potankosti, čimbolj prilagojene dejanskemu stanju, ustrezati pa morajo konkretnim in posebnim potrebam migrantov.

Prvi del

MIGRACIJE KOT ZNAMENJE ČASA IN SKRBI CERKVE

Pojav migracij v luči vere

12. Cerkev je v migrantih venomer gledala podobo Kristusa, ki je dejal: »Tujec sem bil in ste me sprejeli« (Mt 25,35). Njihove življenjske okoliščine so torej za Cerkev izziv za vero in ljubezen vernikov, ki so poklicani, da ozdravljajo zlo, ki nastaja ob migracijah, ter odkrivajo načrt, ki ga Bog uresničuje z migracijami, čeprav so le-te včasih posledica očitnih krivic.

S tem, da migracije številne člane človeške družine zbližujejo, so v resnici sestavni del v izgradnji čedalje bolj obsežnega in raznolikega družbenega telesa, tako rekoč nekakšno nadaljevanje tistega srečanja ljudstev in ras, ki so z darom Svetega Duha postali bratje na prvi binkoštni praznik.

Četudi je trpljenje, ki spremlja migracije, po eni strani v resnici odsev porodnih bolečin novega človeštva, kažejo po drugi strani neenakosti in neravnotežje, katerih posledica in izraz so migracije, dejansko razpoko, ki je z grehom nastala v človeški družini, in zato se izkažejo kot boleč poziv k resničnemu bratstvu.

13. To zrenje nas privede do tega, da postavljamo migracije ob bok tistim bibličnim dogodkom, ki zaznamujejo postajališča na utrudljivi poti človeštva do rojstva ljudstva onstran diskriminacij in meja, ki mu je zaupan božji dar za vse narode in ki je odprt za večno poklicanost človeka. Vera v tem namreč prepoznava pot starozaveznih očakov (patriarhov), ki na krilih obljube koprnijo po svoji prihodnji domovini, in pot Izraelcev, ki se s prehodom skozi Rdeče morje osvobodijo iz suženjstva in z izselitvijo postanejo ljudstvo zaveze. Vera tukaj v določenem pomenu odkriva izgnan-

stvo, ki človeka sooči z relativnostjo vsakršnega doseženega cilja, in tukaj vnovič odkriva univerzalno sporočilo prerokov. Diskriminacijo, zatiranje, deportacije, razseljevanje in preganjanje obtožujejo kot nekaj, kar nasprotuje božjemu načrtu in uporabijo kot povod za oznanjevanje odrešenja za vse ljudi. Tako izpričujejo, da Bog tudi v kaotičnem in protislovnem poteku človeških dogodkov svoj odrešitjski načrt izvaja še naprej, vse do popolne prenovitve vsega v Kristusu (prim. *Ef* 1,10).

Migracije in zgodovina odrešenja

14. Današnje migracijske pojave lahko obravnavamo kot zelo pomembno »znamenje časa«, kot izziv, ki ga je treba pri izgradnji prenovljenega človeštva in pri oznanjevanju evangelija miru odkriti in ceniti.

Sveto pismo nam razkriva pomen vsega tega. Izrael je namreč izviral iz Abrahama, ki je, sledeč božji besedi, zapustil svojo deželo in se odpravil v tujo, pri čemer je s sabo nosil božjo obljubo, da bo postal oče velikega naroda (prim. *1 Mz* 12,1–2). Jakob je bil »blodeč Aramejec. Šel je v Egipt in je tam z malo ljudmi tujčeval. Tam pa je nastal iz njega velik, močan in številen narod« (*5 Mz* 26,5). Izrael je bil po dolgem hlapčevanju v Egiptu med štiridesetimi leti izhoda (»exodusa«) skozi puščavo na slovesen način ustoličen kot »božje ljudstvo«. Trda preizkušnja migracij in izgnanstev je torej v zgodovini izvoljenega ljudstva glede na odrešenje vseh ljudi temeljnega pomena: tako se obnaša po povratku iz izgnanstva (prim. *Iz* 42,6–7; 49,5). Z obujanjem tega spomina se čuti okrepljen v zaupanju v Boga, tudi v najtemnejših trenutkih svoje zgodovine (*Ps* 105,12–15; *Ps* 106,45–47). V Tretji Mojzesovi knjigi bo potem, kar zadeva odnose do tujca, ki se zadržuje v deželi, prejeta ista zapoved, ki je bila izdana za odnose do »otrok tvojega ljudstva« (*3 Mz* 19,18), namreč: »Ljubi ga kakor sebe« (*3 Mz* 19, 34).

Kristus kot »tujec« in Marija kot živa podoba potujoče žene

15. Kristjan vidi v tujcu več kot samo svojega bližnjega; v njem vidi obličje samega Kristusa. Ta se je rodil v jaslicah in kot tujec bežal v Egipt. Na ta način je postal deležen temeljnega izkustva svojega ljudstva (prim. *Mt 2,13 sl.*) in ga povzel v svojem življenju. Rojen zunaj hiše in zunaj ožje domovine (prim. *Lk 2,4–7*) je prebival med nami (prim. *Jn 1,11.14*) in prebil vse svoje javno življenje na popotovanju, na poti skozi »mesta in vasi« (prim. *Lk 13,22; Mt 9,35*). Kot Vstali se je prikazal, še vedno tujec in nepoznan, na poti v Emaus dvojici svojih učencev, ki sta ga spoznala šele po lomljenju kruha (prim. *Lk 24,35*). Kristjani torej sledijo popotniku, »ki nima, kamor bi glavo naslonil« (*Mt 8,20; Lk 9,58*).⁸

Tudi Marijo, Jezusovo mater, če o njej premišljujemo na podoben način, lahko prav tako vidimo kot živo podobo potujoče žene.⁹ Svojega sina je rodila daleč od doma (prim. *Lk 2,1–7*) in je bila prisiljena bežati v Egipt (prim. *Mt 2,13–14*). Ljudska pobožnost torej Marijo po pravici imenuje Mati božja na poti (Marija romarica, Marija begunka).

Cerkev prvih binkošti

16. Če opazujemo Cerkev, vidimo, da se je porodila na binkoštni praznik, da predstavlja dopolnitev velikonočne skrivnosti in učinkovit, tudi simboličen dogodek, to je srečanje ljudstev. Zato je apostol Pavel lahko vzkliknil: »Kjer je to, ni več ne Grka ne Juda, ne obrezanega ne neobrezanega, ne barbara ne Skita, ne sužnja ne svobodnega« (*Kol 3, 11*). Kristus je obe ljudstvi »združil in podrl steno pregrade« (*Ef 2, 14*).

⁸ Prim. Janez Pavel II., *Poslanica za svetovni dan miru 1999*, 3, v: *L'Osservatore Romano*, 21. 2. 1999, str. 7.

⁹ Prim. Janez Pavel II., *Okrožnica o Odrešenikovi materi*, CD 34, Ljubljana 1987, 25.

Hoja za Kristusom po drugi strani pomeni hoditi za njim in biti v svetu kot popotnik, »saj nimamo tu stalnega mesta, ampak iščemo prihodnje« (*Heb* 13, 4). Vernik ostane vedno *pároikos*, torej tujec in gost, kjerkoli se mudi (prim. *1 Pt* 1,1; 2,11 in *Jn* 17,14–16). Zato za kristjane zemljepisni kraj bivanja v svetu ni toliko pomemben¹⁰ in gostoljubnost je lastna njihovemu življenju. Apostoli vztrajajo pri tej zahtevi (prim. *Rim* 12,13; *Heb* 13,2; *1 Pt* 4,9; *3 Jn* 5) in pastoralna pisma na poseben način priporočajo gostoljubnost škofu (prim. *1 Tim* 3,2 in *Tit* 1,8). V prvi Cerkvi je gostoljubnost torej praksa, s katero kristjani odgovarjajo na potrebe potujočih misijonarjev, izgnanih ali mimoidočih verskih predstojnikov ter revnih v različnih občestvih.¹¹

17. Tujci so prav tako vidno znamenje in učinkovit klic tistega univerzalizma, ki predstavlja temeljno prvino katoliške Cerkve. Naznanilo ga je Izaijevo »videnje«: »Zgodilo se bo poslednje dni: Gora hiše Gospodove bo trdno stala kot najvišja med gorami ... in vsi narodi bodo hiteli k njej« (*Iz* 2,2). V evangeliju Jezus sam napove: »Prišli bodo od vzhoda in zahoda, od severa in juga in bodo sedli za mizo v Božjem kraljestvu« (*Lk* 13,29). V Razodetju sv. Janeza je videti »veliko množico iz vseh narodov, rodov, ljudstev in jezikov« (*Raz* 7,9). Cerkev je zdaj na mučni poti k temu dokončnemu cilju.¹² Migracije so lahko kot nekakšno opozorilo na to veliko množico in predujem dokončnega srečanja celotnega človeštva z Bogom in v Bogu.

18. Pot migrantov lahko na ta način postane živo znamenje večne poklicanosti, nenehna spodbuda za tisto upanje, ki bo opozarjajoč na prihodnost onkraj tega sveta po-

¹⁰ Prim. *Pismo Diogenetu*, 5,1; navaja Poslanica za svetovni dan miru 1992, 2.

¹¹ Prim. Klemen Rimski, *Pismo Korinčanom*, X–XII: PG 1, 228–233; *Didache*, XI, 1; XII, 1–5, ed. F. X. Funck, 1901, str. 24, 30; *Konstitucija svetih apostolov*, VII, 29, 2, ed. F. X. Funck, 1905, str. 418; sv. Justin, *Apologia* I, 67: PG 6, 429; Tetulijan, *Apologeticum*, 39: PL 1, 471; Tertulijan, *De praescriptione haereticorum*, 20: PL 2, 32; sv. Avguštin, *Govor* 103, 1–2, 6: PL 38, 613–615.

¹² Prim. Janez Pavel II., Okrožnica *Odrešenikovo poslanstvo*, CD 46, Ljubljana 1991, 20.

spešilo njegovo preobrazbo v ljubezni in eshatološkem preseganju. Njegove posebnosti bodo postale klic k binkoštnemu bratstvu, kjer bo Sveti Duh izravnal razlike in kjer se bo ljubezen uresničevala v sprejemanju drugega. Dejstvo migracij lahko torej postane oznanjevanje velikonočne skrivnosti, po kateri bosta smrt in vstajenje prerasla v stvarjenje novega človeštva, v katerem ni več ne sužnja ne tujca (prim. *Gal* 3,28).

Skrb Cerkve za migrante in begunce

19. Pojav preseljevanja je bil v prejšnjem stoletju izziv za dušno pastirstvo Cerkve, ki je bila razčlenjena na stalne ozemeljske župnije. Medtem ko so v preteklosti duhovniki običajno spremljali skupine, ki so odhajale v nove dežele, da bi se tako nadaljevalo dotedanje dušno pastirstvo, so v drugi polovici 19. stoletja redovne skupnosti pogosto prevzemale skrb za migrante.¹³

Prva opredelitev klera, ki mu je bila zaupana skrb za migrante, sega v leto 1914, in sicer z Dekretom *Ethnografica studia*.¹⁴ Ta je podčrtal odgovornost krajevne Cerkve, da pomaga priseljencem (imigrantom), in dal pobudo za posebno pripravo – jezikovno, kulturno in pastoralno – domačega klera. Po razglasitvi *Zakonika kanonskega prava* (1917) je Dekret *Magni semper* iz leta 1918 zaupal Konzistorialni kongregaciji postopke za pridobitev pooblastil klera za oskrbo migrantov.¹⁵

V preteklem stoletju so bile po drugi svetovni vojni migracijske razmere še bolj pretresljive, ne le zaradi razdejanja,

¹³ Spomnimo se na pobude salezijanske družbe v Argentini, sv. Frančiške Ksaverije Cabrini v Severni Ameriki, dveh kongregacij, ki ju je ustanovil bl. Janez Krstnik Scalabrini, Dejanja Bonomelli v Italiji, Rafaelove družbe v Nemčiji in Kristusove Družbe za migrante, ki jo je ustanovil kardinal Avguštin Hlond na Poljskem.

¹⁴ Prim. Konzistorialna kongregacija, *Decretum de Sacerdotibus in certas quasdam regiones demigrantibus Ethnografica studia*, v: AAS VI (1914) 182–186.

¹⁵ Prim. Konzistorialna kongregacija, *Decretum de Clericis in certas quosdam regiones demigrantibus Magni semper*, v: AAS XI (1919) 39–43.

ki ga je povzročila vojna, ampak zaradi zaostritve vprašanja beguncev (zlasti še iz dežel tako imenovanega vzhodnega bloka), med katerimi je bilo nemalo vernikov različnih katoliških vzhodnih Cerkva.

Exsul Familia

20. Čutiti je bilo torej potrebo po novem dokumentu, ki bi dediščino prejšnjih predpisov in odločb povzel in podal navodila za organsko dušno pastirstvo. Preudaren odgovor na to je bila konstitucija *Exsul Familia*,¹⁶ ki jo je 1. avgusta 1952 objavil Pij XII. in je veljala kot *magna charta* cerkvene obravnavanja migracije. Gre za prvi uradni dokument Svetega sedeža, ki na globalen in sistematičen način razvija pastoralo za migrante z zgodovinskega in cerkveno-pravnega vidika. Po obsežni zgodovinski analizi sledi zelo razčlenjeni normativni del. Poudarja prvenstveno odgovornost škofa krajevne Cerkve za pastoralo migrantov, četudi tovrstna organizacija ostaja še nadalje pridržana konzistorialni kongregaciji.

Drugi vatikanski vesoljni cerkveni zbor

21. Drugi vatikanski koncil je glede posebne pastorale migrantov izdelal pomembne smernice in predvsem povabil kristjane, naj pojav migracij dodobra spoznajo (prim. CS 65 in 66) in se zavedo, kakšen vpliv imajo migracije na življenje. Koncil poudarja pravico do izselitve (do emigracije, prim. CS 65),¹⁷ dostojanstvo migranta (prim. CS 66), nujnost preseganja neenakosti v gospodarskem in družbenem razvoju (prim. CS 63) in dolžnost odgovoriti na dejanske človekove potrebe (prim. CS 84). V posebnem kontek-

¹⁶ Konstitucija je objavljena v: AAS XLIV (1952) 649–704.

¹⁷ Janez XXIII., Okrožnica *Mir na zemlji* (1963, 24) pravi: »Vsak človek ima pravico do prostega gibanja in bivanja v okviru politične skupnosti, ki ji pripada kot občan; ima tudi pravico, da iz upravičenih razlogov odide na tuje in se tam naseli.«

stu koncil priznava državnim oblastem pravico do urejanja migracijskih tokov (prim. CS 87).

Skladno s koncilskimi določbami mora božje ljudstvo migrantom zagotoviti velikodušno pomoč. Koncil poziva predvsem katoliške laike, naj svoje sodelovanje razširijo na najrazličnejša družbena področja (prim. LA 10) in postanejo migrantu »bližnji« (prim. CS 27). Koncilski očetje izražajo posebno skrb za tiste verujoče, »ki zaradi svojih življenjskih razmer ne morejo v polnosti biti deležni splošne redne pastirske skrbi duhovnikov (župnikov) ali pa so popolnoma brez nje. Sem spadajo številni izseljenci, izgnanci in begunci, mornarji in zaposleni v letalstvu, nomadi in podobne skupine.« Zahtevajo, da je »treba je razviti primerne pastoralne metode, da bi negovali duhovno življenje tistih, ki zaradi oddiha občasno obiskujejo druge kraje.« Dalje koncilski očetje spodbujajo, naj »škofovske konference, zlasti znotraj iste države, pereča vprašanja, ki zadevajo te skupine, temeljito raziščejo in s primernimi sredstvi in ustanovami enodušno ponudijo vso moč, da bi pospeševali duhovno skrb. Pri tem morajo upoštevati predvsem predpise, ki jih je izdal ali jih bo še izdal Sveti sedež, in jih ustrezno prilagajati zahtevam časa, kraja in oseb.«¹⁸

22. Drugi vatikanski koncil torej poudarja poseben pomen mobilnosti in katolištva kot tudi pomen krajevnih Cerkev, pomena župnije in pojmovanja Cerkve kot skrivnosti in občestva kot odločilnega dejavnika za pastoralo migrantov in potujočih. Zato Cerkev deluje in se predstavlja kot »ljudstvo, zbrano v edinosti Očeta in Sina in Svetega Duha« (C 4).

Sprejemanje tujcev, ki je lastno za prvo Cerkev, ostaja torej trajen pečat božje Cerkve. Ravno tako jo označuje poklicanost v izgnanstvo, v diasporo, v razpršitev med kulture in skupine ljudi, ne da bi se kdajkoli s katero izmed njih popolnoma poistovetila, kajti sicer bi prenehala bivati. Cerkev je poroštvo in znamenje, kvas in obljava vesoljnega

¹⁸ *Odllok o pastirski službi škofov* (Š), 18. Kar zadeva »dane predpise«, prim. tudi Pij X., *Motu proprij* *Iam pridem*: v: AAS VI (1914) 173 sl.; Pij XII., Apostolska konstitucija *Exsul familia*, zlasti normativni del, n. d. 692–704; Konzistorialna kongregacija, *Leges Operis Apostolatus Maris*, v: AAS L (1958) 375–383.

kraljestva kakor tudi skupnost, ki sprejema vsakogar, ne da bi dajala prednost kateri koli osebi ali ljudstvu. Sprejemanje torej spada k samemu bistvu Cerkve in izpričuje njeno zvestobo evangeliju.¹⁹

23. V nadaljevanju in uresničevanju koncilskega nauka je papež Pavel VI. izdal Motu proprio *Pastoralis migratorum cura* (1969),²⁰ s katerim je razglasil *Navodilo za dušno pastirstvo izseljencev (Instructio De pastorali migratorum cura)*.²¹ V letu 1978 je sledilo Pismo škofovskim konferencam *Cerkev in človekova mobilnost (Chiesa e mobilità umana)*,²² ki je nudila posodobljeno tolmačenje pojava migracij, njegovo natančno razlago in uporabo v pastoralni. Pripravila ga je Papeška komisija za pastoralno migracij in turizma, torej organ, ki je bil takrat odgovoren za migrante. Pri obravnavi vprašanja sprejemanja migrantov s strani krajevne Cerkve je dokument poudaril potrebo po notranje-cerkvenem sodelovanju v duhu pastorage brez meja ter priznal in ovrednotil posebno vlogo laikov in redovnikov.

Določbe cerkvenega prava

24. Novi *Zakonik cerkvenega prava* (1983) za latinsko Cerkev polaga – v izvajanju koncilskih sklepov in njim v podporo – župniku na srce, naj izkazuje posebno pozornost tistim, ki so bili izgnani iz svoje domovine (kan. 529, § 1), prav tako zagovarja tudi primernost in dolžnost, kolikor je to mogoče, posebne pastoralne skrbi zanje (prim. kan. 568). Podobno kot *Zakonik kanonov vzhodnih Cerkva* pa razen ustanovitve misije za dušnopastirsko skrb (ZCP, kan. 518 in ZKVC, kan. 280, § 1) razmišlja o vzpostavitvi personalnih župnij, o podobi oseb v tej specifični pastoralni dejavnosti.

¹⁹ Prim. Poslanica 1993, 6.

²⁰ Pavel VI., Motu proprio *Pastoralis migratorum cura*, v: AAS LXI (1969) 601–603.

²¹ Slovenski prevod: *Izseljenci in turisti*: Kongregacija za škofove, *Navodilo za dušno pastirstvo izseljencev*; Kongregacija za duhovnike, *Splošno navodilo za pastorage turizma*, Ljubljana 1970.

²² Prim. *Cerkev in človeška mobilnost* (glej opombo 2).

nosti, kot sta škofov vikar (kan. 476) in kaplan za migrante (izseljeniški duhovnik, op. ur.; kan. 568).

Za uresničenje koncila (prim. D 10 in M 20, op. 4, in 27, op. 28) pozna *Zakonik cerkvenega prava* tudi ustanovitev drugih pastoralnih struktur, ki so predvidene v zakonodaji in v cerkveni praksi.²³

25. Ker je med migranti tudi velika množica vernikov katoliških vzhodnih Cerkev iz Azije in Bližnjega vzhoda, iz srednje in vzhodne Evrope, ki so namenjeni v zahodne dežele, se gotovo zastavlja vprašanje njihove pastoralne oskrbe, in sicer vedno znotraj območja pristojne odgovornosti ordinarija sprejemnega kraja. Zato je treba nemudoma razmišljati o pastoralnih in pravnih posledicah, ki izvirajo iz njihove čedalje številnejše navzočnosti zunaj tradicionalnih dežel in iz stikov, ki se odvijajo na različnih ravneh: uradno ali zasebno, posamično ali kolektivno, med skupnostmi in njihovimi posamičnimi člani. Ustrezno ureditev, ki katoliški Cerkvi v določenem pomenu že omogoča dihanje z obema kriloma pljuč,²⁴ vsebuje *Zakonik kanonov vzhodnih Cerkev*.²⁵

26. Ta zakonik tudi predvideva ustanovitev krajevnih Cerkev *posebnega prava (sui iuris)* (ZKVC, kan. 27, 28 in 147), priporoča pospeševanje in spoštovanje »obredov vzhodnih Cerkev kot dediščine celotne Kristusove Cerkve« (kan. 39; prim. tudi kan. 40 in 41) in daje natančne določbe glede liturgičnih in disciplinskih predpisov (kan. 150). Eparhijskemu škofu nalaga, da mora skrbeti za vse Kristusove vernike, »ne glede na starost, stan, narodnost ali cerkveno pripadnost, ne glede na to, ali stalno živijo na področju škofije

²³ Prim. ZCP, kan 294; Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Ecclesia in America (Cerkev v Ameriki)*, 65, opomba 237, v: AAS XCI (1999) 800; Janez Pavel II., Apostolska spodbuda *Cerkev v Evropi*, 103, opomba 166.

²⁴ Prim. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda *Sacri canones*, v: AAS LXXXII (1990) 1037.

²⁵ Glede posebnih določb ZKVC prim. kan. 315, ki govori o eksarhih in eksarhatih, kan. 911 in 916 (o zunanjem statutu in krajevem škofu, lastnem škofu in župniku), kan. 986 (o vodstveni oblasti), kan. 1075 (o območju pristojnosti) in kan. 1491 (o zakonih, navadah in administrativni dejavnosti).

ali se tam zadržujejo le začasno« (kan. 192, § 1), in poskrbi za to, da verniki Cerkve *sui iuris*, ki so mu zaupani, »zadržijo obred lastne Cerkve« (kan. 193, § 1), po možnosti prek »duhovnika ali župnika iste Cerkve *sui iuris*« (kan. 193, § 2). Zakonik končno priporoča, naj bo župnija praviloma ozemeljska, vendar ne izključuje personalnih župnij, če bi bile te zaradi posebnih okoliščin potrebne (kan. 280, § 1).

V *Zakoniku kanonov vzhodnih Cerkva* je predvidena tudi ustanovitev eksarhata, ki je opredeljen kot »del božjega ljudstva, ki zaradi posebnih okoliščin ni vzpostavljen kot eparhija in ki je, načrtan ozemeljsko ali na drug način, zaupan eksarhovi pastoralni skrbi« (ZKVC, kan. 11, § 1).

Pastoralna navodila cerkvenega učiteljstva

27. Pozorno branje dokumentov in predpisov, ki jih je Cerkev doslej izdala o pojavu migracij, nas poleg cerkvenopravnih določil vodi v k temu, da podčrtamo nekatere pomembne teološke in pastoralne pridobitve, in sicer: osredotočenost na človeka kot osebo, obramba pravic moža in žene kot migrantov ter njunih otrok, cerkvena in misijonska razsežnost migracij, večje vrednotenje laiškega apostolata, vrednost kultur pri evangelizaciji, zaščita in spoštovanje manjšin, tudi znotraj Cerkve, pomen cerkvenega dialoga navznoter (»ad intra«) in navzven (»ad extra«), poseben prispevek emigracije k vsesplošnemu miru. Ti dokumenti poleg tega poudarjajo pastoralno razsežnost zavzemanja za migrante. V Cerkvi morajo namreč vsi najti »svojo domovino«. ²⁶ Cerkev je božja skrivnost, delujoča med ljudmi, je skrivnost ljubezni, ki jo omogoča spoznati edinorojeni Sin, zlasti v svoji smrti in v svojem vstajenju, da bi vsi »imeli življenje in ga imeli v obilju« (Jn 10,10), da bi vsi našli moč za premostitev sleherne ločitve in bi prispevali k temu, da razlike ne bodo povzročale prepadov, ampak bodo s sprejemanjem drugega v njegovi zakoniti različnosti vodile v občestvo.

28. V Cerkvi je vedno bolj ovrednotena vloga ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja v njihovi

vem posebnem prispevku za dušno pastirstvo migrantov.²⁷ Jasno je potrjena tovrstna odgovornost krajevnih in eparhijskih škofov in to velja tako za Cerkev dežele porekla kot tudi za Cerkev sprejemne dežele. Za to so soodgovorne škofovske konference različnih dežel in ustrezne strukture vzhodnih Cerkva. Dušno pastirstvo med migranti namreč vsebuje sprejem, spoštovanje, zaščito, spodbujanje vsakega človeka kot tudi pristno ljubezen do njega v njegovih verskih in kulturnih izraznih oblikah.

29. Najnovejše papeške izjave potrjujejo in razširjajo tudi pastoralna obzorja in perspektive glede pojava migracij, in sicer iz zornega kota *človeka, ki je pot Cerkve*.²⁸ Tako se od Pavla VI. do Janeza Pavla II., predvsem v njegovih Poslani-
cah ob svetovnem dnevu migrantov in beguncev,²⁹ poudarjajo temeljne človekove pravice, zlasti pravica do izselitve zaradi lažjega uresničenja lastnih sposobnosti in pričakovanj ter načrtov vsakega posameznika (vsekakor v kontekstu pravice vsake dežele, da vodi migracijsko politiko, ki ustreza splošni blaginji)³⁰ kot tudi pravica ne-emigrirati, se pravi, biti sposoben uveljaviti lastne pravice in upravičene zahteve v deželi porekla.³¹

Cerkveno učiteljstvo je ravno tako vselej javno obtoževalo družbenoekonomsko neenakost, ki je povečini razlog za migracije, kakor tudi tveganja nebrzdane globalizacije, v kateri so migranti predvsem žrtve, ne pa protagonisti lastne migracijske usode; opozarjalo je tudi na pereče vprašanje nezakonitega priseljevanja, zlasti še, če je migrant predmet trgovanja in izkoriščanja s strani kriminalnih združb.³²

²⁶ Janez Pavel II., *Apostolska spodbuda o družini*, CD 16, Ljubljana 1981, 77.

²⁷ Prim. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja, *Navodilo Znova začeti pri Kristusu*, CD 100, Ljubljana 2002, 9, 35–37, 44.

²⁸ Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešenik človeka*, CD 2, Ljubljana 1979, 14.

²⁹ Prim. posebej *Poslanico* l. 1992, v: *L' Osservatore Romano*, 11. 9. 1991, str. 5; leta 1996, v: *L' Osservatore Romano*, 6. 9. 1995, str. 5, leta 1998, v: *L' Osservatore Romano*, 21. 11. 1997, str. 4.

³⁰ Prim. *Poslanico* 1993, 2.

³¹ Prim. Papeški svet za pastoralo migrantov in turistov, *Govor svetega očeta*, 2, v: *Atti del IV Congresso mondiale sulla pastorale dei Migranti e dei Rifugiati* (5.–10. oktobra 1998), Città del Vaticano 1999, 9.

³² Prim. *Poslanica* 1996, v: *L' Osservatore Romano*, 6. 9. 1995, str. 6.

30. Cerkveno učiteljstvo je tudi potrdilo nujnost politike, ki »ob skrbnem izogibanju vsake možne diskriminacije«³³ zagotavlja pravno varnost vsem migrantom. Pri tem je izpostavilo širok razpon vrednot in vedenjskih načinov (gostoljubnost, solidarnost, pripravljenost za delitev) kakor tudi nujnost, da zavrnamo vsako mišljenje in vsak izraz sovraštva do tujcev in rasizma s strani tistega, ki jih sprejema.³⁴ V okviru zakonodaje kot tudi upravne prakse različnih dežel namenja veliko pozornost enotnosti družine in zaščiti mladoletnikov, ki so v času migracij pogosto ogroženi,³⁵ kot tudi multikulturnim skupnostim, ki se z migracijami oblikujejo.

Kulturna raznolikost torej poziva današnjega človeka k dialogu in soočenju z velikimi življenjskimi vprašanji, kot je smisel življenja in zgodovine, trpljenja in revščine, lakote, bolezni in smrti. Odprtost različnim kulturnim identitetam nikakor ne pomeni, da vse brez preverjanja prevzememo, jih pa spoštujemo in seveda v njihovi različnosti cenimo, ker pripadajo človekovi osebi. »Relativnost« kultur je poudaril tudi 2. vatikanski koncil (prim. CS 54, 55, 56, 58). Pluralnost pomeni bogastvo in dialog je že uresničenje – čeprav nepopolno in v nenehnem razvoju – tiste dokončne edinstvi, po kateri človeštvo stremi in je k njej poklicano.

Organi Svetega sedeža

31. Stalno, od cerkvenega učiteljstva izpričano skrb Cerkve za versko, socialno in kulturno oskrbo migrantov potrjujejo tudi posebne ustanove, ki jih je Sveti sedež v ta namen ustanovil.

Prvo pobudo najdemo v spominskem zborniku *Pro emigratis catholicis* blaženega Janeza Krstnika Scalabrinija, ki je, zavedajoč se težav, ki so jih povzročali različni evropski

³³ *Poslanica* 1988, 3b, v: L' Osservatore Romano, 4. 9. 1987, str. 5.

³⁴ *Poslanica* 1990, 5, v: L' Osservatore Romano, 22. 9. 1989, str. 5; leta 1992, 3, 5–6, str. 5; leta 2003, v: L' Osservatore Romano, 2.–3. 12. 2002, str. 7.

³⁵ Prim. *Poslanica* 1987, v: L' Osservatore Romano, 21. 9. 1986, str. 5; leta 1994, v: L' Osservatore Romano, 17. 9. 1993, str. 4.

nacionalizmi v tujini, predlagal Svetemu sedežu ustanovitve papeške kongregacije (ali komisije) za katoliške emigrante. Namen te, iz predstavnikov različnih narodov sestavljene kongregacije, naj bi bila »duhovna oskrba emigrantov v spreminjajočih se okoliščinah in v različnih fazah pojava, zlasti v obeh Amerikah, da bi na ta način ohranili katoliško vero živo v njihovih srcih«. ³⁶

Navdih so uresničevali postopoma. Leta 1912 je sv. Pij X. po reformi rimske kurije ustanovil prvi urad za migracijska vprašanja znotraj konzistorialne kongregacije, medtem ko je papež Pavel VI. leta 1970 ustanovil Papeško komisijo za pastoralo izseljencev, ki je leta 1988 z apostolsko konstitucijo *Pastor bonus* postala Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih. Zaupana mu je bila skrb za vse tiste, »ki so bili prisiljeni zapustiti lastno domovino ali ki takšne sploh nimajo«: za begunce in iskalce zatočišča, migrante, nomade, cirkusante in zabaviščnike, mornarje, bodisi na morjih ali v pristaniščih, za vse, ki živijo zunaj svojega bivališča, ki so zaposleni ali delajo na letališčih in na letalih. ³⁷

32. Papeški svet ima torej nalogo, da v prid tistih, ki so po lastnem nagibu ali pod prisilo zapustili kraj svojega stalnega bivališča, ustanavlja in pospešuje ustrezne pastoralne spodbude in poleg tega pozorno spremlja družbena, gospodarska in kulturna vprašanja, ki so običajno razlog migracijskih gibanj.

Papeški svet se neposredno obrača na škofovske konference in njihove vsakokratne pokrajinske svete, na ustrezne hierarhične ustanove prizadetih katoliških vzhodnih Cerkva in na posamezne škofe oziroma hierarhe. Ob spoštovanju odgovornosti vsakega posameznika jih poziva, naj pripravijo posebne pastoralne programe za tiste, ki jih zajema čedalje bolj razširjeni pojav človekove mobilnosti, in pripravijo potrebne ukrepe za spreminjajoče se okoliščine.

³⁶ J. B. Scalabrini, *Memoriale per la costituzione di una commissione pontificia Pro emigrantis catholicis*, v: S. Tomasi in G. Rossi, *Scalabrini e le migrazioni moderne. Scritti e carteggi*, Torino 1997, 233.

³⁷ Prim. Janez Pavel II., *Apostolska konstitucija Pastor bonus*, 149–151, v: AAS LXXX (1988) 899–900.

Zadnje čase se je migracijska razsežnost vrinila tudi v ekumenske odnose, s čimer so se pomnožili prvi tovrstni stiki z drugimi Cerkvami in cerkvenimi skupnostmi. Obeti za prihodnost so opazni tudi v medverskem dialogu. Končno se sam Papeški svet s svojimi nadrejenimi in sodelavci tu in tam kot predstavnik Svetega sedeža udeležuje večstranskih srečanj različnih mednarodnih institucij.

33. Med najpomembnejšimi katoliškimi organizacijami, ki se posvečajo oskrbi migrantov in beguncev, je treba v tej zvezi omeniti ustanovitev mednarodne katoliške komisije za migracije leta 1951. Pomoč, ki jo je komisija v teh 50 letih v krščanskem duhu nudila vladam in mednarodnim organizacijam, in njen lastni prispevek pri iskanju trajnih rešitev za migrante in begunce po vsem svetu, so njena velika zasluga. Služba, ki jo je komisija opravila v preteklosti, in jo še vedno opravlja, »izvira iz dvojne zvestobe: do Kristusa ... in do Cerkve«, kot je dejal Janez Pavel II.³⁸ Njeno delo je »zelo plodna sestavina ekumenskega in medverskega sodelovanja«.³⁹

Končno je treba omeniti veliko zavzetost različnih vej Karitas in drugih organizacij ljubezni do bližnjega in solidarnosti, ki jo kažejo tudi s služenjem migrantom in beguncem.

³⁸ Janez Pavel II, Govor članom International Catholic Migration Commission, 4, v: *L' Osservatore Romano*, 12.–13. 11. 2001, str. 6.

³⁹ Prav tam.

Drugi del

MIGRACIJE IN PASTORALA SPREJEMANJA

»Inkulturacija« in kulturni ter verski pluralizem

34. Cerkev kot zakrament edinosti odpravlja ideološke ali rasne pregrade in ločnice ter oznanja vsem ljudem in vsem kulturam, naj si z vidika pravičnega soočanja mnenj, dialoga in vzajemnega sprejemanja prizadevajo za resnico. Različne kulturne identitete se morajo zatorej odpreti univerzalni logiki, ne z zanikanjem lastnih pozitivnih posebnosti, ampak tako, da te posebnosti postavijo v službo celotnega človeštva. Medtem ko ta logika zavezuje vse krajevne Cerkve, poudarja in izraža tisto edinstvo v različnosti, ki je značilna za trinitarično gledanje, ki s svoje strani skupnost vseh usmerja na polnost osebnostnega življenja vsakega posameznika.

S tega stališča je sedanje kulturno stanje v svoji globalni dinamiki za uresničenje ene vere v različnih kulturah izziv, kakršnega doslej še ni bilo, je resnični *kairòs* (*milostni čas*), ki nagovarja božje ljudstvo (prim. *CuE* 58).

35. Srečujemo se s kulturnim in verskim pluralizmom, ki ga doslej nismo nikoli tako zavestno okušali. Po eni strani se z velikimi koraki približujemo svetovni odprtosti, ki jo pospešujejo tehnologija in množična občila, kar vodi do tega, da se kulturni in verski svetovi, ki so se v preteklosti med seboj razlikovali in bili drug do drugega tuji, povezujejo in naravnost vstopajo v medsebojni notranji odnos, po drugi strani pa se prebujajo zahteve po območni identiteti, ki v kulturni posebnosti posameznika vidijo orodje samouresničenja.

36. Zaradi te kulturne neustaljenosti je »inkulturacija« še bolj neogibna, kajti evangelizacija ni možna, če ne navežemo s kulturami pristnega dialoga. Skupaj z ljudstvi različ-

nega porekla torej trkajo na naše duri druge vrednote in življenjski vzorci. Medtem ko si vsaka kultura nekako prizadeva, da bi vsebino evangelija domislila v lastnem življenjskem okolju, je cerkveno učiteljstvo pristojno za to, da tak poskus usmerja in presoja njegovo veljavo.

»Inkulturacija« se začena s poslušanjem, to je s spoznavanjem tistih, ki jim oznanjamo evangeljsko sporočilo. Poslušanje in spoznavanje namreč vodita do primernejše presoje vrednot in proti-vrednot v njihovi kulturi v luči veličinnočne skrivnosti smrti in življenja. Strpnost v tej zvezi ne zadostuje, potrebna je naklonjenost, čim večje spoštovanje do kulturne identitete sogovornika. Neogibna pogoja za uspeh oznanjevanja evangelija sta priznanje in vrednotenje pozitivnih vidikov, ker pripravljata na sprejem evangelija. Samo na tak način pride do dialoga, razumevanja in zaupanja. Posluh za evangelij tako postane posluh za ljudi, za njihovo dostojanstvo in svobodo. Zavzemanje za ljudi v njihovi celosti zahteva prizadevanje za bratstvo, solidarnost, pripravljenost za pomoč in pravičnost. Medtem ko božja ljubezen človeku podarja resnico in mu kaže njegovo najvišjo pokličnost, utrjuje tudi njegovo dostojanstvo in spodbuja rast skupnosti v duhu evangeljskega sporočila, ki ga skupnost sprejema in ponotrnanja, proslavlja in živi.⁴⁰

Cerkev 2. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora

37. Po videnju 2. vatikanskega koncila Cerkev v osnovi uresničuje svoje pastoralno poslanstvo na tri načine.

⁴⁰ Potrditev takšne evangelizacije najdemo zlasti v *Apostolski spodbudi o evangelizaciji* Pavla VI. (št. 20), ki pravi: »Trebaja evangelizirati kulturo in kulture človeka v bogatem in vseobsežnem pomenu, ki ga imajo ti izrazi v konstituciji o Cerkvii v sedanjem svetu (prim. CS 53); pri tem je treba vedno izhajati iz od osebe in se vedno spet vračati k razmerju oseb med seboj in z Bogom. Evangelij torej in evangelizacija nista isto kakor kultura in sta neodvisna od katerekoli kulture. Vendar pa tisto božje kraljestvo, ki ga evangelij oznanja, uresničujejo v svojem življenju ljudje, ki so globoko povezani z določeno kulturo; zato pri graditvi božjega kraljestva nujno uporabljamo prvine človeške kulture in kultur.«

– Kot *skupnost (communio)* pripisuje upravičenim posebnostim katoliških občestev svojo vrednost in jih povezuje z univerzalnostjo. Binkoštna edinost namreč ne ukinja različnih jezikov in kultur, ampak jih priznava v njihovi identiteti, po univerzalni ljubezni, ki v njih deluje, pa jih odpira drugemu. Edina katoliška Cerkev je torej zgrajena iz delnih Cerkvah in v njih, tako kot so delne Cerkve zgrajene v in na univerzalni Cerkvi (prim. C 13).⁴¹

– Kot *poslanstvo (missio)* je služenje Cerkve namenjeno drugemu, da bi posredovala svoj lastni zaklad in da bi z novimi darovi in vrednotami tudi sama postala bogatejša. Ta misijonska zavzetost se odvija tudi znotraj samih delnih Cerkva, kajti poslanstvo (misija) je predvsem izžarevanje božjega veličastva. Cerkev mora »vedno znova slišati oznanjevanje velikih božjih del« in »biti od Boga znova poklicana in združena« (OE 15).

– Kot *božje ljudstvo in družina, skrivnost, zakrament, mistično telo in tempelj Svetega Duha (populus et familia Dei, mysterium, sacramentum, corpus mysticum, templum Spiritus Sancti)* se Cerkev zgodovinsko doživlja kot potujoče ljudstvo. Izhaja iz Kristusove skrivnosti in življenjskih okoliščin posameznikov in skupin, ki jo sestavljajo, in ki je poklicana ustvarjati novo zgodovino kot božji dar in plod človekove svobode. V Cerkev so torej poklicani tudi migranti, da postanejo njeni protagonisti skupaj z vsem božjim ljudstvom, ki potuje na zemlji (prim. OP 32, 49 in 71).

38. Podrobneje lahko posebne pastoralne odločitve glede na sprejem migrantov načrtamo takole:

– pastoralna skrb za določeno etnično skupino ali skupino določenega obreda, iz katere naravnosti veje pravi katoliški duh (prim. C 13);

– potreba po ohranitvi univerzalnosti in edinosti, ki ne more biti hkrati v nasprotju s posebnim dušnim pastirstvom, ki migrante – če le mogoče – zaupa duhovnikom njihovega jezika, Cerkvi *sui iuris* ali duhovnikom, ki so jim v jezikovno-kulturnem pogledu blizu (prim. Navodilo za dušno pastirstvo izseljencev, 11 /odslej NDPI/);

⁴¹ Prim. Kongregacija za verski nauk, *Pismo škofom o nekaterih vidikih Cerkve kot občestva*, 8–9.

– velik pomen materinega jezika migrantov, v katerem lahko izrazijo svojo miselnost, mišljenjske in kulturne oblike kot tudi posebnosti svojega duhovnega življenja in izročil izvornih Cerkva (prim. *NDPI* 11).

Takšna posebna pastoralna dejavnost se včlenjuje v pojav migracij in s povezovanjem ljudi različnih narodnosti, etnij in veroizpovedi prispeva k temu, da bo vidna resnična podoba Cerkve (prim. *CS* 92) ter uveljavljen ekumenski in dialoško-misijonarski pomen migracij.⁴² Kajti tudi po migracijah se uresničuje božji odrešenjski načrt med ljudmi (prim. *Apd* 11,19–21).⁴³ Zategadelj je potrebno, da skrbimo za rast krščanskega življenja migrantov in jim z »evangelizirajočim« in katehetskim apostolatom pomagamo do zrelosti (prim. *Š* 13–14 in *NDPI* 4).

Ta dialoško-misijonarska naloga zadeva vse ude mističnega telesa, torej tudi same migrante, ki naj bi jo uresničevali v trojni Kristusovi vlogi duhovnika, kralja in preroka. Potrebno je torej Cerkev v njih in z njimi graditi in skrbeti za njeno rast, da bi zopet odkrili in hkrati razodeli krščanske vrednote ter vzpostavili resnično zakramentalno skupnost vere, bogoslužja, ljubezni⁴⁴ in upanja.

Poseben položaj, v katerem so tako izseljeniški duhovniki (kaplani za migrante) kot tudi laiški pastoralni sodelavci glede na hierarhijo in krajevni kler, zahteva od njih živo zavest o potrebi po izvrševanju službe v tesni povezavi s krajevnim škofom ali hierarhom in njegovo duhovščino (prim. *Š* 28–29; *LA* 10 in *D* 7). Težava in pomen pri doseganju določenih ciljev tako na občestveni kot individualni ravni morajo končno izseljeniške duhovnike (kaplane za migrante) vzpodbuditi, da iščejo kolikor mogoče široko in primerno sodelovanje z redovniki (prim. *NDPI* 52–55) in laiki (prim. *NDPI* 56–61).⁴⁵

⁴² Prim. *Odlok o misijonski dejavnosti Cerkve*, 11

⁴³ Prim. prav tam, 38.

⁴⁴ Prim. *D* 2 in 6; *B* 47 in *CS* 66.

⁴⁵ Prim. *Navodilo o sodelovanju laikov pri pastoralni službi duhovnikov*, CD 74, Ljubljana 1998; Janez Pavel II., *Pastores gregis* 51 in 68.

Sprejemanje in solidarnost

39. Migracije torej predstavljajo proces, ki se dotika tudi človekove verske razsežnosti in dajejo katoliškim migrantom prednostno, četudi pogosto bolečo priložnost, da si pridobijo jasnejši čut pripadnosti vesoljni Cerkvi onstran sleherne partikularnosti.

Za doseg tega cilja je pomembno, da krščanske skupnosti ne mislijo, da se njihova dolžnost do migrantov izčrpa že s tem, da pokažejo znamenja bratske pomoči ali tudi podpirajo posebne zakonske predloge, ki pospešujejo dostojno vključitev v družbo, ki spoštuje upravičeno identiteto tujcev. Kristjani morajo namreč biti pobudniki resnične in dejanske *kulture sprejemanja* (prim. *CuE* 101 in 103), ki kljub vsem težavam ceni pristne človekove vrednote drugih ter sprejema življenjsko skupnost z nekom, ki je različen od nas (prim. *CuE* 85, 112 in *PaG* 65).

40. Vse to naj bi kristjani uresničevali z zares bratskim sprejemom kot odgovor na povabilo sv. Pavla: »Zato sprejemajte drug drugega, kakor je tudi Kristus sprejel vas, v Božjo slavo« (*Rim* 15,7).⁴⁶

Seveda zgolj poziv, četudi utegne biti še tako globoko navdihnen in občuten, ne dá samodejnega, konkretnega odgovora na to, kar nas dan za dnem stiska; ne odpravi na primer razširjene tesnobe ali negotovosti ljudi, ne zagotavlja ustreznega spoštovanja zakonitosti in zaščite sprejemajoče skupnosti. Toda pristni krščanski duh v soočenju s temi vprašanji daje oporo in pogum ter pobude za konkretne načine, s katerimi naj bi reševali probleme v vsakdanjem življenju naših krščanskih skupnosti (prim. *CuE* 85 in 111).

⁴⁶ V *Pismu Rimljanom* (15. poglavje) je dolžnost sprejemanja orisana s pomembnimi pridevniškimi oznakami. Sprejemanje naj bo »krščansko« in globoko, ker prihaja iz srca (»Bog ... pa vam daj, da bi bili med seboj istih misli, kakor hoče Jezus Kristus«, 15,5); naj bo velikodušno in zastonjsko, ne pa sebično in posesivno (»Saj tudi Kristus ni iskal lastnega ugodja ..., marveč je postal služabnik obreze«, 15,5,8); naj bo dobrohotno in spodbudno (»Vsak izmed vas naj skuša ugoditi bližnjemu, in sicer v njegovo dobro in v njegovo spodbudo«, 15,2) ter pozorno na najbolj potrebne (»Mi, ki smo močni, smo dolžni prenašati slabosti šibkih, ne pa iskati lastno ugodje«, 15,1).

41. Zato se mora celotna Cerkev sprejemajoče države do migrantov čutiti prizadeto in razgibano. V delnih Cerkvah je treba vnpvič razmisliti o pastoralni in jo na novo načrtovati, da bi vernikom v novem, današnjem večkulturnem in večreligijskem okolju pomagali živeti pristno vero.⁴⁷ Domače prebivalstvo je treba s pomočjo socialnih delavcev in pastoralnih sodelavcev seznaniti z zapletenimi vprašanji migracije in se upreti neutemeljenim sumničavostim in žaljivim predsodkom zoper tujce.

Pri verskem pouku in katehezi je treba najti primeren način, da v krščanski zavesti prebujamo smisel za sprejem zlasti najrevnejših in izključenih, h katerim pogosto spadajo migranti. Sprejemanje, ki v polnosti temelji na ljubezni do Kristusa, je dobro, saj ga storimo iz ljubezni do Boga bližnjemu, predvsem najbolj potrebnemu, in je storjeno Bogu samemu. Takšna kateheza se potem mora nanašati na težavne probleme, ki so že pred migracijskim pojavom in ga spremljajo, na primer demografsko vprašanje, zaposlitev in delovne razmere (vprašanje dela na črno), skrb za številne stare ljudi, kriminal, izkoriščanje ljudi, trgovina in tihotapljenje ljudi.

42. Zagotovo bo koristno in pravilno, če glede na sprejem razlikujemo izraze: pomoč na splošno (ali prvi sprejem, ki pa je časovno omejen); *sprejem* v pravem pomenu besede (ki zajema časovno daljše projekte) in *integracija* (dolgoročen cilj, ki ga je treba zasledovati trajno in s pravilnim razumevanjem).

Pastoralni delavci, ki jim pripada posebna pristojnost v posredovanju kulture, dalje delavci, katerih službo naj bi si zagotovile tudi katoliške skupnosti, naj bi pomagali pri pozevavi upravičenih zahtev po redu, zakonitosti in socialni varnosti s krščansko poklicanostjo k sprejemu in ljubezni v konkretnih rečeh. Pomembno je tudi poskrbeti za to, da se vsi zavedo prednosti, vendar ne le gospodarskih, ki za industrializirane dežele izhajajo iz urejenega priseljevanja, hkrati pa tudi dejstva, da se potrebi po delovni sili odzivajo njeni ponudniki, namreč ljudje, torej možje, žene in cele družine z otroki in ostarelimi.

43. Vsekakor so velikega pomena ukrepi glede oskrbe ali »prvega sprejema« (pri tem npr. mislimo na ustanove,

⁴⁷ Prim. *Poslanica* 1992, 3–4; Janez Pavel II., *Pastores gregis*, 65.

kot je »dom za migrante« zlasti v prehodnih deželah na poti do sprejemne države) kot odgovor na zahteve, ki jih s sabo prinaša pojav migracij: prehrana, prenočišče, zdravstvena nega, gospodarska pomoč, svetovalnice. Pomembni pa so nadalje tudi ukrepi »sprejema v pravem pomenu«, katerih namen je postopna integracija in neodvisnost priseljencev. Posebej spomnimo na prizadevanja za združevanje družin, vzgojo otrok, stanovanje, delo, društveno dejavnost, pospeševanje državljanskih pravic in na različne oblike soudeležbe priseljencev v deželi sprejema. Verska, socialno-karitativna in kulturna združenja z versko usmeritvijo morajo poleg tega paziti, da priseljence vključujejo v svoje lastne strukture.

Liturgija in ljudska pobožnost

44. Ekleziološki temelji pastorage migrantov pomagajo tudi v prizadevanju za bogoslužje, ki bo namenjeno več pozornosti zgodovinski in antropološki razsežnosti migracij, tako da bo bogoslužje postalo živ izraz skupnosti vernikov, ki *tu in sedaj (hic et nunc)* romajo po poteh odrešenja.

Tako se zastavlja vprašanje povezanosti bogoslužja z naravo, izročilom in duhom različnih kulturnih skupin kot tudi vprašanje, kako odgovoriti na posebne družbene in kulturne okoliščine na pastoralnem področju, ki se zavzema za posebno liturgično izobraževanje in spodbujanje (prim. *B* 23), ki pospešuje širšo udeležbo vernikov v delni Cerkvi (prim. *CuE* 69–72 in 78–80).

45. Duhovniki morajo tudi zaradi pomanjkanja osebja v lastnih vrstah ceniti laike v neposvečenih službah. V tej smeri je treba iskati možnost, da se tudi tam, kjer ni na voljo duhovnika, kot npr. v skupnostih priseljencev, opravijo nedeljska srečanja brez duhovnika (prim. *ZCP*, kan. 1248, § 2), pri katerih pod vodstvom diakona ali laika, ki je za to zakonito pooblaščen, opravljajo molitve, se oznanja božja beseda in se deli sveto obhajilo (prim. *PaG* 37).⁴⁸ Pomanj-

⁴⁸ Prim. Janez Pavel II., *Apostolska spodbuda o krščanskih laikih*, CD 41, Ljubljana 1989, 23; Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo*, 71; Janez Pavel II., *Pastores gregis*, 40.

kanje duhovnikov za migrante lahko v resnici delno ublažimo tako, da določene službe v župniji skladno z ZCP (prim. kan. 228, §1; 230, § 3 in 517, § 2) zaupamo za to posebej usposobljenim laikom.

Sicer se moramo ravnati po splošnih predpisih, ki jih je Sveti sedež izdal že prej in na katere spominja apostolsko pismo *Gospodov dan*, ki pravi: »V primeru, da ni mogoče obhajati evharistije, Cerkev priporoča sklic nedeljskega shoda ob odsotnosti duhovnika v skladu z navodili in določbami, ki so jih za uporabo izdali Sveti sedež in škofovske konference.⁴⁹

Hkrati naj si duhovniki prizadevajo, da bi božjemu ljudstvu jasneje priklicali v zavest v življenju vsake delne Cerkve obstoječo potrebo po duhovniških poklicih in tudi pri migrantih zavzeto pospeševali pastoralo poklicev za posvečeno službo (prim. *ČuE* 31–32 in *PaG* 53–54).

46. Posebno pozornost zaslužijo ljudske pobožnosti,⁵⁰ ki so značilne za mnoge skupnosti migrantov. Poleg priznanja, da ljudske pobožnosti, »če ... so pravilno naravnane, skrivajo v sebi dragocene zaklade zlasti s spremljajočo pedagogijo evangelizacije ...« (Pavel VI., Apostolska spodbuda o evangelizaciji, 48 :odslej OE), je v tej zvezi treba upoštevati, da za mnoge migrante ta pobožnost predstavlja temeljno sestavino v povezovanju s Cerkvijo njihovega porekla in z natančnimi načini verskega dožemanja in življenja. Gre za to, da evangelizacijo temeljito izvedemo, prav tako tudi za to, da pripadnike katoliške krajevne skupnosti seznanimo z nekaterimi oblikami ljudske pobožnosti migrantov in jih

⁴⁹ Janez Pavel II., Apostolsko pismo *Gospodov dan*, CD 78, Ljubljana 1998, 53. Prim. Kongregacija za bogoslužje, *Pravilnik za nedeljska bogoslužja brez duhovnika Chirsti Ecclesia*, 18–50, v: Enchiridion Vaticanum XI (1988–1989) 452–468; prim. tudi Kongregacija za duhovščino, *Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov Ecclesia de mysterio*, 4 in 7.

⁵⁰ Prim. Kongregacija za bogoslužje in disciplino zakramentov, *Direktorij za ljudske pobožnosti in bogoslužje*, CD 102, Ljubljana 2003; Mednarodna teološka komisija, *Fede e inculturazione*, III. del, Problemi attuali di inculturazione, 2–7, v: Enchiridion Vaticanum 11 (1988–1989) 876–878.

naučimo ceniti njih vrednoto, da bi jih tudi sami razumeli. Iz te duhovne združitve se lahko porodi tudi liturgija, ki jo bo odlikovalo dejavnejše sodelovanje in večje duhovno bogastvo.

Prav to je treba reči v zvezi z različnimi katoliškimi vzhodnimi Cerkvami. Obhajanje svetega bogoslužja v obredu Cerkve *posebnega prava (sui iuris)* je v resnici pomembno, ker ohranja duhovno identiteto migrantov iz katoliških vzhodnih Cerkva, prav tako tudi uporabo njihovih jezikov pri verskih opravilih.⁵¹

47. Zaradi posebnega življenjskega položaja migrantov mora pastoralna, upoštevajoč vedno liturgični vidik, nameniti veliko pozornost družini kot »domači Cerkvi«, skupni molitvi, bibličnim skupinam v družinskih krogih, odmevu liturgičnega leta v družini (prim. CuE 78). Posebej je treba upoštevati tudi oblike blagoslovov v družini, ki jih vsebuje zbirka blagoslovov.⁵²

Danes opažamo novo vnemo za vključevanje družin v zakramentalno dušno pastirstvo, ki krščanskim občestvom lahko daje nove življenjske spodbude. Številni mladi (PaG 53) in odrasli namreč na ta način zopet odkrivajo pomen in vrednost poti, ki jim pomagajo obnoviti njihovo vero in krščansko življenje z novo močjo.

48. Posebna nevarnost za vero izvira iz današnjega verskega pluralizma, če ga dojemamo kot relativizem in sinkretizem na verskem področju. Da bi odvrnili to nevarnost, je potrebno sprožiti nove pastoralne podbude, ki se na primeren način lahko soočijo s tem pojavom, ki se skupaj s širjenjem sekt kaže kot eden najresnejših pastoralnih problemov današnjega časa.⁵³

⁵¹ Prim. *Odlok o katoliških vzhodnih Cerkvah* (VC), 4 in 6.

⁵² Prim. Rimski obrednik – Kongregacija za bogoslužje in disciplino zakramentov, *Blagoslovi*, Ljubljana 1989.

⁵³ Prim. *Poslanica* 1991, v: *L' Osservatore Romano*, 15. avgusta 1999, str. 5; Tajništvo za edinost kristjanov in dr. (ur.), *Ločine - izziv za pastoralno*, v: *Ekleziološka vprašanja*, CD 35, Ljubljana 1987; Gruppo di lavoro sui Nuovi Movimenti Religiosi (ur.), *Sette e Nuovi Movimenti Religiosi*, Città del Vaticano 1995. Glede »New age« prim. Papeški svet za kulturo, *Jesus Kristus prinašalec žive vode*, CD 102, Ljubljana 2003.

Katoliški migranti

49. Cerkev za katoliške migrante predvideva dušno pastirstvo posebne vrste, pogojeno z različnostjo jezika, porekla, kulture, etnije in izročila ali s pripadnostjo Cerkvi *posebnega prava (sui iuris)* z lastnim obredom, kar pogosto ovira polno in hitro vključevanje migrantov v krajevne ozemeljske skupnosti oziroma in je treba upoštevati glede na vzpostavitev župnij ali hierarhije za vernike določenih Cerkev *posebnega prava*. Vsem oblikam izkoreninjenosti (iz dežele porekla, družine, jezika itn.), ki jih neogibno prinaša odhod iz države, naj se ne bi pridružila še izkoreninjenost iz obreda ali verske identitete migranta.

50. Če imamo opraviti s številčnimi in homogenimi skupinami priseljencev, jih je treba spodbuditi k ohranjanju njihove lastne katoliške tradicije. Zlasti se je treba zavzeti za to, da organizirano versko oskrbo zagotovi duhovnik, ki pripada jeziku migrantov, njihovi kulturi in obredu, pri čemer je treba izbrati najprimernejša izmed pravnih oseb, ki jih predvidevata ZCP in ZKVC.

Ni moč dovolj poudariti potrebe po globoki povezanosti med (katoliškimi) misijami jezikovnih ali obrednih skupnosti in ozemeljskimi župnijami. V enaki meri je pomembna zavzetost za vzajemno spoznavanje, pri čemer zaznamo vse tiste priložnosti, ki jih ponuja redno dušno pastirstvo, da bi v življenje župnij pritegnili tudi priseljence (prim. CuE 28).

Če zaradi majhnega števila priseljencev posebej organizirana verska oskrba ni mogoča, jim mora krajevna Cerkev v novi deželi pomagati, da premagajo tegobe izkoreninjenosti iz izvorne skupnosti in hude težave vključevanja v skupnost države, ki jih je sprejela. V središčih z zanemarljivim številom priseljencev se bosta vsekakor kot posebej dragocena izkazala sistematska katehetska izobrazba in oblikovanje bogoslužja, ki ju izvajajo pastoralni sodelavci, redovniki in laiki v tesnem sodelovanju z njihovim izseljeniškim duhovnikom (kaplanom za migrante) (prim. CuE 51, 73 in PaG 51).

51. Naj še spomnimo na potrebo posebne pastoralne oskrbe glede na strokovne delavce, stalno zaposlene in tuje

študente, ki začasno bivajo v deželah z muslimansko večino ali z večino druge veroizpovedi. Če so prepuščeni samim sebi in nimajo duhovnega vodstva, lahko – namesto da bi izžarevali krščansko pričevanje – dajejo povod za napačne sodbe o krščanstvu. To omenjamo ne glede na pozitiven vpliv tisočerih kristjanov v teh državah, ki so tod resnični pričevalci krščanstva, in ne glede na vrnitev nekdanjih migrantov drugih veroizpovedi z močno katoliških področij v njihovo domačo državo s krščansko manjšino.

Katoliški migranti vzhodnega obreda

52. Katoliški migranti vzhodnega obreda, ki danes postajajo vse številnejši, zaslužijo posebno pozornost. Spominimo predvsem na pravno zavezanost, da je treba povsod, kolikor je mogoče, spoštovati lasten obred, ki ga je razumeti kot liturgično, teološko, duhovno in disciplinarno izročilo (prim. ZKVC, kan. 28, § 1 in PaG 72).

Zato ostanejo, »četudi so zaupani skrbi hierarha ali župnika druge Cerkve *sui iuris*, vendarle vključeni v lastno Cerkve *sui iuris* (ZKVC, kan. 38); celo dlje časa trajajoči običaj prejetanja zakramentov po obredu druge Cerkve *sui iuris* še ne pomeni sprejema v to Cerkve (prim. ZCP, kan. 112, § 2). V resnici velja: »Nihče ne more brez pristanka Svetega sedeža veljavno prestopiti v drugo Cerkve *sui iuris*« (ZKVC, kan. 32; prim. ZCP, kan. 112, § 1).

Migranti katoliških vzhodnih Cerkva imajo – ne glede na pravico in dolžnost, da ohranijo lasten obred – tudi pravico do dejavne soudeležbe pri bogoslužju druge Cerkve *sui iuris*, tako tudi latinske Cerkve – po predpisih liturgičnih knjig (prim. ZKVC, kan. 403, § 1).

Hierarhija mora poleg tega poskrbeti za to, da tisti, ki imajo pogostne zveze z verniki drugega obreda, da le-tega poznajo in spoštujejo (prim. ZKVC, kan. 41); nadalje naj pazi, da se ne bo nihče zaradi jezika ali obreda počutil omejenega v svoji svobodi (prim. ZKVC, kan. 588).

53. Drugi vatikanski cerkveni zbor (Š 23) dejansko določa: »Krajevni škof naj tam, kjer bivajo verniki drugega obreda, zagotovi njihovo duhovno oskrbo. To lahko stori s po-

močjo duhovnikov ali župnij tega obreda ali škofovega vikarja, ki ima ustrezna polnomočja in je, če je potrebno, prejel škofovsko posvečenje. Lahko pa tudi sam opravlja službo nadpastirja za različne obrede.« Poleg tega »lahko imenujejo enega ali več škofovih vikarjev. Ti po zakonu imajo ... glede vernikov določenega obreda tisto oblast, ki jo obče pravo daje generalnemu vikarju« (Š 27).

54. ZCP (kan. 383, § 2) skladno s koncilskim predpisom v zvezi s krajevnim škofom določa: »Če so v njegovi škofiji verniki drugega obreda, naj poskrbi za njihove duhovne potrebe z duhovniki ali župnijami istega obreda ali s škofovim vikarjem.« Slednji ima v skladu s kan. 476 ZCP »isto redno oblast, ki jo ima po splošnem pravu generalni vikar«, tudi glede na vernike določenega obreda. ZCP vzpostavlja načelo, da mora biti župnija praviloma omejena na določeno ozemlje, potem pa določa: »Kjer pa je to koristno, naj se ustanovijo osebne župnije glede na obred ...« (kan. 518).

55. Če delamo v tem smislu, so te župnije pravno gledano sestavni del škofije latinskega obreda, župniki tega obreda pa so člani duhovniškega sveta škofa latinskega obreda. Čeprav verniki v primeru, kot ga predvidevajo cerkveni kanoni, spadajo pod oblast (jurisdikcijo) latinskega škofa, je vsekakor treba pritrditi, da je primerno, da se ta, še preden ustanovi osebne župnije ali določi duhovnika za duhovnega pomočnika ali za župnika ali celo umesti škofovega vikarja, pogovori tako s kongregacijo za vzhodne Cerkve kot tudi z ustrežno hierarhijo in zlasti s patriarhom.

V tej zvezi je treba opozoriti, da ZKVC (kan.193, § 3) predvideva, da eparhijski škofje, če »takšne duhovnike, župnike ali žsynkelloi' postavijo za oskrbovanje kristjanov patriarhatnih Cerkva, morajo navezati stik s prizadetimi patriarhi« in »če se le-ti strinjajo, ravnajo po lastni pristojnosti, pri čemer morajo glede tega čimprej obvestiti Sveti sedež; če pa se patriarhi iz katerega koli razloga ne strinjajo, je treba zadevo posredovati Svetemu sedežu.«⁵⁴ Čeprav ZCP v tej zvezi izrecno ne govori o predpisu, bi ta naj vendarle veljal po analogiji tudi za latinske krajevne škofove.

⁵⁴ Kar zadeva usklajevanje raznih obredov na istem ozemlju, glej ZKVC, kan. 202, 207 in 322.

Migranti drugih Cerkev in cerkvenih skupnosti

56. Tudi navzočnost čedalje večjega števila krščanskih imigrantov, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo, daje delnim Cerkvam nove možnosti, da zažive ekumensko bratstvo v konkretnem vsakdanjiku in da, daleč od površnega irenizma in prozelitizma, vzpostavijo večje medsebojno razumevanje med Cerkvami in cerkvenimi skupnostmi. Gre za to, da imajo tistega apostolskega duha ljubezni, ki po eni strani spoštuje prepričanje vesti in prizna dobro, ki ga najde, ki pa tudi zna počakati na trenutek, da postane orodje globokega srečanja med Kristusom in bratom. Katoliški verniki namreč ne smejo pozabiti, da je tudi sprejem bratov v polno občestvo s Cerkvijo služba in znamenje velike ljubezni. V vsakem primeru velja: »Če duhovniki, nositelji cerkvene službe ali skupnosti, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo, nimajo prostora niti niti liturgičnih predmetov, ki so potrebni za dostojno obhajanje njihovih verskih opravil, jim krajevni škof lahko dovoli, da uporabljajo katoliško cerkev ali zgradbo, in jim tudi posodi predmete, ki jih potrebujejo za svoja opravila. V podobnih okoliščinah se jim more dati dovoljenje, da pokopavajo ali izvršujejo opravila na katoliških pokopališčih.«⁵⁵ +

57. Potem je treba tudi spomniti, da so nekatoličani pod določenimi pogoji upravičeni prejemati evharistijo skupaj s katoličani, skladno s tistim, kar pravi tudi zadnja okrožnica *Cerkev iz evharistije*: »Četudi zaradi pomanjkanja polnega občestva v nobenem primeru ni mogoče skupno obhajati evharistijo, pa ta zadržek ne velja glede podeljevanja evharistije pod posebnimi okoliščinami in v odnosu do posameznih oseb, ki pripadajo Cerkvam ali cerkvenim skupnostim, katere niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo. V tem primeru obstaja cilj dejansko v tem, da odgovorimo na duhovno potrebo za zveličanje posameznih vernikov, ne pa v tem, da praktično izvajamo medversko enotnost (interkomunijo), ki ni mogoča, dokler niso docela sklenjene vid-

⁵⁵ Papeški svet za edinstvo kristjanov, *Ekumenski pravilnik*, CD 53, Ljubljana 1994, 137.

ne vezi cerkvenega občestva. V tem smislu je ravnal 2. vatikanski koncil pri odločanju glede prakse vzhodnih kristjanov, ki so v dobri veri ločeni od katoliške Cerkve, če sami od sebe prosijo za prejem evharistije iz rok katoliškega posvečenega nosila službe, in so nanjo pravilno pripravljeni. (prim. VC 27). Takšno ravnanje sta potrdila tudi oba zakonika, ki z ustreznimi prilagoditvami upoštevata tudi primer drugih, ne pa vzhodnih kristjanov, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo (prim. ZCP, kan. 844, §§ 3–4 in ZKVC, kan. 671, §§ 3–4).⁵⁶ +

58. Vsekakor je treba uveljaviti medsebojno spoštovanje ustreznih predpisov, kot je priporočeno v *Ekumenskem pravilniku*: »Katoličani morajo razodevati iskreno spoštovanje do liturgične in zakramentalne discipline drugih Cerkev in cerkvenih skupnosti, le-te pa so povabljene, da kažejo isto spoštovanje do katoliške discipline.«⁵⁷

Te odredbe in »ekumenizem vsakdanjega življenja« (PaG 64) v zvezi z migranti bodo zanesljivo imeli ugodne učinke. Pomembni trenutki ekumenskega zavzemanja bi lahko vsekakor bila tudi velika liturgična praznovanja različnih veroizpovedi, tradicionalni dnevi svetovnega miru, svetovni dnevi migrantov in beguncev kot tudi vsakoletni molitveni teden za edinstvo kristjanov.

Migranti drugih veroizpovedi na splošno

59. V zadnjem času se je v deželah s staro krščansko tradicijo številno priseljencev drugih religij vedno bolj zviševalo. V zvezi s to skupino migrantov so različne izjave cerkvenega učiteljstva zanesljiva usmeritev, kot to velja pred-

⁵⁶ Janez Pavel II., Okrožnica *Cerkev iz evharistije*, CD 108, Ljubljana 2004, 45. Na drugem mestu okrožnica navaja: »Te pogoje, ki so nujno potrebni, je treba natančno upoštevati, čeprav gre za omejeno število posameznih primerov. Kajti odklanjanje ene ali več verskih resnic o teh zakramentih, med njimi tudi tajitev resnice, ki zadeva službeno duhovništvo za veljavno podelitev zakramentov, kaže, da prosilec ni pripravljen za vreden prejem/obhajanje zakramentov« (46).

⁵⁷ Papeški svet za edinstvo kristjanov, *Ekumeniki pravilnik*, 107.

vsem za okrožnico *Odrešenikovo poslanstvo*⁵⁸ ter za navodilo *Dialog in oznanjevanje (Dialogo e Annuncio)*.⁵⁹

Cerkev se zavzema tudi za nekrščanske priseljence, jim daje človekoljubno pomoč in tako izpričuje ljubezen do bližnjega. Ta dejavnost že torej sama po sebi vsebuje evangelij oznanjujočo vrednoto in je primerna za to, da odpre srca za izrecno oznanjevanje evangelija, če se to odvija z ustrežno krščansko modrostjo in ob polnem spoštovanju svobode. Migranti druge veroizpovedi naj uživajo čim večjo podporo, da bodo ohranili transcendentalno razsežnost življenja.

Cerkev je torej poklicana, da z njimi naveže dialog. »Dialog je potrebno voditi in ga uresničevati v prepričanju, da je Cerkev edina prava pot odrešenja in da ima samo ona na voljo polnost zveličavnih sredstev« (*OPo* 55; prim. tudi *PaG* 68).

60. To zahteva, da se katoliške sprejemne skupnosti še bolj učijo ceniti svojo identiteto, da svojo zvestobo do Kristusa verodostojno živijo, dobro poznajo verske vsebine, zopet odkrivajo misijonarsko poslanstvo in tako delujejo v pričevanju za Jezusa, Gospoda in njegov evangelij. To je torej neogiben pogoj za usposobitev za resen, odprt in spoštljiv dialog z vsemi, ki pa ne sme biti ne naiven ne nepripravljen (prim. *PaG* 64 in 68).

Posebna naloga kristjanov je tudi v tem, da pomagajo priseljencem pri vključevanju v socialno in kulturno tkivo sprejemne dežele, tako da sprejmejo njeno civilno zakonodajo (prim. *PaG* 72). Kristjani so zlasti s svojim življenjskim pričevanjem poklicani, da zavržejo določene proti-vrednote, ki so razširjene v industrializiranih in bogatih državah (materializem in porabništvo, moralni relativizem in verski indiferentizem) in bi lahko omajale versko prepričanje priseljencev.

Ob tem želimo, da zavzetost za migrante ne bi slonela le na plečih posameznih kristjanov ali tradicionalnih dobro-

⁵⁸ Janez Pavel II., Okrožnica *Odrešenikovo poslanstvo*, 37b, 52, 53, 55–57.

⁵⁹ Papeški svet za medverski dialog in Kongregacija za evangelizacijo narodov, Navodilo *Dialogo e Annuncio*, 42–50, v: AAS 84 (1992) 428–431.

delnih ustanov, ampak naj bo sestavni del raznolikega programa cerkvenih gibanj in laičnih združenj (prim. *Apostolska spodbuda o krščanskih laikih*, 29).

Štiri posebne pripombe

61. Da bi se zaradi verskih različnosti izognili nesporazumom in zmedi, se nam iz spoštovanja do lastnih posvečenih krajev in tudi do verovanja drugih ne zdi primerno, da bi dali na voljo vernikom nekrščanskih veroizpovedi katoliške objekte, kot so cerkve, kapele, svetišča in kraji, ki so posebej pridržani za dejavnosti evangelizacije in dušnega pastirstva. Še manj naj se uporabljajo v ta namen samo zato, da bi prisluhnili zahtevam civilnih oblasti. Prostori pa, ki služijo družabnim namenom, to je prostori za prosti čas, igre in druge oblike razvedrila, lahko ostanejo in morajo ostati dostopni tudi osebam drugih veroizpovedi, ob spoštovanju pravil, ki se jim je na takih krajih pač treba podrediti. Socializacija, ki se tod dogaja, je namreč lahko priložnost za pospeševanje integracije novih priseljencev in izobraževanje kulturnih delavcev, ki so sposobni prispevati svoj delež k odpravljanju kulturnih in verskih pregrad s primernim medsebojnim spoznavanjem.

62. Nadalje katoliške šole ne smejo zatajiti svojih posebnosti in svoje krščansko usmerjene vzgojne zasnove (prim. *CuE* 59 in *PaG* 52), ko med učence sprejemajo otroke priseljencev drugih veroizpovedi.⁶⁰ Starše, ki hočejo v te šole vpisati svoje otroke, je treba s tem natančno seznaniti. Noben otrok ne sme biti zavezan k udeležbi pri katoliških liturgičnih obredih ali izvrševanju opravil, ki nasprotujejo njegovemu verskemu prepričanju.

Poleg tega bi v učnem načrtu predvidene ure veroslovja, če jih izvajajo v obliki pouka, učencem lahko služile za spoznavanje veroizpovedi drugih. Med temi urami je potem tre-

⁶⁰ V šolah, v katerih imajo učenci tudi prehrano, je treba upoštevati pravila verskega prepričanja, razen če se starši niso temu odpovedali. Šola si mora prizadevati za dialog med starši različnega verskega prepričanja tudi s pomočjo skupnih dejavnosti.

ba tudi vse učence brez relativiziranja (lastnega prepričanja) vzgajati v spoštovanju do ljudi z drugačnim verskim prepričanjem.

63. Poroko med katoličani in nekrščanskimi priseljenci je treba sicer z različnim poudarkom glede na vsakokratno veroizpoved odsvetovati, z izjemo posebnih primerov, ki jih v svojih predpisih navajata ZCP in ZKVC. Z besedami papeža Janeza Pavla II. bo treba namreč spomniti na naslednje: »V družinah, v katerih sta oba starša katoličana, je laže deliti skupno vero z otroki. Čeravno je sicer treba s hvaležnostjo priznati, da so mešani zakoni, ki jim uspeva krepiti vero tako zakoncev kot otrok, (Cerkev) vendarle hrabri pastoralne dejavnike, naj spodbujajo zakone med osebami iste veroizpovedi.«⁶¹

64. V odnosih med kristjani in verniki drugih veroizpovedi končno spet pridobi velik pomen načelo vzajemnosti. Tega načela ne gre razumeti kot golo zahtevo, ampak kot odnos, ki gradi na medsebojnem spoštovanju in na pravičnosti v pravnoverskem druženju. Vzajemnost je tudi drža srca in duha, ki nas usposablja za to, da skupaj in povsod živimo ravnotežje pravic in dolžnosti. Zdrava vzajemnost vsakogar spodbuja, da tam, kjer lastna verska skupnost predstavlja večino, postane »branilec« pravic manjšine. V tej zvezi je treba pomisliti na številne krščanske migrante v državah z nekrščanskim večinskim prebivalstvom, kjer je pravica do verske svobode močno omejena ali prizadeta.

Muslimanski migranti

65. V tej zvezi imamo danes, zlasti v nekaterih državah, visok odstotek ali absolutni porast muslimanskih priseljencev, ki jim ta Papeški svet ravno tako namenja svojo skrb.

Drugi vatikanski koncil v tej zvezi opozarja, da se je treba postaviti na stališče evangelija, in vabi, naj spomin očitimo nerazumevanja iz preteklosti in namesto tega ne-

⁶¹ Prim. Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Ecclesia in Oceania*, 45, v: AAS 94 (2002) 417–418.

gujemo skupne vrednote, razčistimo in spoštujemo razlike, ne da bi pri tem zanikali krščanska načela.⁶² Katoliške skupnosti so torej pozvane k razlikovanju. Gre za to, da v nauku, v verskem ravnanju in moralnih normah islama razlikujemo med tem, kar je sprejemljivo, in med tem, kar ni sprejemljivo.

66. Vera v Boga, usmiljenega Stvarnika, dnevna molitev, post, dajanje miloščine, romanje, askeza zaradi obvladovanja strasti kot tudi boj zoper krivice in zatiranje so skupne vrednote, ki jih priznava tudi krščanstvo, vendar z drugačnimi izraznimi oblikami. Poleg teh podobnosti pa so tudi razlike, med katerimi se nekatere dotikajo zakonitih sodobnih dosežkov. Ker smo posebej pozorni na človekove pravice, želimo, da se pri muslimanskih bratih in sestrah razvije vse trdnejša zavest o tem, da je uresničenje temeljnih svoboščin, nedotakljivih osebnih pravic, enakega dostojanstva žene in moža, demokratičnega načela pri vladanju in zdrave laičnosti države nujno potrebno. Ravno tako je treba doseči soglasje med verskim gledanjem in pristno avtonomijo zemeljskih stvarnosti.⁶³

67. Če katoličanka zaprosi za sklenitev zakona z muslimanom, bo – ob upoštevanju tistega, kar je rečeno v št. 63 in glede na krajevno pastoralno presojo – tudi kot sad dosedanjih grenkih izkušenj morala slediti natančna in poglobljena priprava. Med pripravo bosta morala zaročenca spoznati velike kulturne in verske razlike in se povsem zavestno na to »uravnati«, s čimer se bosta soočila bodisi v medsebojnem odnosu bodisi v odnosu do družin in države porekla muslimanskega partnerja, v katero se bosta morebiti vrnila po bivanju v tujini.

Pri morebitnem vpisu sklenjenega zakona na konzulatu države islamskega porekla mora katoliški partner vsekakor biti pozoren na to, da ne izpove *shahada* (muslimanske veroizpovedi) in ne podpiše dokumentov, ki ga vsebujejo.

Za zakonsko zvezo med katoličani in muslimani sta poleg tega potreben, če bo kljub temu vsemu sklenjena, kanonski spregled ter – pred sklenitvijo in po njej – podpora katoliške skupnosti. Ena pomembnih služb društvene de-
ja-

⁶² Prim. *Izjavo o nekrščanskih verstvih (NV)*, 1–3, 5.

vnosti, prostovoljcev in katoliških svetovalnic mora torej biti pomoč tem družinam pri vzgoji otrok in po potrebi pomoč manj zaščitenege dela muslimanske družine, to pomeni žene, da spozna in uveljavlja lastne pravice.

68. Kar zadeva krst otrok, si predpisi obeh veroizpovedi, kot je znano, močno nasprotujejo. Težavo je zato treba med pripravo na zakon povsem jasno opredeliti in katoliška stran se mora zavezati k temu, kar zahteva Cerkev.

Spreobrnitev in prošnja za krst odraslih muslimanov ravno tako zahteva posebno pozornost, tako zaradi posebne narave muslimanske vere kot tudi zaradi posledic, ki iz tega izvirajo.

Medverski dialog

69. Današnje družbe, ki tudi zaradi selitvenih tokov postajajo versko čedalje bolj raznolike, zahtevajo od katoličanov prepričljivo pripravljenost za pristen medverski dialog (prim. PaG 68). V ta namen je treba v delnih Cerkvah za vernike in tiste, ki delajo v pastoralni, zagotoviti temeljito izobrazbo in informacijo o drugih veroizpovedih, da se lahko otresejo predsodkov, premagajo verski relativizem kot tudi, da se izognejo osamitvi in neupravičeni tesnobi. Vse to ovira dialog, postavlja pregrade ter povzroča tudi nerazumevanje in nasilje. Krajevne Cerkve morajo poskrbeti za uvrščanje takšnih izobraževalnih programov v učne programe semenišč in šol in za njihovo izvedbo po župnijah.

Dialoga med verstvi pa ne smemo dojemati le kot iskanje stičnih točk, da bi med seboj vzpostavili mir, ampak predvsem kot priložnost, da znotraj ustreznih skupnosti spet najdemo skupne razsežnosti. Naj opozorimo na molitev, post, na temeljno poklicanost človeka, na odprtost za transcendo, na češčenje Boga, na solidarnost med narodi.⁶⁴

⁶³ Prim. Tajništvo za nekristjane, *L' atteggiamento della Chiesa di fronte ai seguaci di altre religioni*, 321, v: *L' Osservatore Romano*, 11.-12. junija 1984, str. 4.

⁶⁴ Prim. *Poslanica* 2002, 3, v: *L' Osservatore Romano*, 19. oktobra 2001, str. 5.

Nikakor pa se ne moremo odreči oznanjevanju odrešenja v Kristusu, najsi bo izrecno ali – če razmere tako zahtevajo – posredno. Jezus Kristus je edini posrednik med Bogom in ljudmi, na katerega je vse delovanje tako naravnano, da niti bratski dialog niti izmenjava in enakost »človekovih« vrednot ne morejo zmanjšati zavezanosti Cerkve evangelizaciji (prim. *OP* 10–11 in *PaG* 30).

Tretji del

SODELAVCI V VZAJEMNEM DUŠNEM PASTIRSTVU

V krajevnih Cerkvah porekla in sprejema migrantov

70. Da bo dušno pastirstvo migrantov postalo pastora-
la občestva (ki izhaja iz ekleziologije občestva in je narav-
nana na duhovnost občestva), je nujno potrebno, da med
krajevnimi Cerkvami v državah, iz katerih se ljudje izse-
ljujejo (krajevne Cerkve porekla migrantov), in tistimi, ki
jih sprejemajo (krajevne Cerkve sprejema) pride do tesne-
ga sodelovanja. To izhaja iz vzajemnega obveščanja o skup-
nem pastoralnem prizadevanju. Ne moremo si namreč za-
misliti, da ob težavah, s katerimi se ubadajo tisoči migran-
tov, ne bi navezali dialoga in se tako, tudi zaradi rednih
srečanj, o tem načrtno pogovarjali. Zaradi lažjega uskla-
jevanja vseh pastoralnih dejavnosti v prid migrantov naj
škofovske konference to nalogo zaupajo posebej za to usta-
novljeni komisiji in imenujejo narodnega ravnatelja, ki bo
vodil ustrezne škofijske komisije. Če takšne komisije ni
mogoče ustanoviti, naj bo usklajevanje dušnega pastirstva
med migranti zaupano vsaj škofu kot pooblaščenцу ali
pospeševalcu (promotorju). Tako bo očitno, da je duhovna
oskrba tistih, ki so daleč od svoje domovine, pomembna
dolžnost Cerkve, torej pastoralna naloga, ki ne more biti
prepuščena zgolj velikodušnosti posameznikov – duhov-
nikov, redovnikov ali laikov –, ampak jo podpirajo, tudi
gmotno, krajevne Cerkve (prim. PaG 45).

71. Škofovske konference naj prav tako fakultetam ka-
toliških univerz na svojem področju naročijo, da zaradi ko-
risti konkretne pastoralne službe za migrante raziščejo
različne vidike migracij. V tej zvezi lahko uvedejo obvezne te-
čaje teološke specializacije.

Tudi v semeniščih ne sme manjkati izobraževanje, ki upošteva pojav migracij svetovnih razsežnosti: »Univerze in semenišča naj, ne glede na svobodno izbiro vsebinske in metodološke zasnove, omogočajo poznavanje temeljnih vprašanj, kot so: različne oblike migracije (stalne ali sezonske, mednarodne ali znotraj države), vzroki za preseljevanje, posledice, glavne osnove tovrstne pastorage, študij papeških dokumentov in dokumentov krajevnih Cerkva.«⁶⁵

Vsekakor so lahko *Quaderni universitari (Univerzitetni zvezki)* Papeškega sveta (takrat Papeške komisije) za pastorage migrantov in potujočih skupaj z revijo *People on the move (Ljudje na poti)*, poleg tega objave dokumentov cerkvenega učiteljstva v zvezi s temi vprašanji vsaj na začetku dragoceni pripomočki pri obravnavi vprašanj o migraciji.⁶⁶

Posinodalna apostolska spodbuda *Dal vam bom pastirjev* k temu izrecno pripominja, da naj bodo pastoralne izkušnje bogoslovcev naravnane tudi na nomade in migrante.⁶⁷

72. Tudi vsakoletni svetovni dan (teden) migrantov in beguncev naj bo povod za venomer potrebno pomoč in za tenkočuten prisluh posebni temi, ki jo papež kot vrhovni pastir vsako leto predstavi v posebni *Poslanici*. Ta papeški svet predlaga, naj se svetovni dan migrantov praznuje po vsem svetu na isti dan. To bi pomagalo, da bi skupaj pred Bogom – tudi v enakem časovnem intervalu – praznovali dan molitve, dejanj in žrtve v prid migrantom in beguncem.

Poleg pravkar omenjenega svetovnega dneva migrantov bi lahko veliko pomenilo tudi letno srečanje škofa oziroma eparha, po možnosti v stolnici, z vsemi etničnimi skupinami, ki živijo v škofiji oziroma eparhiji. V krajih, kjer takšno srečanje že imajo, ga imenujejo »praznik ljudstev«.

⁶⁵ Kongregacija za verski pouk, *Lettera circolare agli Ordinarii diocesani e ai Rettori dei seminari sulla pastorale della mobilità umana nella formazione dei futuri sacerdoti. Il fenomeno della mobilità* (1986), Annesso, 3, v: *Enchiridion Vaticanum* 10 (1986–1987) 14.

⁶⁶ Prav tam, 4.

⁶⁷ Prim. Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Dal vam bom pastirjev*, CD 48, Ljubljana 1992, 58.

Narodni voditelj izseljenskih duhovnikov

73. Med pastoralnimi sodelavci, ki so v službi migrantov, je vloga narodnega voditelja (koordinatorja) zelo pomembna. Ta služba je predvidena bolj za podporo izseljenskim duhovnikom določene jezikovne skupine ali države kot pa samim migrantom, in je tudi slej ko prej izraz krajevene Cerkve, *kamor (ad quam)* so migranti prišli, čeprav nima vloge njihovega predstavnika. Narodni voditelj je torej v službi izseljeniških duhovnikov, ki prejmejo »priporočilo o primernosti«, torej listino, ki jo izda škofovska konferenca, *odkoder (a qua)* duhovniki prihajajo (prim. NDPI 36, 2), za deželo z visokim številom priseljencev, ki prihajajo iz določenega naroda.

74. Narodni voditelj opravlja med izseljenskimi duhovniki naloge bratskega nadzora, usklajevanja in povezovanja med različnimi skupnostmi. Nima pa neposredne pristojnosti nad priseljenci, ki so glede na stalno ali začasno bivališče podrejeni jurisdikciji ordinarijev krajevnih Cerkva oziroma eparhij. Tudi nima jurisdikcije nad izseljenskimi duhovniki, ki so v izvrševanju službe podrejeni krajevni škofu, od katerega prejmejo določena pooblastila. Narodni voditelj mora torej delovati v tesni povezavi z narodnimi in škofijskimi voditelji za pastoralo migrantov.

Izseljenski duhovniki

75. V navezavi na prejšnje tovrstne cerkvene dokumente⁶⁸ naj sedaj podčrtamo predvsem potrebo po posebni pri-

⁶⁸ Dokument govori o »kaplanih/misijonarjih« za migrante. Pri nas se je že udomačil naziv »izseljenski duhovnik« (op. ur.). O izseljenskem duhovniku govori NDPI (35); novi Zakonik cerkvenega prava (kan. 564–572) navadno uporablja besedo »kaplan« različnih skupnosti. Kar zadeva posebni značaj misijonarjeve dejavnosti, prim. *Odlok o misijonski dejavnosti Cerkve* (6); glede njegovega cerkvenega poslanstva prim. NDPI 36; glede tistih, h katerim je poslan, to je migrantom, prim. NDPI 15 in že omenjeno Pismo *Cerkev in človeška mobilnost*, 2; glede zasnove pastoralne med migranti prim. NDPI 15.

pravi za specifično dušno pastirstvo za migrante (prim. PaG 72), ki je povezana s pristno misijonarsko razsežnostjo in ima predvsem duhovni cilj. Ta priprava se odvija tudi v skupnosti in pod odgovornostjo krajevnega škofa oziroma hierarha države, iz katere priseljenci prihajajo.

76. V tej zvezi je rečeno: »Zapletenost in razvoj, ki ju opazamo glede pojava mobilnosti, zahtevata glede pastoralnega delovanja dodatne ustanove, ki imajo nalogo spremljati te pojave in jih znanstveno ovrednotiti. Gre za pastoralna središča za etnične skupine skupine, zlasti za interdisciplinarna študijska središča, ki zbirajo potrebne podatke za izdelavo pastoralnih smernic« (*Cerkev in človeška mobilnost*, 40). Te raziskave bi morale dajati tudi usmeritve za študije v semeniščih, v izobraževalnih ustanovah in pastoralnih središčih, in bi jih morali neposredno uporabljati v pripravah sodelavcev na pastoralo migrantov.

77. Biti izseljenski duhovnik med izseljenci *istega jezika* (*eiusdem sermonis*) seveda ne pomeni ostati ujet znotraj meja edinega, izključujočega, narodnega načina življenja in izražanja. Če je namreč po eni strani treba poudariti potrebo po specifičnem dušnem pastirstvu, ki izvira iz nujnosti, da krščansko sporočilo predajamo z vključitvijo kulturnega nosilca, ki se prilagodi izobrazbi in resnični potrebi tistega, kateremu je sporočilo namenjeno, je po drugi strani pomembno poudariti, da takšna specifična pastorala s strani migrantov zahteva odprtost do novega sveta in prizadevanje za vključitev s ciljem, da omogočimo njihovo polno sodelovanje v življenju škofije.

Izseljenski duhovnik mora biti na tej poti človeški most, ki skupnost migrantov povezuje s skupnostjo gostiteljico. Pri njih je zato, da oblikuje Cerkev, zlasti v povezavi s krajevnim škofom in sobrati v duhovniški službi, še posebej z župniki, ki opravljajo dušno pastirsko delo (prim. NDPI 30, 3). Zato je potrebno, da pozna in ceni kulturo kraja, kamor je poklican izvrševat svojo službo; da obvlada jezik; da lahko s skupnostjo, v kateri živi, naveže dialog in da se uči novo deželno ceniti in spoštovati, da bi prispel tako daleč, da jo bo ljubil in branil. Izseljenski duhovnik torej zelo dobro ve, če tudi svojo pastoralno dejavnost opira na etnični in jezikov-

ni vidik, da mora dušno pastirstvo za migrante pripeljati do oblikovanja Cerkve, ki ji je lastna ekumenska in misijonarska težnja (prim. *OP* 10–11; *NDPI* 30, 2).

78. Odgovorni v dušnem pastirstvu za migrante morajo biti strokovnjaki na področju medkulturne komunikacije, pri čemer ta lastnost zadeva tudi tiste, ki so odgovorni za lokalno pastoralo, ker ti, ki prihajajo iz tujine, ne morejo sami uresničiti kulturnega posredovanja.

Poglavitne naloge sodelavca v pastoralni migracij so torej predvsem:

- zaščita etnične, kulturne, jezikovne in obredne identitete migrantov, kajti zanje je nesprijemljivo takšno pastoralno delovanje, ki ne bi spoštovalo in ne bi cenilo njihove kulturne dediščine; ta dediščina pa mora seveda navezati dialog s krajevno Cerkvijo in krajevno kulturo, da bi se lahko soočila z novimi zahtevami;

- usmerjanje po poti pristne integracije, ki se izogne kulturnemu getu in hkrati nastopi zoper golo in preprosto asimilacijo migrantov s krajevno kulturo;

- utelešenje misijonarskega duha in duha evangeljskega oznanila v skupnem doživljanju položaja in razmer migrantov, s sposobnostjo prilagajanja in osebnih stikov v ozračju jasnega življenjskega pričevanja.

Škofijski/eparhijski duhovniki kot izseljenski duhovniki

79. Izseljenski duhovniki so lahko škofijski ali eparhijski duhovniki (ki so običajno inkardinirani v domačo škofijo oziroma eparhijo in odidejo v tujino, da bi določen čas delovali v dušnem pastirstvu za migrante) ali redovni duhovniki. Oboji, škofijski in eparhijski duhovniki kot tudi redovni duhovniki, prevzamejo seveda enako nalogo, čeprav s svojimi prvotnimi, različnimi in dopolnjujočimi poklici.

Škofijski/eparhijski duhovniki z izvrševanjem dušnega pastirstva v škofiji/eparhiji, v katero niso inkardinirani, postanejo dejansko v njej inkardinirani tako, da so polno-

pravni člani škofijskega/eparhijskega duhovniškega sveta,⁶⁹ katerega član je sicer tudi redovni duhovnik. Vedno znova je treba poudariti, da izseljenski duhovniki ostanejo povezani v bratski slogi tudi s krajevnim škofom (hierarhom) ter s klerom škofije/eparhije, ki jih sprejme, predvsem z župniki. Da bi dosegli ta cilj, jim je v veliko pomoč udeležba pri duhovniških shodih in škofijskih srečanjih, prav tako pa tudi pogosta udeležba pri študijskih dnevih, ki obravnavajo družbena, moralna, liturgična in pastoralna vprašanja, kar predstavlja *nujni pogoj (conditio sine qua non)* za izvrševanje pristne pastorale v medsebojnem sodelovanju, solidarnosti in vzajemni odgovornosti (prim. NDPI 42). Enotnost je treba preliti tudi v dejanja, da bi postala učinkovita med migranti in domačini. Takšna miselna in dejavna solidarnost bo lep zgled prilagajanja in sodelovanja, čemur bo sledilo medsebojno spoznavanje in spoštovanje lastne kulturne dediščine.

Redovni duhovniki in redovniki, ki delajo med migranti

80. V dušnem pastirstvu za migrante so imeli redovni duhovniki, redovni bratje in sestre vedno pomembno vlogo. Zato se je Cerkev vselej zanašala na njihov prispevek in se nanj še vedno zanaša. V tem pogledu katoliška skupnost priznava poklicanost k redovnemu življenju kot poseben dar Svetega Duha, ki ga Cerkev prejema, ohranja, razlaga, da bi ustrezno njegovemu lastnemu dinamizmu lahko rasel in se razvijal.⁷⁰ Isti Sveti Duh je potem v zgodovinskih obdobjih priklical v življenje tudi ustanove, ki so si postavile apostolat med migranti za glavni cilj lastne organizaciji.⁷¹

Naša dolžnost je, da spomnimo na apostolat redovnih sester, ker so zelo pogosto dejavne v pastoralni med priseljenci, s karizmami in posebnimi deli pomembnega pastoral-

⁶⁹ Prim. NDPI, 37, 42–43.

⁷⁰ Prim. Kongregacija za redovnike in svetne ustanove, Kongregacija za škofo, *Redovniki v Cerkvi* (Navodila Mutuae relationes), CD 15, Ljubljana 1980, 11–12.

⁷¹ Prim. opombo 13.

nega pomena, pri čemer imamo v mislih predvsem tisto, kar ugotavlja posinodalno apostolsko pismo *Posvečeno življenje*: »Prihodnosti nove evangelizacije, pa tudi drugih oblik misijske dejavnosti se ne da predstavljati brez obnovljenega prispevka žensk, še posebej posvečenih žena« (št. 57). In dalje: »Zato je potrebno storiti nekaj konkretnih korakov, začevši s tem, da se ženskam da možnost za sodelovanje na različnih področjih in na vseh ravneh, tudi pri oblikovanju odločitev, zlasti tam, kjer jih to neposredno zadeva.«⁷² ++

81. Poleg že omenjenih so tudi drugi redovni instituti, čeprav nimajo tega posebnega namena, prisrčno povabljeni, da sodelujejo pri tej odgovornosti; kajti »vedno bo hvalevredno in primerno, če se posvete duhovni oskrbi te vrste vernikov in se lotijo zlasti tega dela, ki je njim primerno po naravi in namenu« (NDPI 53, 2). Gre za konkretno uresničitev pobud koncila, ki ugotavlja: »Zlasti pa morejo škofje povabiti redovne ustanove, ki se ne ukvarjajo izključno s kontemplativnim življenjem, da spričo nujnih potreb dušnega pastirstva in pomanjkanja škofijske duhovščine pomagajo pri različnih dušnopastirskih službah, pri čemer pa je vendarle treba upoštevati poseben značaj vsake ustanove. Predstojniki naj bodo, kolikor morejo, naklonjeni takšni pomoči in tudi samo začasnemu prevzemu župnij« (Š 35).+

82. Če so torej vsi redovni instituti povabljeni, naj v pastoralni upoštevanju pojav človeške mobilnosti, potem morajo tudi velikodušno upoštevati možnost, da nekaj redovnikov ali redovnic namenijo pastoralni dejavnosti na področju pastore migracij. Številne redovne ustanove namreč lahko pri oskrbi migrantov prispevajo znaten delež, ker razpolagajo z različno usposobljenimi redovniki, ki prihajajo iz različnih dežel in brez večjih težav odidejo v tuje dežele.

Predvsem na področje migracij bi se lahko potrdila vloga, ki jo apostolsko pismo *O evangelizaciji* pripisuje redovnikom, kajti ti »so po svojem življenju znamenje popolne pripravljenosti v razmerju do Boga, Cerkve in bratov. Na ta

⁷² Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Posvečeno življenje*, CD 65, Ljubljana 1996, 58; prim. *Cerkev v Evropi*, 42–43.

način imajo prav poseben pomen v zvezi s pričevanjem, ki je pri evangelizaciji prvenstvenega pomena. To tiho pričevanje uboštva in nenavezanosti na svetne dobrine, čistosti in neomadeževanosti življenja ter predanosti v pokorščini lahko postane ne le izziv za svet in za Cerkev samo, temveč tudi zgovorna pridiga, ki je sposobna delovati tudi na nekristjane dobre volje, ki imajo smisel za nekatere duhovne vrednote« (OE 69).+

83. Skupno navodilo z dne 25. marca 1987 glede pastoralnih nalog za migrante in begunce, ki ga je izdala Kongregacija za redovnike in svetne institute skupaj s Papeško komisijo za pastoralno izseljencev in turistov, naslovljeno na generalne predstojnike in predstojnice, poudarja ravno to zahtevo po pastoralni pozornosti. Poziv redovnikom, naj se posebej zavzamejo za migrante in begunce, namreč temelji v skladnosti med najglobljimi pričakovanji tistih, ki so bili iztrgani iz svoje dežele, in redovnim življenjem. Gre za pogosto izrečena pričakovanja revnih brez obetov za prihodnost; gre za obrobne, ki so bili pogosto ponižani v svoji zahtevi po bratstvu in skupnosti. Če jim torej ponudi solidarnost nekdo, ki se je prostovoljno odločil, da bo živel v uboštvu, čistosti in pokorščini, potem ta solidarnost ni le pomoč v težavnem položaju, ampak je tudi pričevanje za vrednote, zaradi katerih v takšnih žalostnih okoliščinah utegne zažareti upanje (prim. št. 8). Zato navodilo izraža roteče povabilo vsem ustanovam posvečenega življenja in družbam apostolskega življenja, naj velikodušno razširijo meje svojega delovanja v zares misijonarsko razsežnost, čemur naj bi sledile zlasti redovne kongregacije s posebno misijonarsko naravnostjo.⁷³

84. Mnoge redovne ustanove se bodo zagotovo čedalje bolj zavedale, da vprašanje migracije bolj ali manj neposredno trka na njihovo karizmo. Toda da bi takšna pripravljenost duha in spodbude cerkvenega učiteljstva obrodila konkretno zavzetost, želimo priporočiti vsem generalnim

⁷³ Prim. Kongregacija za redovnike in svetne ustanove, Papeška komisija za pastoralno migrantov in turizma, *Lettera congiunta: People on the move* 48 (1987) 163–166.

predstojnikom in predstojnicam, da zaposlenim v pastoralni migrantom in beguncev ponudijo velikodušno sodelovanje, tako da v solidarnosti in v sodelovanju z vso redovno skupnostjo nekaj redovnikov določijo za delo na tem področju in morda celo v tem prepričanju za stalno ali za določen čas dajo na voljo nekaj prostorov v poslopih ustanove, ki jih morebiti sama ne potrebujejo.

Predstojniki naj v svojih okrožnicah sobratom ali sosestram ter na svojih srečanjih občasno pokažejo na pereče težave migrantov in beguncev, z opozorilom na ustrezne cerkvene dokumente in papeževe govore. V tej zvezi bi lahko tudi poskrbeli, da bi o tem prav tako razpravljali na generalnih in provincialnih kapitljih in na dopolnilnih izobraževalnih tečajih. Tudi bodoči duhovniki naj bi pri svoji pripravi morebiti računali s tem, da bodo svojo službo v celoti ali delno opravljali med migranti.⁷⁴

85. Kar potem konkretno zadeva življenje redovnikov, ki svojo službo opravljajo med migranti, je smiselno, če kot temeljno vodilo poudarimo potrebo, da ohranijo in cenijo redovno življenje v njegovem navdihu in v njegovih posebnih oblikah. To življenje je podoba popolne ljubezni, je karizma, katere bogastvo je v prid vsej skupnosti. Pastoralna migrantom nedvomno potrebuje redovne skupnosti, je pa tudi potrebno, da so te ob spoštovanju in upoštevanju ustanovnih pravil sposobne živeti in delati. To je tudi poudarjeno v dokumentu *Medsebojni odnosi*: »V tej dobi kulturnega razvoja in cerkvene preнове je torej potrebno, da vsaka ustanova s takim zaupanjem ohranja svojo identiteto, da se lahko obvaruje pred nevarnostjo nezadostno določenega stanja, zaradi katerega bi se redovniki vključili v življenje Cerkve nekako neopredeljeno in dvoumno, ker pri obliki svojega delovanja ne bi zadostno izhajali iz svoje narave« (11).

⁷⁴ Prim. Kongregacija za redovnike in svetne ustanove Papeška komisija za pastoralno migrantom in turizma, *Invito all' impegno pastorale per i Migranti e Rifugiati, Istruzione congiunta*, 11, v: SCRIS informationes 15 (1989 183–184; prim. M 20, NDPI 52, 53 in 54.

Laiki, laiška združenja in duhovna gibanja v skrbi za migrante

86. V Cerkvi in v družbi so laiki in laiška združenja ter duhovna gibanja, četudi v različnosti karizem in služb, prav tako poklicani k izvrševanju krščanskega pričevanja in službe tudi med emigranti.⁷⁵ Pri tem posebej mislimo na pastoralne sodelavce in na katehiste, na animatorje mladinskih skupin in skupin odraslih, na delavce, socialne in karitativne službe (prim. PaG 51).

V Cerkvi, ki se pod vodstvom Svetega Duha trudi, da bi kot celota opravljala misijonsko poslanstvo, so upoštevani darovi vseh članov. V tej zvezi imajo laiki polno avtonomijo, vendar prevzemajo tudi izrazite naloge služenja (diakonije), kot so obiski bolnikov, pomoč ostarelim, vodenje mladinskih skupin in animiranje družinskih združenj, sodelovanje pri katehezi in tečajih dopolnilnega izobraževanja, delo v šoli in pri administrativnih nalogah, prav tako delovanje v liturgičnih službah in svetovalnih centrih, pri molitvenih srečanjih in premišljevanju božje besede.

87. Druge in še bolj specifične naloge, v katerih laiki sodelujejo, so lahko sindikalno področje in področje dela, svetovanje in sodelovanje pri pripravi zakonov, ki omogočajo združevanje družinskih članov migrantov ter se zavzemajo za enakost pravic in možnosti. To zadeva dostop do temeljnih življenjskih dobrin, do dela in zaslužka, do stanovanja in šole ter sodelovanja migrantov pri življenju civilnih skupnosti (volitve, društva, proste dejavnosti itd.).

Na cerkvenem področju bi potem lahko posebej preverjali možnost posebne sprejemne službe, ki ni vezana na posvečenje, z nalogo, da bi se približali migrantom in beguncem in jih postopoma vključevali v civilno in cerkveno skupnost ali pa jim pomagali glede možne vrnitve v domovino. Posebno pozornost je v tej zvezi treba nameniti tujim študentom.

⁷⁵ Prim. *Poslanica* 1988, 5; *Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov*, 4

88. V tej zvezi velja povedati, da se morajo tudi laiki sistematično izobraževati (prim. PaG 51). Tega izobraževanja ne gre razumeti kot golo posredovanje idej in zasnov, ampak predvsem kot pomoč – seveda tudi v intelektualnem smislu – za pristno pričevanje krščanskega življenja. Tudi etnično-jezikovne skupnosti so poklicane, da postanejo kraji izobraževanja, še preden bodo organizacijska središča, in v tem širjenju načina gledanja je treba odmeriti več prostora sistematičnemu in nenehnemu izobraževanju.

Krščansko pričevanje laikov pri gradnji božjega kraljestva je zagotovo vrhunec celote pomembnih vprašanj, kot je med drugim vprašanje o odnosih med Cerkvijo in državo, o veri in življenju, o ljubezni in pravičnosti.

STRUKTURE MISIJONARSKE PASTORALE

Edinost v različnosti: problematika

89. Številni so razlogi, ki terjajo čedalje globljo integracijo posebnega dušnega pastirstva migrantov v pastoralo krajevnih Cerkev (prim. *NDPI* 42), pri čemer ima glavno odgovornost krajevni/eparhijski škof. Integracijo je treba izvesti ob polnem spoštovanju njihove različnosti ter duhovne in kulturne dediščine, ob preseganju enoličnosti (prim. *PaG* 65 in 72) in ob razlikovanju med ozemeljskim značajem dušnega pastirstva in značilnostjo etnične, jezikovne, kulturne in obredne pripadnosti.

V tej zvezi so krajevne Cerkev, ki sprejemajo migrante, poklicane, naj integrirajo konkretno resničnost posameznikov in skupin, iz katerih ta sestoji, tako da povezujejo vrednote vsakogar, kajti vsi so poklicani, da sestavljajo eno katoliško Cerkev: »Tako se v krajevni Cerkvi uresničuje edinost v različnosti, pomeni tista edinost, ki ni enoličnost, ampak skladnost, v kateri so vključene vse upravičene različnosti v težnji po skupni edinosti« (*CČM* 19).

Na ta način bo delna Cerkev v duhu prvih binokošti pripevala k vzpostavljanju nove družbe, v kateri različni jeziki in kulture ne bodo več predstavljale nepremagljivih ovir kot pri izgradnji babilonskega stolpa, ampak bo ravno v tej različnosti mogoče uresničiti nov način komunikacije in edinosti (prim. *PaG* 65).

V tej resničnosti postane pastorala migrantov cerkveno-stno služenje vernikom, ki pripadajo jeziku in kulturi, ki se razlikujeta od jezika in kulture države gostiteljice. Hkrati zagotavlja poseben prispevek tujih skupnosti h gradnji Cerkev, ki je znamenje in orodje edinosti za prenovljeno človeštvo. To je vizija, ki mora biti poglobljena in prilagojena, tudi zategadelj, da se izognemo možnim napetostim med domači-

mi župnijami in katoliškimi misijami za priseljence, med domačimi in izseljenskimi duhovniki. V tej zvezi je potrebno upoštevati razliko med prvim, drugim in tretjim rodом, katerih vsak ima svoje posebnosti in drugačne težave.

90. Predvsem sta dve ravni, na katerih se danes postavlja vprašanje cerkvene integracije migrantov, in sicer cerkveno-strukturalna in teološko-pastoralna.

Planetarni značaj, ki ga je danes privzel pojav človeške mobilnosti, dolgoročno vsekakor prinaša s seboj preseganje splošne monoetnične pastorale, ki je do danes vtisnila pečat tako katoliškim misijam za tujce kot tudi ozemeljskim župnijam držav gostiteljic, glede na pastoralo, ki gradi na dialogu in na stalnem vzajemnem sodelovanju.

Kar zadeva katoliške misije različnih jezikov in kultur, vztrajamo pri tem, da je bila v preteklosti klasična oblika *dušno pastirske misije (missio cum cura animarum)* v bistvu povezana s predstavo začasne ali pravkar pričete priselitve (imigracije). Danes pa takšna rešitev ne more več biti izključna oblika dušno pastirskega delovanja za priseljenke skupnosti, ki so na različnih ravneh integracije v državo, ki jih je sprejela. Zato je treba misliti na nove strukture, ki bodo po eni strani »trdnjše« s posledično pravno podobo v krajevnih Cerkvah, in ki po drugi strani morajo ostati odprte za mobilno ali časovno omejeno migracijo. Nikakor ne gre za preprosto zadevo, toda to bo slej ko prej izziv za prihodnost.

Pastoralne strukture

91. Ker je treba vedno paziti na to, da bodo migranti sami osrednji dejavniki pastorale, moramo pretehtati rešitve, ki so prilagojene tako področju etnično-jezikovnega dušnega pastirstva kot tudi celostni, vzajemni pastoralni (prim. PaG 72).

V zvezi s prvim področjem bomo tukaj zlasti spomnili na nekatere dinamike in pastoralne strukture, pri čemer bomo začeli *katoliško misijo (missio cum cura animarum)*, torej s klasično obliko za skupnost v nastajanju, ki jo uporabljamo pri etničnih/narodnih skupinah ali skupinah določenega obreda, ki še niso ustaljene. Tudi v teh kato-

liških misijah moramo čedalje bolj poudarjati medetnične in medkulturne odnose.

Etnično-jezikovna ali po obredu določena osebna župnija je predvidena tam, kjer obstaja skupnost priseljencev, v kateri se bo tudi v prihodnosti opravljalo pastoralno delo in kjer bo skupnost priseljencev ohranila znatno število članov. Opravljala bo značilne župnijske dejavnosti (označevanje božje besede, katehezo, bogoslužje, diakonijo) in bo imela predvsem pred očmi nedavno priseljene vernike, sezonske delavce ali takšne, ki prihajajo v izmenah, ter tiste, ki se pri vključevanju v obstoječe ozemeljske strukture iz različnih razlogov otepano s težavami.

Lahko razmišljamo tudi o *ozemeljski župniji* na osnovi kot *etnično-jezikovne ali obredne* pripadnosti, ki jo je treba enačiti s ozemeljsko župnijo; ta po zaslugi enega ali več pastoralnih delavcev skrbi za eno ali več skupin priseljenih vernikov. Njihov izseljenski duhovnik je v tem primeru član *župnijske pastoralne ekipe*.

Možna je tudi *etnično-jezikovna pastoralna služba na področni ravni* kot dušnopastirsko delovanje za priseljence, ki so že sorazmerno dobro integrirani v krajevno skupnost. Zdi se namreč pomembno, da zadržimo nekaj sestavin pastore, vezanih na jezik oziroma narodnost ali na določen obred. To naj zagotovi bistvene, na določeno vrsto kulture in vernosti vezane službe in hkrati skrbi za odprtost in sodelovanje med krajevno skupnostjo in različnimi etničnimi skupinami.

92. Če se kanonična vzpostavitev ravnokar navedenih stalnih dušnopastirskih ustanov izkaže za težavno ali pa se zdi neprimerna, ostane nedotakljiva dolžnost pastoralno pomagati katoliškim priseljencem na način, ki ob upoštevanju posebnosti položaja velja za najbolj učinkovitega, tudi brez posebne kanonične vzpostavitve same ustanove. To pomeni, da je treba neformalne ali tudi spontane pastoralno uveljavljene oblike v cerkvenih območjih spodbujati in priznati ne glede na število tistih, ki imajo od tega korist, tudi zato, da ne bi odpirali proste poti improvizaciji ter posameznim in neprimernim sodelavcem ali celo sektam.

Celostna pastoralna in njena področja

93. Celostna pastoralna pomeni zlasti občestvo, ki zna ceniti pripadnost različnim kulturam in ljudstvom kot odgovor na načrt Očetove ljubezni, ki svoje kraljestvo miru gradi v moči Svetega Duha po Kristusu, s Kristusom in v Kristusu, v sečišču zgodovinskih, zapletenih in pogosto očitno protislovnih dogajanj človeštva (prim. *Apostolsko pismo V začetku novega tisočletja*, 43; odslej ZNT).

V tem smislu lahko predvidevamo:

– *medkulturno in medetnično ali medobredno župnijo*, ki hkrati skrbi za dušno pastirstvo domačinov in tujcev, ki stanujejo na istem ozemlju. Tradicionalna ozemeljska župnija tako postane privilegirana in trden prostor medetničnih ali medkulturnih izkušenj, pri čemer posamezne skupine ohranijo določeno avtonomijo, ali

– *ozemeljsko župnijo v službi migrantov ene ali več etnij, enega ali več obredov*. Gre za ozemeljsko župnijo, ki jo sestavljajo domači prebivalci, katerih cerkev ali župnijsko središče postane tudi osrednji prostor srečevanja in občestvenega življenja ene ali več tujih skupnosti.

94. Končno lahko predvidimo določena področja, strukture ali posebna pastoralna območja, ki se bodo posvečala animaciji in oblikovanju migrantov na raznih ravneh. Pri tem mislimo na:

– *centre za specifično pastoralno mladine in pospeševanje poklicev* z nalogo, da bi podprli ustrezne spodbude;

– *centre za izobraževanje laikov in pastoralnih delavce* v večkulturnem pogledu;

– *centre za študij in pastoralno refleksijo* z nalogo, da bi sledili razvoju pojma migracij in na zahtevo oblikovali ustrezne pastoralne predloge.

Pastoralne enote

95. Pastoralne enote,⁷⁶ ki so v mnogih škofijah nastale že pred časom, bi v prihodnosti lahko sestavljale pastoral-

⁷⁶ Pastoralne enote navadno obsegajo več župnij, ki jih predvideva škofijski pastoralni načrt in po škofovem naročilu dejavno sodelujejo

no osnovo tudi za apostolat med priseljenci. Te enote razkrivajo postopno spreminjanje odnosa župnije do območja. Kaže se namreč porast dušnopastirskih nalog na medžupnijski ravni, nastanek novih in zakonitih pastoralnih služb in ne nazadnje čedalje večja in geografsko bolj razširjena migracijska »diaspora«.

Pastoralne enote bodo dosegale zeleno učinkovitost, če bodo delovale predvsem na ravni učinkovitosti glede na integrirano, organsko celostno pastoralo. V tem okviru bodo tudi katoliške misije etnično-jezikoslovnega in obrednega značaja povsem sprejemljive. Zahteve glede občestvenosti in vzajemne odgovornosti se namreč ne bi smele kazati samo v odnosu med osebami in različnimi skupinami, ampak tudi v odnosih med ozemeljsko župnijsko skupnostjo in etnično-jezikovnimi ali obrednimi skupnostmi.

kot »misijonsko občestvo« na določenem ozemlju. Gre za obliko medžupnijskega (nadžupnijskega) sodelovanja in koordinacije dela med sosednimi župnijami.

SKLEP

VESOLJNO POSLANSTVO

Semena Besede (semina Verbi)

96. Današnje migracije predstavljajo največje gibanje ljudi, če ne že ljudstev vseh časov. Srečujemo može in žene, svoje brate in sestre, ki iz ekonomskih, kulturnih, političnih ali verskih razlogov zapuščajo svojo domovino ali pa so prisiljeni, da jo zapustijo. Povečini dospejo v begunska taborišča, v velika mesta brez duše, v propadajoče mestne četrti ali revne četrti na obrobju mest, kjer migranti pogosto delijo usodo obrobnih skupaj z brezposelnimi delavci, vedenjsko moteno mladino, z zapuščenimi ženami. Zato migranti hrepenijo po »znamenjih«, ki bi jim dala slutiti, da so sprejeti, priznani in deležni spoštovanja. Sem šteje že čisto preprost pozdrav.

Odgovor na ta njihova pričakovanja mora biti prizadevanje redovnikov in posvečenih, krščanskih skupnosti, cerkvenih gibanj in laičkih združenj kot tudi delavcev v dušnem pastirstvu, da kristjane vzgajajo predvsem v duhu sprejemanja, solidarnosti in odprtosti do tujcev, tako da migranti postanejo čedalje bolj »pomembna« resničnost za Cerkev, da bi verniki odkrili *semena Besede (semina Verbi)*, ki jih vsebujejo različne kulture in verstva.⁷⁷

97. V krščanski skupnosti, ki se rojeva iz dogodkov prvih binškoosti, so migracije sestavni del življenja Cerkve, izražajo njeno vesoljnost, spodbujajo njeno občestvenost in vplivajo na njeno rast.

Migracije torej dajejo *Cerkvi* zgodovinsko priložnost za preverjanje njenih značilnosti. Cerkev je namreč *ena*, kolikor v določenem pomenu izraža edinost cele človeške

⁷⁷ Prim. *Poslanica* 1996, v. L' Osservatore Romano, 6. 9. 1996, str. 6.

družine; je *sveta* tudi zato, da bi posvečevala vse ljudi, da bo v njih posvečeno božje ime; je *katoliška* prav tako v odprtosti do različnosti, ki jih je treba uskladiti, in je *apostolska* tudi zato, ker je njena naloga evangelizirati vsega človeka in vse ljudi.

Očitno je namreč, da misijonske razsežnosti ne določa toliko zemljepisna oddaljenost, ampak veliko bolj kulturna in verska tujost. »Poslanstvo« (»missio«) torej pomeni približevanje vsakemu človeku, da mu oznanimo Jezusa Kristusa in ga, v Kristusu in v Cerkvi, povežemo z vsem človeštvom.

Graditelji občestva

98. Potem ko je premagano obdobje stisk, ko so si torej migranti uredili bivanje v državi gostiteljici, bo izseljenski duhovnik skušal razširiti lastno obzorje, da bi postal »služabnik občestva«. S svojim »tujstvom« je lahko za krajevno Cerkev v vseh njenih delih živo opozorilo na njeno značilnost, to je katolištvo. Strukture dušnega pastirstva, v katerih službi deluje, lahko postanejo – četudi čisto preprosto – znamenje krajevnne Cerkve, ki se je konkretno zavezala hoditi po poti vesoljnega občestva v spoštovanju upravičenih različnosti.

99. V tej zvezi so poklicani tudi vsi verni laiki, čeprav nimajo kakšnih posebnih služb ali odgovornosti, da stopijo na pot občestvenosti, ki jo odlikuje ravno sprejemanje upravičene raznolikosti. Obramba krščanskih vrednot je namreč zanesljivo tudi to, da zlasti s pomočjo odločnega duhovnega pridobivanja vernikov samih ne dovolimo zapostavljanja priseljencev. Bratski dialog in vzajemno spoštovanje, živo pričevanje ljubezni in sprejemanja samo po sebi sestavljajo prvo in nujno potrebno obliko evangelizacije.

Dialoška in misijonarska pastorala

100. Krajevne Cerkve so ravno zaradi evangelija poklicane, naj se velikodušneje odprejo sprejemanju migrantov s pastoralnimi pobudami za srečevanje in dialog, pa tudi tako,

da pomagajo vernikom premagovati predsodke in pristranskosti. V sedanji družbi, ki je tudi zaradi migracij postala čedalje bolj večetnična, večkulturna in večreligiozna, so kristjani poklicani, da se lotijo bistveno novega in temeljnega poglavja misijonarske naloge: treba bo misijonarsko delovati v deželah z dolgo krščansko tradicijo (prim. PaG 65 in 68). Z veliko mero spoštovanja in pozornosti do izročil in kultur migrantov smo kristjani poklicani, da tudi njim izpričujemo evangelij ljubezni in miru ter jim izrecno oznanjamo božjo besedo, tako da bodo deležni božjega blagoslova, za vselej obljubljenega Abrahamu in njegovim potomcem.

Ker je posebno dušno pastirstvo za *migrante, med migranti in z njimi* ravno pastorala dialoga, občestvenosti in poslanstva, s tem postane pomemben izraz Cerkve, ki je poklicana, naj bo prostor bratskega in miroljubnega srečanja, hiša za vse, stavba, ki sloni na štirih stebrih, na katere opozarja blaženi papež Janez XXIII. v okrožnici *Mir na zemlji*: namreč na resnici, pravičnosti, ljubezni in svobodi.⁷⁸ Te so plod velikonočnih dogodkov, ko je Kristus spravil vse med seboj. Tako bo Cerkev v polnosti in povsem izpričala, da je hiša in šola občestvenosti (prim. ZNT 43), ki smo jo sprejeli in smo pri njej soudeleženi, hiša in šola izprošene in podarjene sprave, vzajemnega bratskega sprejema in pristne človeške in krščanske spodbude. Tako se »tudi čedalje bolj potrjuje védenje o vedno univerzalnem načinu cerkvene organizacije, v kateri se ne more nihče imeti za tujca, za gosta ali celo marginalca« (CČM 29).

Cerkev in kristjani kot znamenje upanja

101. Zavoljo obsežnega gibanja ljudstev na poti, torej zaradi pojava človeške mobilnosti, ki jo nekateri imajo za novi »credo« sodobnega človeka, nas vera spominja na to, da smo vsi popotniki proti nebeški domovini. »Krščansko življenje je v glavnem velika noč, ki jo živimo skupaj s Kristusom, to pomeni prehod, vzvišeno popotovanje proti popolnemu združenju v božjem kraljestvu« (CČM 10). Tako torej vsa

⁷⁸ Prim. Janez XXIII., Okrožnica *Mir na zemlji*, I. del.

zgodovina Cerkve ponazarja njeno sočutje, njeno sveto vne-
mo za človeštvo na poti.

»Tujec« je božji sel, ki preseneča in predira pravilnost in logiko vsakdanjika, in sicer s tem, da približuje tistega, ki je daleč. V »tujcih« Cerkve vidi Kristusa, »ki se je naselil med nami« (prim. *Jn* 1, 14) in trka »na naša vrata« (prim. *Raz* 3, 20). To srečanje – dogodek pozornosti, sprejema, soudeležbe in solidarnosti, zaščite pravic migrantov in zavezanost k oznanjevanju evangelija – razodeva stalno skrb Cerkve, ki v njih odkriva pristne vrednote in jih obravnava kot veliko bogastvo za človeka.

102. Bog torej Cerkvi, ki je tudi sama romarica na zemlji, zaupa nalogo, da oblikuje novo stvarjenje v Kristusu Jezusu, tako da Cerkev v njem spet združuje vse bogastvo človeških različnosti, ki jih je greh ločil in potisnil v neskladje (prim. *Ef* 1, 9–10). V tisti meri, v kateri se skrivnostna navzočnost tega novega stvarjenja v njenem življenju pristno izpričuje, je Cerkev znamenje upanja za svet, ki si goreče želi pravičnosti, svobode, resnice in solidarnosti, to pomeni miru in sloge.⁷⁹ Kljub večkratnim neuspehom, ki jih človek beleži v svojih tudi plemenitih namerah, se kristjani, izzvani od pojava mobilnosti, zavedajo svoje poklicanosti, da so v svetu vedno znova znamenje bratstva in občestvenosti, s tem da v etiki srečevanja z drugimi spoštujejo razlike in izkazujejo solidarnost.

103. Tudi migranti so na skrivnem in po volji Previdnosti skupaj z drugimi brati in sestrami lahko graditelji takšnega splošnega bratstva. Cerkvi dajejo priložnost, da konkretno uresničuje svojo občestveno istovetnost in svojo misijonarsko poklicanost, kot to izraža Kristusov namestnik: »Migracije nudijo posameznim krajevnim Cerkvam priložnost za preverbo njihove katoliškosti, ki ni le v tem, da sprejemajo različne narodne skupine, ampak predvsem v tem, da v različnih etničnih skupinah in med njimi vzpostavijo občestvenost. Etnični in kulturni pluralizem v Cerkvi ni nekaj, kar bi morali zaradi njegove minljivosti dopuščati, ampak njej lastna strukturna razsežnost. Edinost

⁷⁹ Prim. prav tam, I. del.

Cerkve ne izhaja iz skupnega porekla in skupnega jezika, ampak predvsem iz duha prvih binškošč, ki ljudi različnih narodnosti in različnega jezika združuje v eno samo ljudstvo in tako vsem podeljuje vero v istega Gospoda in kliče k istemu upanju.⁸⁰

104. Devica in božja Mati Marija, ki je skupaj s svojim Sinom izkusila bolečino, povezano z izgnanstvom in tujino, naj nam pomaga, da bomo došli izkušnjo in nemalokrat pretresenost vseh tistih, ki so prisiljeni živeti daleč od svoje domovine. Naj nas nauči, da se bomo z zares bratskim sprejemom postavili v službo njihovih stisk, da bi na današnje migracije lahko gledali kot na klic, četudi skrivnostno, k božjemu kraljestvu, ki je v njegovi Cerkvi kot predpoda že pričujoče (prim. C 9) in kot na orodje v službi edinosti človeške družine in miru, ki ga je določila Previdnost.⁸¹

⁸⁰ *Poslanica* 1988, 3, v: L' Osservatore Romano, 4. 9. 1987, str. 5.

⁸¹ Prim. *Poslanica* 2004, v: L' Osservatore Romano, 24. 12. 2003, str. 5.

PRAVNO PASTORALNI PRAVILNIK

PREDGOVOR

1. člen

§ 1. Pravici vernikov, da iz duhovih dobrin Cerkve, predvsem iz božje besede in zakramentov, prejemajo pomoč (ZCP, kan. 213; ZKVC, kan. 16), ustreza dolžnost pastirjev, da takšno pomoč dajejo predvsem migrantom, upoštevajoč njihove posebne življenjske razmere.

§ 2. Ker migranti po svojem domovolišču ali nepravem domovolišču cerkvenopravno pripadajo določeni župniji in škofiji/eparhiji (ZCP, kan. 100–107; ZKVC, kan. 911–917), je naloga župnika in krajevnega škofa/eparha, da jim namenjata enako pastoralno skrb, kot sta jo dolžna nameniti lastnim, domačim podrejenim.

§ 3. Kadar so skupine migrantov posebej številne, so krajevne Cerkve, iz katerih prihajajo, njihovega porekla vsekakor odgovorne za sodelovanje s Cerkvami držav, kamor prihajajo (gostiteljic), da bi tako olajšali učinkovito in primerno pastoralno oskrbo.

I. KATOLIŠKI LAIKI

2. člen

§ 1. V izpolnjevanju posebnih nalog si morajo laiki prizadevati za uresničevanje tega, kar zahtevajo resnica, pravičnost in ljubezen. Migrante morajo sprejeti kot brate in sestre

in se zavzemati za to, da državna oblast prizna in zaščiti njihove pravice, zlasti tiste, ki zadevajo družino in njeno enotnost.

§ 2. Laiki so tudi poklicani k pospeševanju evangelizacije migrantov s pričevanjem krščanskega življenja, ki ga živijo v veri, upanju in ljubezni, kakor tudi z oznanjevanjem božje besede v možni in posebni obliki. Ta naloga je toliko bolj neizogibna tam, kjer migranti zaradi oddaljenosti ali raztresenosti bivališč ali zaradi pomanjkanja duhovnikov pogrešajo versko oskrbo. V teh primerih naj laiki migrante poiščejo in jih uvedejo v krajevno Cerkev ter pomagajo izseljenskim duhovnikom, da bodo tako stiki slednjih z migranti olajšani.

3. člen

§ 1. Verniki, ki se odločijo, da bodo živeli med drugim ljudstvom, se morajo truditi, da cenijo kulturno dediščino naroda, ki jih sprejema, prispevajo k njegovi splošni blaginji in širijo vero predvsem z zgledom krščanskega življenja.

§ 2. Kjer so migranti zelo številni, jim je treba zlasti dati možnost sodelovanja v pastoralnih svetih škofije/eparhije in župnije, da bodo resnično vključeni z udeležbo v strukturi krajevne Cerkve.

§ 3. Ne glede na pravico migrantov do lastnih združenj se je treba truditi, da bi jim olajšali udeležbo v krajevnih združenjih.

§ 4. Laike, ki so kulturno najboljše razgledani in duhovno pripravljeni, je treba poleg tega povabiti in usposobiti, da sprejmejo posebno službo kot sodelavci v dušnem pastirstvu, in sicer v tesnem sodelovanju z izseljenskimi duhovniki.

II. IZSELJENSKI DUHOVNIKI

4. člen

§ 1. Duhovniki, ki so od pristojne cerkvene oblasti prejeli nalogo, da bodo stalno opravljali duhovno oskrbo migrantov določenega jezika ali narodnosti ali med verniki določene krajevne Cerkve *posebnega prava (sui iuris)*, se imenujejo

izseljenski duhovniki (kaplani za migrante) in zaradi svoje službe prejmejo pooblastilo, o katerem govori kan. 566, § 1 ZCP.

§ 2. Ta služba se zaupa duhovniku, ki se je v ustreznem času na to dobro pripravil in ki se bo s krepostmi, kulturo in znanjem jezika kot tudi z nadaljnjimi moralnimi in duhovnimi darovi izkazal za primerne za opravljanje te svojevrstne in težavne naloge.

5. člen

§ 1. Krajevni škof/eparh naj za to službo dá na voljo tiste duhovnike, ki se želijo posvetiti duhovni oskrbi migrantov in so sposobni za tako poslanstvo, ustrezno predpisom ZCP, kan. 271 in ZKVC, kan. 361–362 kot tudi določbam, ki jih vsebujejo ta pravno-pastoralna navodila.

§ 2. Duhovniki, ki so prejeli zahtevano dovoljenje, o katerem govori § 1 tega člena, naj bodo za novo službo na voljo škofovski konferenci *ad quam* (kamor so prišli), naj imajo s sabo za to potrebno priporočilo, ki jim ga je izročil njihov lastni krajevni škof/eparh in njihova lastna škofovska konferenca oziroma pristojne hierarhične strukture katoliške vzhodne Cerkve. Škofovska konferenca *ad quam* (kamor so prišli) naj potem poskrbi za to, da bodo ti duhovniki zaupani krajevnemu škofu/eparhu ali škofom prizadetih škofij ali eparhij; jih bodo nato imenovali za izseljenske duhovnike.

§ 3. Kar zadeva redovne duhovnike, ki se posvečajo oskrbi migrantov, veljajo posebna določila, ki jih vsebuje 3. poglavje.

6. člen

§ 1. Če se ob upoštevanju števila migrantov ali primernosti posebnega dušnega pastirstva, ki ustreza njihovim potrebam, zdi nujno ustanoviti osebno (personalno) župnijo, je naloga krajevnega škofa/eparha, da z ustreznim aktom jasno opredeli področje župnije in izda določila glede župnijskih knjig. Kjer koli je mogoče, je treba upoštevati dejstvo, da se migranti lahko popolnoma svobodno odločijo,

ali bodo pripadali ozemeljski župniji, v kateri živijo, ali pa osebni (personalni) župniji.

§ 2. Duhovnik, ki mu je zaupana osebna župnija za migrante, ima pravice in dolžnosti župnika in zanj velja to, kar je določeno glede izselenskih duhovnikovih, razen če iz narave stvari sledi drugače.

7. člen

§ 1. Krajevni škof/eparh lahko ustanovi tudi katoliško misijo na področju ene ali več župnij, ki je lahko ali pa ni vključena v ozemeljsko župnijo, pri čemer je treba natančno določiti meje.

§ 2. Izseljenski duhovnik, ki mu je zaupana katoliška misija, je pravno – z ustreznimi razlikami – izenačen z župnikom in izvršuje svojo nalogo v dogovoru s krajevnim župnikom, tudi s pravico opraviti poročni obred, če je eden od zaročencev migrant, ki spada v njegovo misijo.

§ 3. Izseljenski duhovnik, o katerem govori § 2 tega člena, je dolžan voditi župnijske knjige v skladu z določili prava in konec vsakega leta poslati overovljeno kopijo krajevnemu župniku oziroma župniku župnije, v kateri je bila poroka.

§ 4. Duhovniki, ki so kot pomočniki določeni izseljenskemu duhovniku, ki mu je zaupana katoliška misija, imajo – z dolžnimi razlikami – enake naloge in pravice, kot pripadajo župnijskim vikarjem.

§ 5. Če je glede na okoliščine primerno, je lahko katoliška misija na področju ene ali več župnij pridružena ozemeljski župniji, zlasti če je župnija in duhovna oskrba migrantov zaupana članom iste ustanove posvečenega življenja ali družbi apostolskega življenja.

8. člen

§ 1. Vsakemu izseljenskemu duhovniku, četudi mu ni zaupana katoliška misija, naj se po možnosti dodeli cerkev ali oratorij za opravljanje duhovne službe. Sicer naj pristoj-

ni krajevni škof/eparh izda ustrezna navodila, da bi bilo izseljenskemu duhovniku omogočeno, da opravlja svojo duhovno dolžnost svobodno – in v dogovoru z župnikom – v določeni cerkvi, pri čemer župnijska cerkev ni izključena.

§ 2. Krajevni škofje/eparhi naj poskrbijo za to, da bodo naloge izseljenskih duhovnikov usklajene s službo župnikov in da jih bodo slednji sprejemali in podpirali (prim. ZCP, kan. 571). Nadalje je primerno, da je nekaj izseljenskih duhovnikov članov škofijskega duhovniškega sveta.

9. člen

Ne glede na izrecne nasprotne dogovore med krajevnimi škofi/eparhi je stvar tistega, ki je ustanovil katoliško misijo, za katero izseljenski duhovnik opravlja svojo službo, da mu zagotovi enake pogoje glede plače in zavarovanja, ki veljajo za druge duhovnike škofije ali eparhije.

10. člen

Izseljenski duhovnik je za ves čas svojega dela podrejen jurisdikciji krajevnega škofa/eparha, ki je ustanovil katoliško misijo, v kateri izseljenski duhovnik opravlja svojo službo, tako glede opravljanja duhovne službe kot tudi glede spoštovanja cerkvene discipline.

11. člen

§ 1. V deželah, v katerih so številni izseljenski duhovniki istega pogovornega jezika, je primerno, da enega izmed njih imenujejo za narodnega ravnatelja (koordinatorja).

§ 2. Glede na to, da se narodni ravnatelj posveča koordinaciji službe in je na voljo izseljenskim duhovnikom, ki delujejo znotraj ene države, deluje v imenu škofovske konference *ad quam* (kamor je prišel), katere predsedujoči ga imenuje po posvetovanju s škofovsko konferenco *a qua* (odkjer je prišel).

§ 3. Narodnega ravnatelja naj praviloma izvolijo izmed izseljenskih duhovnikov iste narodnosti ali jezika.

§ 4. Narodni ravnatelj zaradi svoje službe nima nobene oblasti jurisdikcije.

§ 5. Narodni ravnatelj je z namenom koordiniranja dolžan vzdrževati odnose tako s krajevnimi škofi/eparhi države *a quo* (odkoder je prišel) kot tudi s tistimi v državi *ad quem* (kamor je prišel).

§ 6. Priporočljivo je, da pristojni v primeru imenovanja, prestavitve ali odstavitve izseljenskih duhovnikov prej povprašajo narodne ravnatelje; prav tako tudi glede ustanovitve nove katoliške misije.

III. REDOVNIKI IN REDOVNICE

12. člen

§ 1. Vse ustanove, katerih člani so navadno redovniki iz različnih dežel, lahko prispevajo svoj delež k pastoralni oskrbi migrantov. Cerkvene oblasti naj spodbujajo zlasti delovanje tistih, ki so si po redovnih zaobljubah izbrali apostolat med migranti za lasten in poseben cilj ali so si na tem področju pridobili upoštevanja vredne izkušnje.

§ 2. Priznati in ovrednotiti je treba pomoč, ki jo dajejo apostolatu med migranti ustanove ženskih redov. Krajevni škof/eparh mora zato poskrbeti, da tem ustanovam – ob polnem priznanju njihovih lastnih pravic in ob upoštevanju njihovih nalog in karizem – pri njihovi duhovni oskrbi in pri gmotnih sredstvih ne bo manjkalo, kar potrebujejo za opravljanje svojega poslanstva.

13. člen

§ 1. Če hoče krajevni škof/eparh dušno pastirstvo migrantov zaupati določeni redovni ustanovi, mora praviloma – upoštevajoč običajne kanonske predpise – s predstojnikom ustanove skleniti pisni dogovor. Če je soudeleženih več škofij ali eparhij, mora sklenitev dogovora podpisati vsak krajevni škof/eparh. Pri teh pobudah pa osta-

ne v veljavi usklajevalna vloga v ta namen ustanovljene komisije pri škofovski konferenci ali ustreznih hierarhičnih strukturah katoliških vzhodnih Cerkev.

§ 2. Če bo delo v dušnem pastirstvu migrantov zaupano enemu redovniku, je vselej potrebno prej preskrbeti privolitev njegovega predstojnika in prav tako podpisati dogovor; to pomeni, da je treba – upošteva je potrebne razlike – ravnati tako, kot je v 5. členu določeno za svetne duhovnike.

14. člen

Kar zadeva izvrševanje apostolata med migranti in potujočimi, so vsi redovniki dolžni slediti odredbam krajevnega škofa/eparha. Tudi v primeru ustanov, ko so redovniki izbrali pastoralno skrb za migrante za svoj posebni cilj, so vsa dejanja in pobude, ki jih naredijo njim v korist, podvržena oblasti in vodstvu krajevnega škofa/eparha, ne glede na pravico predstojnika, da bedi nad verskim življenjem in vnemo, s katero sobratje izpolnjujejo svojo službo.

15. člen

Kar je v tem poglavju določeno glede redovnikov, velja – upošteva joč obstoječe razlike – tudi za skupnostih apostolskega življenja in za svetne ustanove.

IV. CERKVENE OBLASTI

16. člen

§ 1. Krajevni škof/eparh mora vernim migrantov izkazovati posebno skrb, in sicer tako, da predvsem podpira dušnopastirsko delovanje, ki ga njim v prid opravljajo župniki in izseljenski duhovniki; da Cerkev, odkoder prihajajo, in druge ustanove, ki se posvečajo duhovni oskrbi migrantov, prosi za potrebno pomoč, in da prav tako poskrbi za vzpostavitev pastoralnih struktur, ki najboljše ustrezajo razmeram in pastoralnim potrebam. Če se torej izkaže potrebno, naj krajevni škof/eparh imenuje škofovega vikarja z na-

logo, da vodi pastoralno za migrante, ali ustanovi poseben urad za migrante pri škofijski/eparhijski kuriji.

§ 2. Ker je duhovna oskrba vernikov *prvenstveno (in primis)* dolžnost krajevnega škofa/eparha, je njegova naloga, da ustanovi osebne župnije in katoliške misije za pastoralno oskrbo ter imenuje izseljenske duhovnike. Krajevni škof/eparh mora skrbeti za to, da župnik ozemeljske župnije in duhovniki, ki so pooblaščen za oskrbo migrantov, delujejo v duhu sodelovanja in sporazumevanja.

§ 3. Krajevni škof/eparh mora skladno z zakonikoma ZCP, kan. 383 in ZKVC, kan. 193 skrbeti tudi za duhovno oskrbo migrantov druge Cerkve *posebnega prava (sui iuris)*, s tem da – ob upoštevanju kanonskih določil – spodbuja dušnopastirsko delovanje duhovnikov istega obreda ali drugih duhovnikov.

17. člen

§ 1. S kristjani - priseljenci, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo, mora krajevni škof/eparh ravnati z ljubeznijo, tako da spodbuja ekumenizem, kot ga razume Cerkve, in tem migrantom daje možno in potrebno duhovno pomoč, ob upoštevanju predpisov glede *skupnega bogoslužja (communicatio in sacris)* in upravičenih *želja (desiderata)* njihovih pastirjev.

§ 2. Krajevni škof/eparh mora tudi migrante, ki niso kristjani, sprejemati kot tiste, ki so mu zaupani, in jim nadalje ob spoštovanju svobode vesti dati možnost, da dospejo do resnice, ki je Kristus.

18. člen

§ 1. Krajevni škofje/eparhi dežel *a quibus* (iz katerih prihajajo migranti), morajo župnike opomniti na njihovo resno dolžnost, da skrbijo za versko oblikovanje vseh vernikov, tako da se bodo lahko spoprijeli s težavami, na katere bodo naleteli v zvezi s svojim odhodom v tujino.

§ 2. Krajevni škofje/eparhi dežel *a quibus* morajo poleg tega za pastoralno migrantov poiskati primerne škofijske/eparhijske duhovnike. Pri tem naj vzpostavijo tesno zvezo s škofovsko konferenco ali z ustrezno hierarhično strukturo katoliške vzhodne Cerkve narodnosti *ad quam* (*kamor prihajajo*), da bi zagotovili pomoč v dušnem pastirstvu.

§ 3. Tudi v škofijah/eparhijah ali pokrajinah, kjer se ne bo neposredno pokazala potreba, da bi se bogoslovci specializirali na področju migracij, je treba vprašanja človeške mobilnosti vendarle čedalje bolj pomikati v območje teološkega izobraževanja, predvsem pastoralne teologije.

V. ŠKOFOVSKE KONFERENCE IN HIERARHIČNE STRUKTURE KATOLIŠKIH VZHODNIH CERKVA

19. člen

§ 1. V deželah, v katere migrantje prihajajo ali iz njih prihajajo v večjem številu, naj škofovske konference in pristojne hierarhične strukture katoliških vzhodnih Cerkva ustanovijo posebno narodno komisijo za migracije. Ta naj ima tajnika, ki praviloma prevzame funkcije narodnega ravnatelja za migracije. Primerno je, da so v tej komisiji zastopani redovniki kot izvedenci, zlasti takšni, ki se posvečajo oskrbi migrantov, prav tako tudi laiki, ki imajo izkušnje glede teh vprašanj.

§ 2. V drugih deželah, kjer je število migrantov manjše, naj škofovske konference ali ustrezne hierarhične strukture katoliških vzhodnih Cerkva določijo enega izmed škofov za pooblaščenca ali promotorja in tako migrantom zagotovijo primerno oskrbo.

§ 3. Škofovske konference in ustrezne hierarhične strukture katoliških vzhodnih Cerkva naj Papeškemu svetu za pastoralno migrantov in potujočih sporočijo sestavo komisije, ki jo obravnava §1, ali ime pooblaščenega škofa (promotorja).

20. člen

§ 1. Naloge komisije za migracije ali pooblaščenega škofa (promotorja) so:

1) da se seznanijo s pojavom migracij v deželi in sporoča ustrezne podatke krajevnim škofom/eparhom, tudi v povezavi s središči za migracijske študije;

2) da poživlja in spodbuja ustrezne škofijske komisije, ki s svoje strani to storijo z župnijskimi komisijami, ki se ukvarjajo z obsežnejšim, splošnejšim pojavom človekove mobilnosti;

3) da sprejema zahteve po izseljenskih duhovnikih s strani škofov škofij/eparhij, ki se ukvarjajo z imigracijo, ter škofom predstavijo duhovnike, ki so bili predlagani za to službo;

4) da škofovski konferenci in ustreznim hierarhičnim strukturam katoliških vzhodnih Cerkva po potrebi predlaga imenovanje narodnega ravnatelja (koordinatorja) za izseljenske duhovnike;

5) da vzpostavi ustrezne stike z zadevnimi škofovskimi konferencami in ustreznimi hierarhičnimi strukturami katoliških vzhodnih Cerkva;

6) da vzpostavi ustrezne stike s Papeškim svetom za pastoralo migrantov in potujočih in krajevnim škofom/eparhom posreduje prejeta navodila istega Papeškega sveta;

7) da Papeškemu svetu za pastoralo migrantov in potujočih, škofovski konferenci, ustreznim hierarhičnim strukturam katoliških vzhodnih Cerkva kot tudi krajevnim škofom/eparhom pošilja letna poročila o stanju dušnega pastirstva za migrante.

§ 2. Naloge narodnega ravnatelja (koordinatorja) so:

1) da pogloblja odnose škofov lastne dežele z narodno/posebno komisijo ali s pooblaščenim škofom (promotorjem) na sploh – tudi glede na 11. člen;

2) da pripravi poročilo, o katerem govori št. 7, § 1 tega člena.

21. člen

Da bi povečali občutljivost vseh vernikov za dolžnost bratstva in ljubezni do migrantov in da bi zbrali potrebno gmotno pomoč za izpolnitev pastoralnih obveznosti do migrantov, naj škofovske konference in ustrezne hierarhične strukture katoliških vzhodnih Cerkva določijo *dan* (ali *teden*) *migrantov in beguncev* v času in na način, kot to priporočajo krajevne razmere, četudi bi želeli, da v prihodnosti to praznovanje obhajali povsod na isti dan.

VI. PAPEŠKI SVET ZA PASTORALO MIGRANTOV IN POTUJOČIH

22. člen

§ 1. Naloga Papeškega sveta za pastoralo migrantov in potujočih je opisana takole: »Svet namenja pastoralno skrb Cerkve posebnim zahtevam tistih, ki so bili prisiljeni zapustiti lastno domovino ali ki te sploh nimajo; prav tako skrbi za to, da se o takih vprašanjih razpravlja z zahtevano skrbnostjo« (*Pastor Bonus*, 149). Nadalje je rečeno: »Svet se zavzema za to, da se v delnih Cerkvah beguncem in tistim, ki iščejo azil, migrantom ... ponudi učinkovito in posebno dušno pastirstvo, po potrebi tudi s primernimi pastoralnimi strukturami« (*Pastor Bonus*, 150,1), skladno s pastoralno odgovornostjo vzhodnih Cerkva in pristojnostmi drugih ustanov rimske kurije.

§ 2. Naloga Papeškega sveta so med drugim tele:

1) da proučuje poročila, ki jih pošiljajo škofovske konference in ustrezne hierarhične ustanove katoliških vzhodnih Cerkva;

2) da izdajajo navodila, o katerih govori *ZCP*, kan. 34, dajejo priporočila in pospešujejo pobude, dejavnosti in programe, da bi razvili strukture in tudi institucije za pastoralno oskrbo migrantov;

3) da podpira izmenjavo informacij med različnimi škofovskimi konferencami in ustreznimi hierarhičnimi usta-

novami katoliških vzhodnih Cerkva, utrjuje njihove medsebojne odnose, zlasti glede predstavitve duhovnikov za dušno pastirstvo migrantov iz ene dežele v drugo;

4) da spremlja, opogumlja in spodbuja pastoralne dejavnosti in njihovo usklajevanje v korist migrantov v območjih in celinskih telesih cerkvenega občestva;

5) da analizira razmere in tako oceni, ali so na določenih krajih izpolnjeni pogoji, ki priporočajo ustanovitev posebnih pastoralnih struktur za migrante (prim. zgoraj št. 24, op. 23);

6) da utrjuje stike redovnih institutov, ki dajejo migrantom duhovno oskrbo, s škofovskimi konferencami in ustreznimi hierarhičnimi strukturami katoliških vzhodnih Cerkva, in sledijo njihovem delu, skladno s pristojnostjo Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družb apostolskega življenja glede nadzora redovnega življenja in skladno s pristojnostjo Kongregacije za vzhodne Cerkve;

7) da daje pobude, ki so glede na plodno in pravo ekumensko sodelovanje na področju migracij koristne ali neizogibne, in sodeluje pri njihovem uresničevanju po dogovoru s Papeškim svetom za pospeševanje edinosti kristjanov;

8) da daje pobude, ki se za dialog s skupinami nekrščanskih migrantov izkažejo za potrebne ali ugodne, in sodeluje pri njihovem uresničevanju po dogovoru s Papeškim svetom za medverski dialog.

Kar koli temu nasprotuje, nima veljave.

Dne 1. maja 2004, na praznik sv. Jožefa Delavca, je sveti oče to navodilo Papeškega sveta za pastoralo migrantov in potujočih odobrilo in ukazal njegovo objavo.

Dano v Rimu, na sedežu Papeškega sveta za pastoralo migrantov in potujočih, 3. maja 2004, na praznik svetih apostolov Filipa in Jakoba.

*Stephen Fumio kard. HAMAŌ
predsednik*

*Agostino MARCHETTO
naslovni nadškof Astigia, tajnik*

Janez Pavel II.

**POSLANICA
OB SVETOVNEM DNEVU MIGRANTOV
16. januarja 2005**

MEDKULTURNE INTEGRACIJE

Dragi bratje in sestre!

1. Svetovni dan migrantov in beguncev je pred vrati. V letni poslanici se ob tej priložnosti obračam na vas in bi tokrat rad opozoril na pojav migracij z vidika integracije. Mnogi s to besedo označujejo potrebo imigrantov, da bi bili resnično vključeni v deželo gostiteljico, čeprav niti vsebina tega koncepta niti njegova praksa nista lahko opredeljiva. Glede na to želim spomniti na nedavna navodila z naslovom Kristusova ljubezen do migrantov. V tem dokumentu integracija ni predstavljena kot asimilacija, ki vodi migrante k potlačitvi ali zanikanju njihove kulturne identitete. Stiki z drugimi vodijo k odkrivanju lastne »skrivnosti«, k večji odprtosti, da bi tako prispevali k boljšemu medsebojnemu poznavanju. To je dolgotrajen proces, ki ima za cilj svojega prizadevanja oblikovanje take družbe in kulture, ki vse bolj postajata odsev raznovrstnih darov, ki jih je Bog dal človeku. V tem procesu se mora migrant po svojih močeh potruditi za vključitev v družbo z učenjem narodnega jezika, s podrejanjem zakonom in zahtevam dela, da bi se izognil pretiranemu razlikovanju od avtohtonih prebivalcev. Ne bom se posvečal različnim vidikom integracije. Ob tej priložnosti želim osvetliti in poglobiti le nekaj posledic njene medkulturne razsežnosti.

2. Nikogar ni, ki se ne bi zavedal konflikta identitete, ki pogosto prihaja na dan ob srečanjih oseb različnih kultur.

Ne pozabimo pa tudi na pozitivne strani. Ko se migrant vključuje v novo okolje, se pogosto globlje zaveda, kdo pravzaprav je, posebej tedaj, ko ob sebi nima več oseb in vrednot, ki so zanj pomembne. V naši družbi, ki jo zaznamuje globalni pojav migracij, morajo posamezniki iskati pravišnje ravnovesje med spoštovanjem lastne identitete in sprejemanjem tuje. Potrebno se je zavedati legitimne raznolikosti kultur, ki so prisotne v posamezni deželi, v skladu z varovanjem zakonov in reda, od katerih sta odvisna družbeni mir in svoboda prebivalstva. Bistveno je, da se izključijo tako asimilacijski modeli, ki silijo tiste, ki so drugačni, k temu, da bi postali njihove lastne kopije kot tudi modeli marginalizacije priseljencev, ki lahko privede do apartheida. Najboljša pot je pot pristne in resnične integracije z odprtim pogledom, ki ni zgolj ozko usmerjena na razlike med priseljenci in državljani države gostiteljice (prim. Poslanico papeža Janeza Pavla II. za svetovni dan miru 2001, št. 12).

3. Tako nastane potreba za dialog med ljudmi različnih kultur v kontekstu pluralizma, ki presega navidezno toleranco in postaja simpatičen. Preprosto soočanje skupin migrantov in lokalnih prebivalcev vodi k obojestranski zaprtosti med kulturami ali k vzpostavitvi površinskih in navidezno tolerantnih odnosov. Namesto tega je potrebno spodbujati medsebojno oplajanje kultur. To predpostavlja medsebojno poznavanje in odprtost med kulturami v kontekstu resničnega razumevanja in naklonjenosti. Kristjani, ki se zavedamo presežnega delovanja Svetega Duha, lahko v različnih kulturah prepoznavamo prisotnost »dragocenih religioznih in človečnostnih prvin« (prim. Pastoralno konstitucije o Cerkvi v sedanjem svetu, čl. 92, 4), ki lahko ponudi resnične perspektive za medsebojno razumevanje. Načelo spoštovanja kulturnih razlik je potrebno povezati z zaščito skupnih in neprenosljivih vrednot, ki so utemeljene na univerzalnih človekovih pravicah. Na teh temeljih lahko nastane atmosfera »civilne razumnosti«, ki zagotavlja prijazno in mirno sobivanje. Če smo kristjani zvesti sebi, moramo oznanjati evanĝelij vsemu stvarstvu (prim. Mr 16, 15). Jasno je, da moramo pri tem upoštevati vest drugih in vedno znova izbirati pot ljubezni, kar je prvim kristjanom priporočil že sv. Pavel (prim. Ef 4,15).

4. S podobo iz knjige preroka Izaija, na katero sem na svetovnih srečanjih mladih že velikokrat opozoril (prim. Iz 21,11-12), tudi tokrat vabim vse verujoče, naj bodo »jutranji stražarji«. Kot stražarji moramo kristjani predvsem slišati klice na pomoč, ki prihajajo s strani množta migrantov in beguncev, potem pa jim moramo z aktivnim posredovanjem buditi tudi upanje v bolj svetlo, odprto in podpirajočo družbo. Med prvimi nalogami kristjanov je pokazati Božjo navzočnost v zgodovini celo tedaj, ko se vse zdi zavito v temine. S to željo, ki jo izrekam kot molitev Bogu, ki želi okrog sebe zbrati vse narode in jezike (prim. Iz 66,18), vsakemu od vas pošiljam svoj blagoslov z globoko ljubeznijo.

Vatikanu, 24. novembra 2004

papež Janez Pavel II.

ZNAKI IN OKRAJŠAVE

1. Drugi vatikanski cerkveni zbor (1962–1965)

- AA – LA Apostolicam Actuositatem – Odlok o laiškem apostolatu (1964).
- AG – M Ad Gentes – Odlok o misijonskem poslanstvu Cerkve (1965).
- CD – Š Christus Dominus – Odlok o pastirski službi škofov (1965).
- GS – CS Gaudium et spes – Pastoralna konstitucija Cerkev sedanjem svetu (1965).
- LG – C Lumen Gentium – Dogmatična konstitucija o Cerkvi (1964).
- OE – VC Orientalium Ecclesiarum – Odlok o katoliških vzhodnih Cerkvah (1965).
- PO – D Presbyterorum Ordinis – Odlok o življenju in delu duhovnikov (1965).
- SC – B Sacrosanctum Concilium – Konstitucija o svetem bogoslužju (1964).

2. Drugi dokumenti

- AAS Acta Apostolicae Sedis.
- CCEO – ZKVC Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium – Zakonik kanonov vzhodnih Cerkva (1993).
- CfL – KL Janez Pavel II., Christifideles Laici – Apostolska spodbuda o katoliških laikih, CD 41, Ljubljana 1989.
- CIC – ZCP Codex Iuris Canonici – Zakonik cerkvenega prava, Ljubljana 1983.
- CMU – CČM Chiesa e mobilità umana – Cerkev in človeška mobilnost, v: Cerkev v sedanjem svetu 1978.
- DPMC – NPSI Kongregacija za škofe, De Pastoralis Migratorum Cura, »Nemo est«, v: Izseljenci in turisti, Ljubljana 1970, 5–38.
- EA Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Ecclesia in America (1999)
- EE – CE Janez Pavel II., Okrožnica Ecclesia de Eucaristia – Cerkev iz evharistije, CD 103, Ljubljana 2003.

- EEu – CvE Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Ecclesia in Europa – Cerkev v Evropi, CD 103, Ljubljana 2003.
- EN – OE Pavel VI., Apostolska spodbuda Evangelii Nuntiandi – O evangelizaciji, Ljubljana 1976.
- EO Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Ecclesia in Oceania (2001).
- EV Enchiridion Vaticanum.
- MeM Messaggio Pontificio per la Giornata mondiale del Migrante e del Rifugiato.
- MR – R Kongregacija za redovnike in dr., Mutuae Relationes – Redovniki v Cerkvi, CD 15, Ljubljana 1982.
- NMI – VZNT Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Novo Millennio Ineunte – V začetku novega tisočletja, CD 91, Ljubljana 2001.
- OR L'Osservatore Romano.
- PaG Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Pastores Gregis (2003).
- PB Janez Pavel II., Apostolska konstitucija Pastor Bonus (1988).
- PDV – DBP Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Pastores dabo vobis – Dal vam bom pastirjev, CD 48, Ljubljana 1992.
- PG Patrologia Graeca, Migne.
- PL Patrologia Latina, Migne.
- PT – MZ Janez XXIII., Okrožnica Pacem in Terris – Mir na zemlji, Ljubljana 1968.
- RH – OČ Janez Pavel II., Okrožnica Redemptor Hominis – Odrešenik Človeka, CD 2, Ljubljana 1979.
- RMa – MO Janez Pavel II., Okrožnica Redemptoris Mater – O Odrešenikovi Materi, CD 34, Ljubljana 1987.
- RMi – OP Janez Pavel II., Okrožnica Redemptoris Missio – Odrešenikovo poslanstvo, CD 46, Ljubljana 1991.

KAZALO

Tujci ali domačini na svetu? (Rafko Valenčič) 5

Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, NAVODILO – KRISTUSOVA LJUBEZEN

DO MIGRANTOV	11
Predstavitev	11
Uvod – POJAV MIGRACIJ V DANAŠNJEM SVETU	15
Človekova mobilnost kot izziv	15
Mednarodne migracije.....	17
Migracije znotraj države	21

Prvi del: MIGRACIJA KOT ZNAMENJE ČASA

IN SKRBI CERKVE	23
Pojav migracij v luči vere	23
Migracije in zgodovina odrešenja	24
Kristus kot »tujec« in Marija kot živa podoba potujoče žene	25
Cerkev prvih binškoži	25
Skrb Cerkve za migrante in begunce.....	27
Exsul Familia	28
Drugi vatikanski koncil	28
Določbe cerkvenega prava	30
Pastoralna navodila cerkvenega učiteljstva	32
Organi Svetega sedeža	34

Drugi del: MIGRACIJE IN PASTORALA SPREJEMA..... 37

»Inkulturacija« in kulturni ter verski pluralizem	37
Cerkev II. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora ...	48
Sprejemanje in solidarnost.....	41
Liturgija in ljudska pobožnost	43
Katoliški migranti	46
Katoliški migranti vzhodnega obreda	47
Migranti drugih Cerkev in cerkvenih skupnosti	49
Migrantje drugih veroizpovedi na splošno	50
Štiri posebne pripombe	52
Muslimanski migranti	53
Medverski dialog	55

Tretji del: SODELAVCI V VZAJEMNEM DUŠNEM PASTIRSTVU	57
V Cerkvah porekla in sprejema.....	57
Narodni ravnatelj (koordinator)	59
Izseljenski duhovniki	59
Škofijski/eparhijski duhovniki kot izseljenski duhovniki	61
Redovni duhovniki in redovniki	62
Laiki, laiška združenja in duhovna gibanja	66
 Četrti del: STRUKTURE MISIJONARSKE PASTORALE	69
Edinost v različnosti: problematika	69
Pastoralne strukture	70
Celostna pastoralna in njena območja	72
Pastoralne enote.....	72
 Sklep – VESOLJNO POSLANSTVO	75
Semena Besede (<i>semina Verbi</i>)	76
Graditelji edinosti	76
Dialoška in misijonarska pastoralna	76
Cerkev in kristjani, znamenje upanja	77
 PRAVNO-PASTORALNI PRAVILNIK.....	81
Predgovor	81
I.: Laiki	81
II.: Izseljenski duhovniki	82
III.: Redovniki in redovnice	86
IV.: Cerkvena oblast	86
V.: Škofovske konference in hierarhične strukture	89
VI.: Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih	91
 Janez Pavel II., POSLANICA ZA SVETOVNI DAN MIGRANTOV (2005). 93	
 Znaki in okrajšave	97
Kazalo	99

Zbirka CERKVENI DOKUMENTI

1. Papeški govori v Mehiki. Poslanica škofov iz Pueble (1979)
2. Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (1979)
3. Papež Janez Pavel II., Na Poljskem (1979)
4. Veselje in veličina življenja (1980)
5. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o katezezi (1980)
6. Janez Pavel II., Na Irskem in v ZDA (1980)
7. Janez Pavel II., Afriški govori (1980)
8. Janez Pavel II., Govor v UNESCO (1980)
9. Janez Pavel II., Sveti Benedikt (1981)
10. Janez Pavel II., Okrožnica o božjem usmiljenju (1981)
11. Janez Pavel II., V ZR Nemčiji (1981)
12. Janez Pavel II., Na daljnem Vzhodu (1981)
13. Janez Pavel II., Okrožnica o človeškem delu (1981)
14. Mednarodno leto prizadetih (1982)
15. Redovniki v Cerkví (1982)
16. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (1982)
17. Janez Pavel II., Sveto leto odrešenja (1983)
18. Duhovni poklici (1983)
19. Nemški in francoski škofje o miru (1984)
20. Janez Pavel II., V Avstriji (1984)
21. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju (1984)
22. Smernice za vzgojo človeške ljubezni (1984)
23. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o redovništvu (1984)
24. Navodilo o teologiji osvoboditve (1984)
25. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o pokori in spravi (1985)
26. Janez Pavel II., Apostolsko pismo vsem mladim sveta (1985)
27. Janez Pavel II., Okrožnica apostola Slovanov (1985)
28. Dostojanstvo človeka, Bioetika (1985)
29. VI. simpozij evropskih škofov (1986)
30. Škofovska sinoda: 20 let koncila (1986)
31. Navodila o krščanski svobodi in osvoboditvi (1986)
32. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (1986)
33. Kristološka vprašanja (1987)
34. Janez Pavel II., Okrožnica o Odrešenikovi Materi (1987)
35. Ekleziološka vprašanja (1987)
36. Navodilo o daru življenja (1987)
37. Janez Pavel II., Okrožnica o skrbi za socialno vprašanje (1988)
38. Tisoč let krščanstva v Rusiji (1988)
39. Veselo oznanilo evangelija in vzgoja v veri (1989)
40. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o dostojanstvu žene (1989)
41. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih (1989)
42. Mir v pravičnosti (1989)
43. Škofje ZDA – Papeški svet: AIDS (1990)
44. O meditaciji: Študij cerkvenih očetov (1990)
45. Janez Pavel II., Okrožnica Ob stoletnici (1991)
46. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo (1991)
47. MSK: Kateheza odraslih v krščanski skupnosti (1991)

48. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (1992)
49. Škofovska sinoda o Evropi: Katoličani v Evropi (1992)
50. Papeški svet za družbeno obveščanje: Na pragu novih časov (1992)
51. Mednarodna teološka komisija: Eshatološka vprašanja (1993)
52. Janez Pavel II., Okrožnica Sijaj resnice (1994)
53. Ekumenski pravilnik (1994)
54. Janez Pavel II., Pismo družinam (1994)
55. Carlo Maria Martini, Cerkev in javna glasila (1994)
56. Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994)
57. Bratsko življenje v skupnosti (1994)
58. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja (1995)
59. Cerkev in kultura (1995)
60. Janez Pavel II., Okrožnica Evangelij življenja (1995)
61. Komisija Pravičnost in mir pri SŠK, Izjave (1995)
62. Mednarodno leto žensk (1996)
63. Janez Pavel II., Okrožnica Da bi bili eno (1996)
64. Janez Pavel II., Govori v Sloveniji (1996)
65. Janez Pavel II., Posinodalna apost. spodbuda Posvečeno življenje (1996)
66. Papeški svet za družino, Človeška spolnost – resnica in pomen (1996)
67. Janez Pavel II., Govor na 50. generalni skupščini OZN (1996)
68. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Luč z Vzhoda (1996)
69. Papeški odbor za medn. evhar. kongrese: Evharistija in svoboda (1997)
70. Janez Pavel II., Papeški svet za družino, Zakrament sprave (1997)
71. Papeški svet za družino, Priprava na zakon (1997)
72. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika oglaševanja (1997)
73. CEI, Direktorij družinske pastorale za Cerkev v Italiji (1997)
74. Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov (1998)
75. Splošni pravilnik za katehezo (1998)
76. Novi duhovni poklici za novo Evropo (1998)
77. Spominjamo se: Premišljevanje o holokavstu (1998)
78. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Gospodov dan (1998)
79. Janez Pavel II., Skrivnost učlovečenja (1999)
80. Janez Pavel II., Okrožnica Vera in razum (1999)
81. CEI, Načrtovanje novih cerkva in Preureditev cerkva (1999)
82. Janez Pavel II., Pismo umetnikom (1999)
83. Papeški svet za laike, Dostojanstvo starejših ljudi (1999)
84. Janez Pavel II., Pismo starejšim (1999)
85. Papeški svet za kulturo, Za pastoralo kulture (2000)
86. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik za tretje tisočletje (2000)
87. Papeška bilična komisija, Interpretacija Svetega pisma v Cerkvi (2000)
88. Papeški svet za past. zdravstvenih delavcev, Listina zdravstvenih delavcev (2000)
89. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika v družbenem obveščanju (2000)
90. Izjava socialne komisije francoskih škofov, Rehabilitirati politiko (2001)
91. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja (2001)
92. Kongregacija za nauk vere, Navodilo o molitvi za ozdravljenje (2001)
93. Papeški svet za družino, Zakon, družina in zunajzakonske skupnosti (2001)

94. Kongregacija za bogoslužje, Splošna ureditev rimskega misala (2002)
95. CEI, Kako oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja (2002)
96. Papeški svet za družbeno obveščanje, Cerkev in internet (2002)
97. Papeška komisija za kulturne dobrine, Cerkev in kulturne dobrine (2002)
98. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Rožni venec Device Marije (2002)
99. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik, pastir in voditelj župnijskega občestva (2002)
100. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja, Znova začeti pri Kristusu (2003)
101. Janez Pavel II., Okrožnica Cerkev iz evharistije (2003)
102. Kongregacija za bogoslužje in za zakramente, Direktorij za ljudske pobožnosti in bogoslužje (2003)
103. Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda Cerkev v Evropi (2003)
104. Papeški svet za kulturo, Jezus Kristus prinašalec žive vode (2003)
105. Papeški svet za pastoralo zdravja, Cerkev, mamila in odvisnost (2004)
106. Kongregacija za katoliško vzgojo, Stalni diakoni (2004)
107. Kongregacija za verski nauk, Pismo o sodelovanju moških in žensk (2004)
108. Kongregacija za bogoslužje, Navodilo o zakramentu odrešenja (2004)
109. Papeški svet za pastoralo migrantov in potujočih, Navodilo Kristusova ljubezen do migrantov (2005)

DRUŽINA

9 789612 225490